శ్రీరస్తు.

బమ్మెరపోతనామాత్యప్రణీత

శ్రీమదాంధ్ర మహాభాగవతము నందలి

సప్తమస్కంధము.

ఇది,

తెనుఁగుభాషఁజదువుకొను బాలురకు

నత్యంతోపయుక్తంబగునటుల

అల్లాడి- నారాయణశాస్త్రులుగారిచే

బరిష్కరింపఁబడి

రామానందముద్రాక్షరశాలయందు.

ముద్రింపించి ప్రచురింపఁబడియె.

చెన్నపురి,

1904

శ్రీరామానంద ముద్రాక్షరశాలయందు విక్రయించు

పుస్తకముల జాబితా.

సేనానీవిచరిత్రము	౦ ౩ ౦
గురుబాలప్రబోధిక	౧ ౮ ౦
తె॥ ఇంద్రసభా	౦ ౫ ౦
సుజ్ఞానామృతతారావళి	౦ ౪ ౦
పురశ్చరణదీపిక	౦ ౪ ౦
అష్టోత్తరసహస్రనామకదంబము	౦ ౮ ౦
స్కాందమాఘపురాణం	౦ ౮ ౦
కాలామృతం	౦ ౪ ౦
నక్షత్రచూడామణి	౦ ౪ ౦

పాకెట్టు రాయల్ ౩౨ పేజీలలో యుండు గ్రంథములు

విష్ణుసహస్రనామము	౦ ౭ ౦
లలితాసహస్రనామము	౦ ౬ ౦
శివసహస్రనామము	౦ ౬ ౦
భగవద్గీత భారతసావిత్రోపాఖ్యానం బ్రహ్మసూత్రం	౦ ౮ ౦

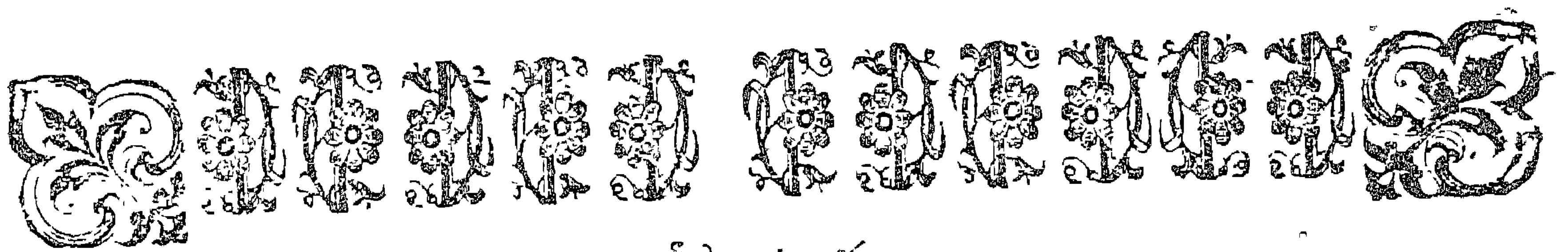
ఇవి మొదలైన అనేక సంస్కృతాంధ్ర గ్రంథములు సరసముగా విక్రయించబడును పోస్టుచార్జి ప్రత్యేకము,

ఇట్లు

అల్లాడి - హయగ్రీవశాస్త్రి

రామానంద ముద్రాక్షరశాల

చాకలపేట పోస్టు.

శ్రీరస్తు.

శ్రీమదాంధ్ర మహాభాగవతము.

సప్తమస్కంధము.

శ్రీమద్విఖ్యాతిలతా । క్రామితరోదోంతరాళకమనీయమహా । జీమూతతులితదేహా । శ్యామలరుచిజాలరామచంద్రనృపాలా ॥

వ॥ మహనీయగుణగరిష్ఠులగు నమ్మునిశ్రేష్ఠులకు నిఖిలపురాణవ్యాఖ్యానవైఖరీసమేతుండైన సూతుండిట్లనియె నట్లు ప్రాయోపవిష్టుండైన పరీక్షిన్నరేంద్రుండు శుకయోగీంద్రునవలోకించి ॥ సీ॥ సర్వభూతములకు సముఁడునై చెలి ప్రియుండునైన వైకుంఠుఁడనంతుఁడాఢ్యు । డింద్రునకొఱకునై దైత్యేంద్రులనేటికి విషమునకైవడి వేఁకిచంపె ॥ సురలజంపంగ నసురులచేదనకయ్యెడిలాభమెంతైనగలదె । నిర్వాణసుఖంబున నిర్గుణుండగు తనకసురులవలనిభయంబుపగయు గలుగనేరనట్టి ఘనుడు దైత్యులజంపి । సురలఁగాచుచునికి చోద్యమనుచు । సంశయంబు నాకు జనియించె మునినాథ । యజ్ఞమెఱసి తెలియబలుకవయ్య । అనిన శుకుండిట్లనియె శా॥ నీసంప్రశ్నము సన్నుతింపఁదగు నా నిక్కంబు రాజేంద్ర । లక్ష్మీసంభావ్యుని సచ్చరిత్రము మహాచిత్రంబు చింతింపఁద । ద్దాసాఖ్యానములో ప్రవిష్ణుచరణాఖ్యానప్రధానంబులై । శ్రీనందాదములయి మునీశ్వరవచోజేగీయమానంబులై ॥ క॥ చిత్రంబులు త్రైలోక్యప । విత్రంబులు భవలతాలవిత్రంబులు స । న్మిత్రంబులు మునిజనవన । చైత్రంబులు విష్ణుదేవుచారిత్రంబుల్ । వ॥ నరేంద్రా కృష్ణద్వైపాయనునకు నమస్కరించి హరికథనంబులు సెప్పెద వినుము అవ్యక్తుండుగాక గుణంబులు లేక ప్రకృతిం జెందక భవంబులనొందక పరమేశ్వరుండు తనమాయవలనైన గుణంబులనావేశించి బాధ్యబాధకత్వంబులనొందుచుండు గుణరహితుండు సత్వరజస్తమంబులు ప్రకృతిగుణంబులు లాగుణంబులకు నొక్కొక్క కాలంబున హానివృద్ధులుగలవా యీశ్వరుండు సత్వంబున దేవఋషులను రజోగుణంబున నసురులను దమోగుణంబున యక్షరక్షోగణంబులను విభజించె సూర్యుండు పెక్కుడలంగానంబడియు నొక్కరుండైన తెఱంగున నవద్విభుండును సర్వగతుండయ్యును భిన్నుండుగాడు తత్వవిదులైనపెద్దలు తమలోనం బరమాత్మస్వరూపంబునను న్నయీశ్వరుని నివ్విధంబున నెఱుంగుదురు జీవాత్మకుబరుండైన సర్వమయుండు తనమాయచేత వి

శ్వంబు సృజియింపం గోరి రజంబును గ్రీడింపం గోరి సత్త్వంబును నిద్రింపం గోరి త
మంబును త్పాదించి చరమైన కాలంబును సృజియించుచు నా కాలమున సర్వదర్శ
నుండైన యీశ్వరుండు కాలాహ్వయుండైన సత్త్వగుణంబైన దేవానీకంబునకు
వృద్ధియు రజస్తమోగుణులైన రాక్షసులకు హానియుం జేయుచుండు॥ క॥ జన
నాయక యీ యర్థము । ఘనయశుఁడగు ధర్మజునకుఁ గ్రతుకాలమున । న్మును
నారదుండు సెప్పెను । వినుపించెద వినుము చెవులు విమలత నొందన్॥ వ॥ ము
న్ను ధర్మరాజు సేయు రాజసూయయాగంబున బాలుండైన శిశుపాలుండు హ
రి నిందించిన నిశితనిర్వక్రచక్రధారాదళితమస్తకుండయి తేజోరూపంబున వ
చ్చి హరిదేహంబు సొచ్చుటం జూచి వెఱఁగుపడి ధర్మజుండు సభలోనున్న నార
దునీక్షించి యిట్లనియె॥ గీ॥ ఏట్టివారికైన నేకాంతులకునైన । వచ్చి చొరఁగ
రాని వాసుదేవతత్త్వమందుఁ జేరి ధరణీశుఁడహితుఁడై । యెట్లు చొచ్చె మునివరే
ణ్యా నేడు॥ ఉ॥ వేనుఁడు మాధవుం దెగడి విప్రులు దిట్టిఁ భగ్నుఁడై తమో । లీను
డుగాఁడె తొల్లి మదలి పుడు చైద్యుడు పి[illegible]టకుం । డేయు మాధవుస్వనస
హింపఁడు భక్తి వహింప డట్టివాఁ । డెని[illegible]డ ప్రభావమున నీపరమేశ్వరునందు జొ
చ్చెనో॥ మ॥ హరి సాధింతు హరిన్ గ్రహింతు హరి బ్రాణాంతంబు నొందింతు దా
హరికి నైవైరినటంచు వీడుపటురోషాయత్తుడై యెప్పుడున్ । దిరుగుం ద్రుళ్ళుపడు
నొరు ద్రీలిపడదో దేహంబు దాహంబుతో । నరకావాసము నొంద దేక్రియ జగ
న్నాథుం బ్రవేశించెనో ॥వ॥ అదియునుం గాక దంతవక్త్రుండును వీఁడును నిరం
తరంబు గోవిందునింద సేయుదురు నిఖిలజనులు సందర్శింప నేఁడు వీరికి విష్ణుసా
యుజ్యంబు గలుగుట కేమి హేతువు వినిపింపుము పవనచలితదీపశిఖయుం బో
లె నా హృదయంబు చలించుచున్నదనిన ధర్మనందనునకు నారదుండిట్లనియె॥
దూషణభూషణతిరస్కారంబులు నశరీరంబునకుం గాని పరమాత్మకు లేవు శరీ
రాభిమానంబునం జేసి దండవాక్పారుష్యంబులు హింసయై తోఁచు తెఱంగున నే
ను నా యదీయం బను వైషమ్యంబు భూతంబులకు శరీరంబునందు సంభవించు న
భిమానంబు బంధంబు నిరభిమానుండై వధించిన వధంబు గాదు కర్తృత్వ మెల్ల
వానికి హింసయు సిద్ధింపదు సర్వభూతాత్మకుండైన యీశ్వరునికి వైష
మ్యంబు లేదు గావున ॥గీ॥ అలుకనైన జెలిమినైన గామంబున । నైన బాంధవ
మున నైన భీతి । నైన దగిలి తలప నఖిలాత్ముఁడగు హరి । జేరవచ్చు వేఱు సేయఁడత
డు ॥క॥ వైరానుబంధనంబున । జేరినచందమున విష్ణుఁ జిరతరభక్తిం । జేరఁగ
రాదని తోఁచును । నారాయణభక్తియుక్తి నాచిత్తమునన్॥ క॥ కీటకము దెచ్చి

భ్రమరము | పాటవమునఁ బంభ్రమింపభ్రాంతంబైతే | కీటకము భ్రమరరూపము | పాటించి వహించుఁగాదె భయయోగమునన్ ॥ ఇవ్విధంబున. శా॥ కామోత్కంఠత గోపికల్ భయమునం గంసుండు వైరక్రియన్ | సాత్మగ్రిన్నిత్తుపాలముఖ్యనృపతుల్ సంబంధులై వృష్ణులున్ | ప్రేమన్ మీరలు భక్తి నేము నిచటన్ క్రింగంటిమెల్లైనను | ధ్యానాధ్యాసగరిష్ఠుడైన హరిఁ జెందన్ వచ్చు ధాత్రీశ్వరా॥

శ్రీహరిద్వారపాలకులగు జయవిజయులకు సనంద
నాదులవలన శాపంబునం భవించుట.

వ॥ మఱియుం బెక్కండ్రు కామద్వేషభయస్నేహసేవాతిరేకంబులం జిత్తంబు హరిపరాయత్తంబుగాఁ జేసి సద్గతిం జెందిరి వైరిచుదేశించి క్రోధాముత్తలేనింటిలోపల నొక్కంటియైన వెన్నునికి లేనినిమిత్తంబున నతండు వధ్యుండయ్యెనితల్లి చెలియలికొడుకులైన శిశుపాలదంతవక్త్రులు తొల్లి విష్ణుమందిరద్వారపాలకులు విప్రశాపంబున భ్రష్టులై భూతలంబున జన్మించిరని వవి యుధిష్ఠిరుండు నారదునకిట్లనియె॥ మ॥ అలుగంగారణమేమి విప్రులకు మాన్యాత్ములె విప్రులెవ్వారలని | ర్మలులే కారొతు నిర్జితేంద్రియులు నిస్సంగాత్ములే గానువత్తులు వైకుంఠపురీనివాసుల నవిందున్ వారి కెబ్బంగిని | ఖిలజన్మంబులు వచ్చె నారదవినం గౌతూహలం బయ్యెడిన్॥ వ॥ అనిన నారదుండిట్లనియె నొక్కనాడు బ్రహ్మమానసపుత్రులైన సనకసనందనాదులు దైవయోగంబున భువనత్రయంబునందును సంచరించుచు నైదారేండ్లప్రాయంపు బాలకులభావంబున దిగంబరులయి హరిమందిరంబునకు వచ్చి చొచ్చునెడ మొగసాల నున్న పురుషులిద్దరు వారలంజూచి॥ క॥ డింభకులని నగుచు వి | ప్రాంభకులర మాధి రాధనల్లాపసుఖారంభకులము క్తమహాసద్రాంభకులం జొరగనీక తలమిరధిశా॥ క॥ వారించిన దమకంబున | వారించుక నిలువలేక పడిదిట్టిరిదా | వారికులనసురయోనిన | వారితలై పుట్టుడనుచు వసుధాధీశా॥ వ॥ మఱియు నాపిన్నపెద్దలు వారలంజూచి మీరలిద్దఱునుం సహరిలుగారు నారాయణచరణమూలంబు విడిచిరజస్తమోగుణులజవరాక్షసయోనింబుట్టుడని శపియించిన నాశాపవశంబున భ్రష్టులై కూలుచు మొరలిడిన నమ్మహాత్ములు దయాళువులై క్రమ్మఱ నంగరుణించి మూడుజన్మంబులకు వైరంబున భగవత్సన్నిధానంబు గలిగెడునని నిర్దేశించిచని రివ్విధంబున శాపహతులై హరిపార్శ్వచరులైన పురుషులిరువురు హిరణ్యకశిపుహిరణ్యాక్షులన దితికి జన్మించిరందు గనిష్ఠుండయిన హిరణ్యాక్షుని హరి వరాహరూపంబున సంహరించె నగ్రజుండయిన హిరణ్యకశిపుం డును నరసింహమూర్తియైన శ్రీ

హరికేతవిగళితుఁడయ్యెనతనికొడుకుప్రహ్లాదుండుతండ్రిచేత హింసితుండయ్యు
నునారాయణపరాయణుండై శాశ్వతుండయ్యె రెండవభవంబునఁగైకేశియ
నురాక్షసికి రావణకుంభకర్ణులై సంభవించిన విశ్వంబునందు రఘుకులంబు
నరాఘవుండయి యవతరించినహరిచే తృతీయజన్మంబున వీరు తల్లి చెలియలికి
శిశుపాలదంతవక్త్రులై యుద్భవించి॥ శా॥ చక్రిం జింతయు లేక పాయని మ
హావైరంబుతోనిత్యజా। తక్రోధస్మరణంబు నివ్వటిల్లిత్యక్తపాపసంఘాతులై
చక్రచ్ఛిన్నశిరస్కులై మునివచశ్శాపావధిం బాపులై । చక్రిం జెందిరి వారి పా
ర్శ్వచరులై సారూప్యభావంబునన్ ॥ అనిన ధర్మనందనుం డిట్లనియె॥ క॥
బాలున్ హరిపదచింతా । శీలున్సుగుణాలవాలు శ్రీమన్మధా । జాలున్నంతో
షింపక । యేలాశిక్షించె రాక్షసేంద్రుఁ డచెపుమా॥ క॥ పరభూతవ్యథనంబులని
రూపమునసంసారజలధిమథనంబు । ల్నరకేసరికథనంబు । పరిరక్షితదేవ
యతిక్షణమిముఁ దెలుపుమ్॥ వ॥ మునీంద్రా వినిపింపుమనిన నారదుఁ డిట్లనియెఁ
మాదరుచేత స్వసహోదరుఁడు హతుండయ్యెననినవిని హిరణ్యకశిపుండురో
షశోకదందహ్యమాన మానసుండయి ఘూర్ణిల్లుచు నాభీలదావదహనజ్వా
లావిశాలంబులైన విలోకనజాలంబులగగనంబున బొగలెగయునిరీక్షించుచు
ఁబిల్లతాంకురసంకాశ ధగద్ధగిత దంతసందష్టదశనచ్ఛదుండును నదభ్రభయం
కరభ్రూకుటితఫాలభాగుండును నిరంతరశాంతదురంత వైరవేగుండునై సమ
హోగ్రప్రభాజ్వాల జటాజాలంబగు శూలంబుకేలనందుకొని సభామంటపంబునని
లువంబడి త్రిమూర్ధ త్రిలోచన శకుని శంబర శతబాహు నముచి హయగ్రీవపు
లోమవిప్రజిత్తి ముఖులయిన దైత్యదానవులనాలోకించి యిట్లనియె॥ శా॥
నాకుం దమ్ముఁడు నాకు నెచ్చెలి రణన్యాయైకదక్షుండు బా। హాకుంఠీకృతదేవయ
క్షుండు హిరణ్యాక్షుండు వానిన్మహా । సౌకర్యాంగము దాల్చి దానవ వధూ
శోకవ్యాప్తిఁగా । వైకుంఠుఁడు వధించిపోయెనట యీవార్తాస్థితింటిరే॥
చ॥ వనములనుండ నొచ్చు మృగవర్గములోపలసంచరించునం। జనసమొఱుంగ
రెవ్వరునుజూడఁడెంకింతయులేదుతప్పదా ॥ సివమాత్రిఁడాయువెంటబడిచిక్కఁ
చిక్కవీని కారాకీఁ। లునమున వెల్యలోఁబడకలోఁబడబట్టుకొనంగవచ్చునే॥సీ॥ భు
జశక్తిఁ దోడబోరాడ శౌరికిలచి మున్నిటివనిగిననుగాక । యలయించి
పెనుగాయచలనంభ్రమమునకెఱఁగి వెన్నిచ్చినచ్చుగాక। జగడంబునైప
కసాక్షికాంక్షిపక్షులక్రిందనిగిననీఁగుగాక । క్రోధించి నాటుగాకకొంతపాపమ
మనవహా భంగిన్నపరిఁడనుగాక। కఠినశూలధారం గంఠంబువిరలించి। వానిశో

క్షితమునవాడిమెఱపి। మత్సహోదరునకుమహితర్పణము జేసికిందత్రుంచు
కుమేలుదెత్తు॥ క॥ ఖండితమూలద్రుమమున। నెండినవిటపములుభంగి నెండుచు
దలఖండలముఖ్యులునశించుదురు।భ దనమునకనిమిషులనుప్రాణములగుటన్॥
సీ॥ పొండు దానవులార భూసురక్షేత్రసంగతమైన భూమికిగము గట్టి। ము
ఖతపస్స్వాధ్యాయమానవ్రతస్థు వెదకిఖండించుపుడువిష్ణుడు। నన్యుడొక్క
డు లేడు యజ్ఞంబు వేదంబునతడె భూదేవక్రియాదిమూలం। మతడె దేవర్షిపితృ
దిలోకములకుధర్మాదులకుమహాధారమతడె యిష్టంబునగోభూసురేంద్ర
వేద। వర్ణధర్మ క్రమంబులువరుసనుండు। నాస్థంబులకెల్లమీరరిగిచెఱచి
చి। దగ్గములు సేసిరండుమీరదర్పమెప్ప॥ వ॥ అనియిట్లు నిర్దేశించి దివిజమర్ద
నునిర్దేశంబులు శిరంబునధరియించి దనుజులు చక్కంద్రద్ద భూతలంబున
కు జని॥ సీ॥ గ్రామపురక్షేత్రఖర్వటఖేట ఘోషారామనగరాశ్రమాదికము
లు। గాలిచికొలకులుగలచి ప్రాకారగోపుర సేతువులు ద్రవ్వి పుణ్యభూజ॥ చ
యములుఖండించి సౌధప్రపాగేహపర్ణశాలాదులు పడగజేసి। సాధుగోబ్రా
హ్మణసంఘంబులనుహింసగావించి వేదమార్గములు చెరచి। కుతలమెల్లనిట్లుకో
లాహలంబుగా దైత్యులాచరింపదల్లడిల్లి। నష్టమానలుచునాకలోకము
మాని। యడవులందుజొచ్చిరమరవరులు॥ వ॥ అంతహిరణ్యకశిపుండు మృతు
డైనయనుజునకు నుదకప్రదానాదికకార్యంబులాచరించి యాతని
బిడ్డలగుశకునిశంబరకాలనాభమహోత్కచప్రముఖులనూరడించి వారి
తల్లితోగూడహిరణ్యాక్షునిభార్యలనందరరావించి తనతల్లియైనదితి వలో
కించియిట్లనియె॥ శా॥ వీరాగారానివిష్టచాంపకులక్రియనెన్నిక్కంబునంసారసం
చారుల్వత్తురుకూడిపత్తురుసదాసంగంబులేదొక్కచో। ఘోరుల్లోకమెడిం ద్రో
వబోయెనుభవత్పూనుండుదల్లీమహాశూరుండాతండునేడిదైవయోగమునకున్ శో
కింపనీకేటికిన్॥ సీ॥ సర్వజ్ఞుడీశుండుసర్వాత్ముడవ్యయుండమలుండుసత్యుండనంతు
డాఢ్యు। డాత్మరూపంబునసశ్రాంతమునుండయాప్రవర్తనమహిమానంద
ని।గుణములగల్పించిగుణసంగమంబులలింగశరీరంబులీలదాల్చి। క పిలవీచికలు
లగదలెడిక్రియనొచుపాదపబుజలభంగిభ్రామ్యమాణ। చక్షువునదరిత్రిచ
లితయైనంగబడినభంగివికలభావరహితుడు। డాత్మమయుడుకంపితాంతరం
గంబున॥ గదలిట్లుతోంచుగదలడతడు॥ ✽

బాలవేషము దాల్చినయముండు చెలికెమనుని గ్లోపాఖ్యానము.

వ॥ అవ్వింధబులక్షణవంతుడుగానియుశీనర్లదుండనువిఖ్యాతుండైన

సంస్మరణంబున యోగవియోగంబులనొందించుచుసంభవవినాశశోకవివేకావివే
కచింతాస్మరణంబులువివిధంబులీయర్థంబు నకు బెద్దలుప్రేతబంధుయమసంవా
దంబను నితిహాసంబునుదాహరింతురు వినుండు సెప్పెద నుశీనరదేశంబునందు సు
యజ్ఞుండను జగలండతండు శత్రువులచేత యుద్ధంబుననిహతుండై యున్నయె
డ| సీ॥ చినిగినబహురత్నచిత్రవర్మముతోడ రాలినభూషణరాజితోడ భీకరబా
ణనిర్భిన్నవక్షముతోడ| దఱుచుగారెడుశోణితంబుతోడ|గీఱ మైజారినకేశబం
ధముతోడ రయరోషదంష్ట్రాధరంబుతోడ| నిమిషహీనంబైననేత్రయుగ్మము
తోడ భూరజోయుతముఖాంబుజముతోడ| దునిసిబడినదీర్ఘదోర్దండములతో
డ| జీవరహితుడగునుశీనరేంద్రు| జుట్టిబంధుజనులుసారదినుండగభయక్రాం
తలెల్ల॥ శా॥ ప్రస్తాకంపితకేశబంధములతో సంఛిన్నహారాళితో| హస్తాబ్జంబు
లుసాచిమోదికొనుచుర్ హాహానాథయంచున్ప్రహా | ప్రస్తావోక్తులతోడ నేడ్చిరివ
గర్ బ్రాణేశుపాదంబుపై| నస్తోక స్తనకుంకుమారుణవికీర్ణాస్రంబువర్షించు
చున్॥ మ॥ అవస్థ నిన్నుశీనరప్రజలకర్థానందసంధాలుగా|మునునిర్మిం
చినబ్రహ్మనిర్దయతనునూలించె నేవీరికి| ద్నసయుక్రేణికి మాకుదిక్కుగలదే ధా
త్రీశ నీబోటికిం | జనునే పాసి చనంగ భృత్యప్తములన్ మిత్రుల బుత్రులన్॥
మ॥ జనలోకేశ్వర నిన్ను బాసిననిమేషంబుల్ మహాబ్దంబులై| చనులోకాంతర
గామివై మఱలకీచందంబునన్నీవుపో|యిరనెబ్బగిజాతుమెల్లముగదాయీ
లోకవృత్తంబునే| డపలజ్వాలఁ జొచ్చివచ్చెదము నీయంఘ్రిద్వయంబుంజూడగన్
వ॥ అనియిట్లురాజభార్యలారాజశవంబుడగ్గఱివిలపింప ప్రొద్దుగుంకెడుసమ
యంబునవారులవిలాపంబులవిని బాలకుండై యముండుసనుదెంచి ప్రేతబంధు
లంజూచియిట్లనియె॥ ఉ॥ మచ్చికవీరికెల్లబహుమాత్రము చోద్యము దేహపుట్టు
చు| న్జచ్చుచునుండజూచెదరు చావునకొల్లడగవచ్చునే వెచ్చటబుట్టినచ్చటికి
నేగుటనైజము ప్రాణకోటికిన్॥ క॥ జననీజనకులబాసియు|ఘనవృకములబాధప
డకగడుబిన్నలమే| మనియెద మెవ్వడుగర్భంబునమునుబోషించె వాడెపోషకు
డడవిన్॥ క॥ ఎవ్వడుసృజించుప్రాణుల| నెవ్వడురక్షించుద్రుంచు నెవ్వడనంతుం
డెవ్వడువిభుడెవ్వడువా| డివ్విధమ నమనుచుబెనుచు హేలారతుడై॥ గీ॥ ధనమువీ
ధిబడినదైవవశంబున| నుండబోవుమూలమున్నైన|నడవిరక్షలేనియబలుం
డువర్ధిల్లు|రక్షితుడుమందిరమునజచ్చు॥ క॥ కలుగునుమఱిలేకుండును| గలభూత
ములెల్లగాలకర్మవశములయి|నిలువండు ప్రకృతిందద్గుణకలితుడుగాడాత్మ
మయుండగమ్యుడు దలపన్॥ సీ॥ పాంచభౌతికమైనభవనంబు దేహంబుపురు

షుండు దీనిలో బాయక మెలఁగు। వశమున నొక వేళ వర్తించు దీపించు నొకటి యొకనొ
క వేళ దలఁగిపోవు। జెడ నేని దేహంబు చెడుఁగాని పురుషుండు చెడఁడు తనికి నింత చేటు
లేదు। పురుషునికిని దేహపుంజంబునకు వేఱుగాని యేకత్వంబుగా నరాదు। దార
వుల వెలుంగు దహనుని కైవడి। గాయము లజరించు కాలిభంగి। నాశిలిమైన నభ
ము చాటున వేఱు। దెలియవలయు దేహిదేహములకు॥ అని మఱియు నిట్లనియె
సీ॥ భూపాలకుఁడు ద్రవ్యమె డిసొం డేమి విలపించ నేటికి వెఱ్ఱులార। నెవ్వఁడు భా
షించు నెవ్వఁడాకర్ణించు నట్టివాఁడెన్నఁడో యరిగి వాఁడు ప్రాణభూతుండై నసవను
డాకర్ణింప భాషింప నెందు ప్రాణిదేహ ములకు వేఱై తాను ముఖ్యుఁడై యింద్రి
యవంతుఁడై జీవుఁడు వలను మెఱయ। భూ భవమున భూతపంచకేంద్రియము
నో। లింగదేహము లనులీల గూడి। విడచు నన్యుఁడొకఁడు విభుఁడు దీనికి మీఁదు। వాఁగ
లనేల వగల వారల నేల॥ క॥ ఏదాక నాత్మ దేహము। నొందెడునందాక కర్మ యో
గము లటపై। జెందు పుమాయాయోగ। సందితులై రిత్తజాలిబడ నేమిటికిన్॥ మ॥
చెలు దంఁడ్రు ఖదల్లు లాత్మజులు సంసేవ్యుల్ సతుల్ చుట్టలు నిర్మల గేహంబుల్ ట ~~ము~~
తుఱరుమహా మాయాగుణభ్రాంతులై కలలో దోఁచిన యర్థముల్ నిజము లేక
మానుబిదపన్ గర్మాంత కాలంబునన్॥ వ॥ మఱియు మాయాగుణ ప్రపంచంబు
నెఱింగడి తత్త్వజ్ఞులు నిత్యానిత్యంబుల గూర్చి సుఖదుఃఖంబులం జెందరజ్ఞుఁ గొం
డఱు యోగవియోగంబుల నుసుఖదుఃఖంబుల నొందుదురు తొల్లి యొక మహా
గహనంబున విహంగంబుల కునత భూతుండైన యెఱుక గలడతండు ప్రభాతంబు
ననొక్కనాఁడు లేచి వాటంబైన వేటతమకంబున॥ క॥ వలలురులు జిగురుగండెలు
జలిదియు జిక్కంబు ధనువు శరము ఖగొని చుం। బులుగలబట్టెడు వేడుక। నలుకు
డు వెడలంగఁ గదిలి యడవికి నడిచెన్॥ ఇట్లడవికి జనితత్ప్రదేశ బునందు॥ క॥ కట్టు
లుకదిదుక చాటున। బిట్టు మరి చోలంగి చినుసున ఈకం। ల్పటివిరిచి క్కములో
బెట్టుచు వి రి చెలోకభీకరలీలన్॥ వ॥ మ యునాన విధ బులగుశకుంతబు
నొందించుచు సకలపక్షిసంహారబద్ధకుండు దనముందటఁ గాలచోదితంబై సంచరిం
చుచున్న కుళింగపక్షి మిథునంబుఁ గను గొనియ దు గు ంగిను ఱింబిగి బి యొ
క్కచిక్క బులాన్వైచినఁ జూచి దుఃఖాం కుళింగపక్షి యిట్లని యె॥ చ॥ అడవుల మే
త మేసి మనుష్యుల కెన్నఁడు నెగ్గు జేయకి। క్కడ విహరింప నెడకట కట్టడి బ్రహ్మ కి
రాతు చేతిలో। బడుమని వ్రాసెనే నుపడ బాపపుదైవము కంటికంత నె। క్కడు
బరువయ్యనే బతుకు కోమలి యేమన నేతున్ జెల్లరే॥ క॥ వక మాటు మనలనం ద
ర। బ్రకటించి కిరాతు వలలబడ జేయకని। నొకటి వల్లబడ జేసె। వికటోన్నతడ ఱ

హైనవిధి నేమందుఁ॥ ఉ॥ ఆఁకటఁ బొరవు పిల్లలకు నాఁపటిను డియుమేతగానమిఁ
బొక్కుచు గూటిలో నెగసి పోవఁగ నేరవు మున్న తల్లియో। దిక్కున నుండి వచ్చిన
న। త్రిప్పని చూచుకొనిక నిక్కి నల్దిక్కులు చూచుచున్న వతిదీనత నెట్లు భరింతు
నక్కటా॥ అని విర్వథంబున॥ క॥ కుంఠిత వాదము తోడను। గంతము శోషింపఁబడఁగ చు
ఖగము విహాననో। తంత్రుండై నకిరాతుడ కంఠిరగతి నేసెఁ బాకక కోలం ధరగూ
ఱెఖగము ఘోషముతోడఁ। గాలము డాసిన నేలగూలక పోవశమె యెట్టి గుణవం
తులకుఁ॥ ఉ॥ గావున మీరు చచ్చుతరి గానరు చచ్చెదరి త్రిబద్ధ శా। త్రివిధ దేహముం
గడిసి దీనత నేడువ నేల పొందుచి। తావతులార వత్సర శతంబులకైనను జేసు చక్కఁ
గిం। బొప్పుట దుర్లభంబు మృతిఁ బొందిన వారలు సేరవత్తురే॥ వ॥ అని యిట్లు కపట బా
లకుండైన క్రీడించుచున్న యముని యుపలాలనాలాపంబులు విని సుయజ్ఞుని బంధు
వులెల్ల వెరగుపడి సర్వప్రపంచంబు నిత్యంబు గాదని తలంచి శోకంబు మాని సుయ
జ్ఞుని సాంపరాయిక కృత్యంబులు సేసి చనిరంత నంతకుండంతర్హితుం డయ్యె నని చె
ప్పి హిరణ్యకశిపుండు దనతల్లిని దమ్ముని భార్యలం జూచి యిట్లనియె॥ క॥ పరులెవ్వ
రు దా మెవ్వరు। పరికింపఁగ నేక మగుట భావింపరు త। త్పరమ మనజ్ఞానము తేమిని। బ
రులును మేమనుచు దోచు ప్రాణుల కెల్లన్॥ వ॥ అని తెలియఁ బలికిన హిరణ్యకశిపుని
వచనంబులు విని దితికోడండ్రును దానును శోకంబు మాని తత్త్వవిలోకనంబు గలి
గిలోకనంబు గలిగి లోకాంతరగతుండైన కొడుకునకు వగవక చనియె నని చెప్పి నా
రదుండు ధర్మనందనున కిట్లనియె॥ క॥ అజరామర భావంబును। త్రిజగద్రాజ్యంబు
న ప్రతిద్వంద్వము దో। ర్విజితాఖిల శాత్రవమును। గజరిపుబలమును హిరణ్యకశి
పుఁడు గోరెన్॥ వ॥ ఇట్లు గోరి మందరాచల ద్రోణికిం జని యందు గాలి పెను వ్రేల నేల
నిలువంబడి యూర్ధ్వబాహుండై మిన్ను జూచుచు వాడిమయూఖంబులతోడి
ప్రళయకాలభానుండునుం బోలె దీర్ఘ జటారుణ ప్రభాజాలంబులతోడ నెవ్వరికిం
జేరి జూడరాక పరమదారుణంబైన తపంబు సేయుచుండె నిర్జరులు నిజస్థానంబున
నుండిరంత॥ మ॥ అదరెం గుంభిని సాద్రియై కలఁగె నేడంభోనిధుల్ తారకల్। ల్చెదరెన్
గ్రహసంఘములై దిశలు విచ్చి వ్రాంతలై మండెదెల్లఁ గరెఁ గుండెలు జంతుసంహ
తికి నుగ్రాకార దైత్యేంద్ర మూర్ధ్న దిశోద్భూత సధూమ హేతిపటలోదంచ త్త
పోవహ్నిచేన్॥ వ॥ ఇట్లు త్రైలోక్య సంతాపకరంబైన దైత్యరాజ తపోదహన వి
జృంభణంబు సైరింపక నిలింపులు నాకంబు విడిచి బ్రహ్మలోకంబునకుం జని లోకే
శ్వరుండైన బ్రహ్మకు వినతులై యిట్లని విన్నవించిరి॥ క॥ దితిపట్టి కొడుకు తపము వేడిమి।
నతితపులమై తిమింకనల జడిసి సురా। పతినుండ వెరతుమవ్వేది। గతిమా కిట దేవ

జేవ కారుణ్యనిధి॥ మ॥ శంకాలేశము లేదు దేవ త్రిజగత్సంహారముం జేవ తా। సం
కోచంబును వేదశాస్త్రపదవిన్యాసం క్షేపముం జాల నేవంక ర్జేతునటంచు మన్నహా
తపోవ్యాప్తి త్రిచిత్తంబులో। సంకల్పించెని శాచరుండు ప్రతిసంస్కార బుజిం
తింపవే॥ శా॥ నీ వేరీతి దపోబలంబున జగన్నిర్మాణముం జేసి ఈ దేవాధిపులకెంతె
నక్కడు శిరిం దీపించితిబ్బంగిదా। నీ విశ్వంబు తపస్సమాధిమహిమ ర్హింసించి
పేరొక్కవి। శ్వావి శ్వానక త్వశక్తి మదిలోన ధిక్కంచినాడీశ్వరా॥ వ॥ అదియు
నుంగాక కాలాత్ములగు జీవాత్ములకు నిత్యత్వంబు గలుగుటం జేసి తపోయోగసమా
ధిబలంబున దనకు నిత్యత్వంబు సంపాదింతు ననితలంచి వాడని మజేయునిట్లనియె.

—)*] బ్రహ్మదేవుండు హిరణ్యకశిపునకు వరమిచ్చుట. (*]——

మ॥ భవదీయంబగు మన్నతోన్నత మహాబ్రహ్మపీఠంబు నం। సవాయం
బగుభూతియు వైభవమును సౌఖ్యంబును సంతోషము। న్నవనశ్రేణికిచ్చి దైత్యాంత
వస్మూర్తికిన్నవారించి యో భువనాధీశ్వర కావవే సువనము ల్పూర్ణప్రసాదం
బునన్॥ వ॥ అని దేవతలు విన్నవించిన న్వయంభూతుండు సుభవంతుండునై వన
లుమొగంబుల వేల్పుల ప్రోడభృగుదక్షాదులతోడ మందర పర్వతంబున కుపచ్చి
యందు నియమయుక్తుండు పిపీలికావృత మేదో మాంస చర్మరక్తుండును వల్మీ
కృతణి వేణుపటలపరిచ్ఛన్నుండును మహాతపః ప్రభావ సంపన్నుండునై కరం ప్ర
బిడసీరదనీకర విభిర జబంధు డునుం బోలెనివసించియున్న నిజ రారాతింజూ
చి వెరగుపడినగుచు నిట్లనియె॥ మత్తకోకిల॥ ఓసురారికు లేంద్ర నీ క్రియను గ్రమై
నతపంబుము । జేసి చూపిన వారు లేరిక జేయువారును లేరు నే। నీసమాధికి మెచ్చి
తిన్వినే నీ యభీష్టము లిత్తునా। యాన మేటికి తెమ్ము వేగమహాత్మ కోరుము కోరికెల్
శా॥ దంశ మాత్రములు న్పిపీలికలు మేదః ప్రవ్రరక్తంబుల। న్పంశీర్ణంబులు సేసి పట్టి
తినంగా శల్యావశిష్టుండవై। వంశచ్ఛన్న తృణావళీయుతమహావల్మీకమందిక్రియ
భ్రాంశింబింతయు లేక నీవు నిలువ ప్రాణంబులెట్లుం డెనో॥ ఉ॥ ఉత్సుకతం జలాన్న
ములనొల్లక నీక్రియ నూఱు దివ్యసం। వత్సరముల్ శరీరమున వాయువులున్నిలుపం
గవచ్చునే। యుత్సవమబ్బె మాకు మమున గ్రతపంబున గెల్చితీవు నేవత్సల తన్ని
ముగదియవచ్చితి గోరికెల్ల నిచ్చెద॥ వ॥ అనిపలికి నముష్కి కాపిపీలికాభక్షిత
బైనరక్షోవిభుని దేహంబుమీదం గమండలుజలంబు ప్రోక్షించిన నర్ధాన వేం
ద్రుండు కమలాననకరకమలకమనీయకనకమయ దివ్యామోఘకమండలు నిర్గత
నిర్మలనిరధారాబిందుసందోహసంసిక్తనకలాంగుడై తపంబు చాలించి సాంద్ర
కీచకసంఘాతసంఛాదిత వామలూరు మధ్యంబు వెలువడి మహాప్రభాబసౌంద

ర్యతారుణ్యసహితుండును వజ్రసంకాశదేహుండు నుదగ్ర ప్రసువర్ణుండును నీరసేం
ధననికరనిర్గతవహ్నియుం బోలె వెలుంగుచు జనుదెంచె। మ॥ వివిజానికనరోధ
క్రమొక్కొ గనివాగ్దేవిమనూనేతకు। స్వవిశేషోత్సవసంవిధాతకు సమస్తంత్రాత
కున్నత్తపో|నివహాభీష్టవరప్రదాతకు జగన్నిర్మాతకున్ దాతకు। న్నివిధప్రాణిలలా
టలేఖదసహావిద్యాసుసంధాతకున్॥ వ॥ ఇట్లు దైత్యేశ్వరుండు దివ్యన్నహా. నవా
హానునకు కరణీతలంబున దండప్రణామంబు లాచరించి సంతోషబాష్పసలిలసం
పరిధ్రుతపులకాకుకుండై యంజలి జేసికొంజగర్భుని నిదద్దృష్టి నిడి గద్గదస్వరంబున ని
ట్లని స్తుతియించె॥ సీ॥ కల్పాంతమున నంధకారసంభృతమైన జగము నెవ్వఁడు స్వ
ప్రకాశ|మున వెలింగించుచు మూడు భంగులర జస్సత్వతమోగుణసహితుఁడ
గుచు|గల్పించ రక్షించు గడపట బ్రహరించు నెవ్వఁ డాద్యుండున హేతుఁడగుచు
శోభితుండై స్వయంజ్యోతినై యొక్కఁడవి ల్లసిల్లు నెవ్వఁడు విస్తతమె సిసమయమై
వమనసప్రాణబుద్ధీంద్రియముల తోడ నెవ్వఁడలఘుమహిమ|నడరునట్టి సచ్చిదా
నందమయుఁడు|మహితభక్తినేనవ స్కరింతు|వ॥ దేవా నీవు ముఖ్యప్రాణంబగు
టంచే సిప్రజాపతిని మనోబుద్ధీంద్రియంబులకు నధీశ్వరుండవు మహాభూతగ
ణంబులకు నాధారభూతుండవు ప్రయాతనువున ంగ్రతువు విస్తరింతువు సకల
విద్యలు నీతనువులు సర్వార్థసాధకులకు సాధనీయుండవు నీవయాత్మనిష్ఠాగరిష్ఠుల
కు ధ్యేయుండ వగు నాత్మకాలముయుడనై జనులకు వాయుర్నాశంబు జేయుదువు
జ్ఞానవిజ్ఞానమూర్తి వాద్యంతరహితుండవు అంతరాత్మవు మూడు మూర్తులకు మూ
లంబగు పరమాత్మవు జీవలోకంబునకు జీవాత్మవు నీవ సర్వంబు నీవ నీవు గాదివి
విలేశ బువ్యక్తుండవు గాక పరమాత్మవై పురాణపురుషుండవై యనంతుండవై
న నీవు ప్రాణేంద్రియమనోబుద్ధిగుణంబుల నంగీకరించి పరమేష్ఠిపదవిశేషంబున ని
లిస్థూలశరీరంబునం జేసి ఇంతయు బ్రపంచింతువు భగవంతుండవైన నీవు మ్రొ
క్కెదనని మరియు నిట్లని యె॥ క॥ కోరిన వారల కోర్కులు|నేనువుత్తో సిచ్చి మను
వసిక్రియ నన్యు| ల్నేరరు కరుణాకరనే| గోరెద నీవిచ్చెదేని గోరికలభవా॥ శా॥ గా
లింగుంభీనిసర్గ్నంబుపుర నాకాస్థలిందికులు| క్రేంఘుప్రములందమః బ్రభల
భూరిగ్రాహరక్షో మృగ| వ్యాఘ్రాదిత్యన రాదిజంతుకల వ్యాప్తిస్సమస్తాస్త్రశ|స్త్రా
ళిన్ ప్రత్యువులేవ జీవనముల్ లోకాధీశ ఇప్పింపవే॥ వ॥ మజీయురణంబులందుదన
కెదురు లేని శౌర్యంబును లోకపాలుర నతిక్రమించు మహిమయును భువనత్రయ
జయంబును హిరణ్యకశిపుండు గోరిన న తని తపంబునకు సంతోషించి దుర్లభంబు
లైనవరంబు లన్నియు నిచ్చి కరుణించి విరించి యిట్లని యె॥ శా॥ అన్యాకశ్యపపుత్ర

దుర్లభములే యర్థంబు లెవ్వారికి। నన్నన్నవారలుగోరరీవరములన్నొసంగించి
తీర్నెయెడ। నన్నుంగోరినవెల్లనిచ్చెద ప్రవీణత్వంబుతో బుద్ధిమం। పన్నత్వం బున
నుండుమీ సుమతివై భద్రైకశీలుండవై వ॥ అని యిట్లు మోఘంబులైన వరంబులి
చ్చి దితినందను చేతం బూజితుండై యరవిందసంభవుండు బృందారకసందోహ
వంద్యమానుండగుచు నిజమందిరంబునకుం జని యె నిర్విఘ్నంబున నిలింపారాతివర
పరంపరలు సంపాదించుకొని॥ క॥ సోదరుజంపినపగకై। యాదరమించుకయు లేక
యసురేంద్రుండు కం। జోదరుపై వైరము దు। ర్భారతరం బగుచు జేసె మనుజా
ధీశా॥ సీ॥ ఒకనాడు గంధర్వయూథంబు పరిమార్చు దివిజులనొకనాడు దెరలదో
లు। భుజగులనొకనాడు భోగంబులకు బాపు గ్రహములనొకనాడు గట్టివైచు। నొ
కనాడు యక్షులనుగ్రతదండించు నొకనాడు విహగులనొడిసిపట్టు। నొకనాడు సి
ద్ధులనోడించి బంధించు మనుజులనొకనాడు మర్దించు। గడిమి నొకనాడ కిన్నర
ఖచర సాధ్య। చారణ ప్రేతభూతపిశాచవన్య। సత్వవిగ ద్యాధరాదుల సంహరించు
దితిసుతుండు దుస్సహతేజుడగుచు॥ క॥ అట్టిత్తోడగొట్లల। గట్టను కం
ద్రోచిక్రవ్యాదులతో। జుట్టువిడిసి దిక్పాలుర। ట్టణములు గొని యొనతఘబలమున
నధిపా॥ క॥ కృశులై సంప్రాపితదు। ర్దశులై సర్వంసభోగ్రదైతేయాజ్ఞా। పశులై నిశలు
ను దివములు। దిశలెల్లను గట్టువడియిది తపనఘా॥ వ॥ మఱియు నద్దానవేంద్రుం
డు విద్రుమసోపానంబులును మరకతమణిమయప్రదేశంబులును వైడూర్యర
త్న స్తంభసముదయంబులును- చంద్రికాసన్నిభస్ఫటికసంఘటితకుడ్యంబులు
ను పద్మరాగపీఠకనకవాటగేహాళివిటంకవాతాయనంబులును-విలంబమానము
క్తాఫలదామవితానశోభితధవళపర్యంకంబులును- వివిధవిచిత్రవిమానంబులు
ను నిరంతరసురభికుసుమఫలభరితపాదపోద్యానంబులును- హేమారవిం
దసౌగంధికబంధురసరోవరంబులును-రమణీయరత్నప్రాసాదవిశేషంబులును
మనోహరపరిమళశీతలమందమారుతంబులును- మృదుమధురనినదకీరకోకిల
కుహూకోలాహలంబులును గలిగి విశ్వకర్మనిర్మితంబై త్రైలోక్యరాజ్యలక్ష్మీకో
భితంబైన మహేంద్రభవనంబుజొచ్చి॥ మ॥ దితిపుత్రుండు జగత్త్రయైకవిభుడై
దేవేంద్రసింహాసనో। ద్ధతుడై యుండ హరాచ్యుతాంబుజభవుల్ దక్కంగ భీతిస్సు
యాం। గతులై తక్కినయక్షకిన్నరమరుద్గంధర్వసిద్ధాదులానతులై కానికలిచ్చి
కొలురతనిన్నానాప్రకారంబులన్॥ శా॥ ఏదిక్పాలుర జూచి నేడలుగునో యె
దేవుబంధించునో। యేదిగ్భాగము మీఱదాడిచనునో యేప్రాణులం జంపునో।
యీదయితేశ్వరుడంచు నొండొరులు దారిండ్రాదులాస్థానభూ। వేదిన్మెల్ల

వనిక్కిఁ జూతురుభయాన్వితరోమాంచులై॥ సీ॥ కోలాహలము మాని
కొలువుఁడీసురలార కలిగిదీవించుఁడు తపసులార। ఘనలెత్తకుడునికి సన్నగేం
ద్రములార ప్రణుతులయిననుండు దిక్పాలులార। గానంబుసేయుఁడు గంధర
వులార సంగడిబడకుఁడీ సాధ్యులార। యాడుఁడు నృత్యంబు లప్సరోజను లా
ర చేరిక్రమెక్కుఁడు సిద్ధులార। శుద్ధకర్పూరవాసిత సురభిమధుర। భక్ష్య
నూతనమై లేయపానజనిత। సుఖవిలీనతనమరారిసాక్షి నాఁడు। శాంతిలేదం
ద్రమునిచ్ఛలుఁ జారులధిప॥ శా॥ లీలోద్యానలతానివాసములలో లీలావతీయుక్తు
ఁడయి। హాలాపానవివర్ధమానమదలోలావృత్తతామ్రాక్షుఁడయి। కేళిం దేల
గ నేసదుంబురుఁడు సంగీతప్రసంగంబులు। స్వాగాయంబుగఁ జుంగ జేయురుము
దేవద్వేషి సర్వేశ్వరా॥ క॥ యాగములు బుధులు ధరణీ। భాగములం జేయుచుం
డఁబుజవెంచి హవి। ర్భాగము లదానసైకొనఁ। జాగింపఁడు దైత్యుఁడమరసం
ఘంబునకున్॥ సీ॥ సకలమహాద్వీపనహితవిశ్వంభరాస్థలినిదున్న కవ దుసన్న చ
యమ్ము। కామధేన్వాదులకరణీసర్ధులు గోరుకోర్కులుగగనంబు గురియు మం
డు। వనధులేడును వాహినీసందోహములును వీచులరత్నములు వహించు। ను
త్తరుహాంశులునొక్కకాయంబున ఖిలతున్ గుణములనతిశయిల్లు। సంబుసం
పూరితద్రోణులగుచునొప్పు। బర్వతంబులనద్రిదికాలవివిధ। గుణములెల్లను
దానైతెకొనుచు దైత్య। విభుండసైత్రిలోక్యరాజ్యసంవృద్ధినొందె॥ వ॥ ఇట్లు స
కలదిక్కులనిర్జించి లోకైకనాయకుండయి తనయిచ్ఛాప్రకారంబున నింద్రి
యసుఖంబెల్ల ననుభవించుచుండ నియత్రాస్త్రమార్గంబున నతిక్రమించి విరించి
వరజనితదుర్వారగర్వాతిరేకంబున నుపర్వారాతియై శ్వర్యవంతుండయి పెద్ద
కాలంబు రాజ్యంబుసేయునెడ॥ ఉ॥ ఎన్నఁడు నాదిక్కుఁగలదెన్నఁడు దైత్యునిబా
ధమానమే మెన్నఁడు వృద్ధిఁబొందఁగలమెవ్వఁడు రక్షకుఁడంచు దేవతాకిన్నరసిద్ధ
సాధ్యముని ఖేచరనాయకులాశ్రయించిరా। పన్నగతల్పు భూరిభవబంధవిమో
చన బ్రహ్మ్యలోచనున్॥ వ॥ ఇట్లు దానవేంద్రునియుగ్రదండంబునకు వెఱచియన
న్యశరణ్యులై రహస్యంబెనందఱుంగూడుకొని॥ ఉ॥ ఎక్కడఁ దున్నవాఁడు కగధీశ్వ
రుఁడాత్మమయుండు మాధవుం। డెక్కడికేగి శాంతులు మునీశులు బిక్షులు రారు
క్రమ్మఱం। దిక్కులు నెల్ల నెక్కడఁ దుదింపఁ దిక్కగునట్టి దిక్కకై। మ్రొ
క్కెద మేము హస్తయుగములు మకుళించి మదీయరక్షకున్॥ వ॥ అనిమాఱియునా
హారనిద్రలుమానిచిత్తంబులు పలాయుత్తంబులుగాని సమాహితబుద్ధులై భ
గవంతుండును మహాపురుషుండును మహాత్ముండును విశుద్ధజ్ఞానానందమయుం

మనసైన హృషీకేశునకు నమస్కరించి చన్న యెడ మేఘవనమాల గంభీరనిన
దంబున దిశలు మ్రోయించుచు సాధులకు నభయంబు గావించుచు నదృశ్యమానుం
డునుంగాక పరమేశ్వరుండైన హరి యిట్లనియె॥ ॥భయభాజుండయ్యా నిర్జర
వదుల్ భద్రంబు మికయ్యా స్వనము ర్ధయ భూతనంతతికి మత్సందర్శన ప్రాప్తి॥
వ్యయ చే రుఱుంగుదన్ని సుత శ్రీపారభాషావిస్ఫర్యయము గాలముగా
డజపెజనుండం దాతమా త్రోవలన్॥ సీ॥ శుద్ధసాధులందు సుతలందు శ్రోత్రి
లందు గోవులందు విప్రకోటియందు ధర్మపదవియందు దగిలి నాయందు నెవ్వా
డెన్నడలగు నాడె హింస జెందు॥ క॥ కన్నకొడుకు శమదమ సం పన్నుండు నిర్వైర
రుడనక ప్రహ్లాదుని నాపన్నతనొందించు నాడె పట్టిన
ధింతున్॥ శా॥ వేదోదత్తనర ప్రసాదగరిమ స్వీకరించె నాడు యమి మును న్నాపదం జే
యుచునున్న వాడని మది న్భావింతు భావించినే । సాధింపం దగి కాదు కావున న
దన్ సైరించితిన్నిదట । న్సాధింతున్సురలార నే నను డాశంకింపమీ కేటికిన్॥
వ॥ అ యిట్లు దనుజమర్దనుండు దేశించిన ఇ పులుగుం పులుగొని ప్రేమ కిన్
రక్కసుండు ప్రుగ్గుట నిక్క బనితమతం దిక్కులకుం జని హిరణ్యకశిపునకు వి
చిత్రచరిత్రులు నలువురు పుత్రులు ప్రభవించిరందు॥ సీ॥ తనయందు నిఖిలభూతము
లందు నొక భంగి సమహితత్వంబున జరుపు వాఁడు । పెద్దలఁ బొడఁగన్న భృత్యుని

—[*] ప్రహ్లాద చరిత్ర ప్రారంభము. [*]—

త్రైపడి జేరిన మస్కృతుల్ సేయువాఁడు కను దోయికి నన్యకాంతలడ్డం బైనమా
తృభావము జేసి మఱలు వాఁడు తల్లిదండ్రుల భంగి దీనుల గావ
జింతించు వాఁడు । సఖుల యెలసోదరస్థితి జరుపు వాఁడు॥ దైవతములంచు గురువు
లఁ గలచు వాఁడు । లీలల దును బొంకులు లేని వాఁడు । లలితమర్యాదుఁ డయిన ప్రహ్లా
దుడధిప॥ మఱియును॥ సీ॥ ఆకారజన్మ విద్యార్థ వరిష్ఠుడయి గర్వసన్తంభ పంక
తుఁడుగాఁడు । వివిధ మహానేక విషయ సంపన్నుడయి పంచేంద్రియముల చేఁ బట్టు
వడడు । భవ్యన యౌవన బల ప్రాభవోపేతుఁ డై కామరోషాదుల గ్రందుకొనడు।
కామినీ ప్రముఖ భోగములెన్ని గలిగిన వ్యసనసంసక్తి రావంక బోడు । విశ్వ మందు
గన్నవిన్న యర్థములందు వస్తుదృష్టి జేసి వాంఛ నిడడు ధరణినాథ దైత్యతనయుఁ
డు హరిపరతంత్రుడు దేహతాన్యతంత్రుఁడగుచు॥ గీ॥ సద్గుణంబులెల్ల సంఘంబులై
వచ్చి । యసుర రాజతనయునందు నిలిచి । పాపిచ పుట్టిన్నబాయ తివిధమున । నెపు
డుదగిలియుండు నిర్మలాత్మ॥ మ॥ వగ వారిన సురేంద్రులున్సభలలో ప్రహ్లాదసం
గాథల । న్నదునోపేతుల సెందు షేమఱుగ మందా సన్వృత్త బంధంబులం । బాగ

డంబోత్తురునత్కవీద్రుల క్రియనూర్భనాథమిబోటన। భగవద్భక్తులైదైత్యరాజ
తనయుం బాటించి కీర్తింపరే॥ క॥ గుణనిధియగు ప్రహ్లాదుని। గుణముల నేకము
లుగలవు గురుకాలమునన్। గణుతింపనశక్యంబులు। ఫణిపతికిన్ బృహస్పతికిని భా
షాపతికిన్॥ వ॥ ఇట్లు సద్గుణగరిష్ఠుండైన ప్రహ్లాదుండు భగవంతుండైన వాసుదే
వునియందు సహజ వర్ధమాననిరంతర ధ్యానరతుండై॥ సీ॥ శ్రీవల్లభుండెదు
ర్చేరిన యట్లైన జెలికాండ్రి నెవ్వరి జేరమఱచు। సురారితన ముందాల గాఢిన
ట్లైన ననురబాలురతోడ మఱచు। భక్తవత్సలుఁ డసంభాషించినట్లైన నగర
భాషణములు మాటఁ బలుక వెఱచు। సురవంద్యు దనలోన సజూచినయట్లైన నాలోకి
వస్తంబు జూడ మఱచు। హరిపదాంభోజయుగ చింతనామృతమున। నంతరం
గంబు నిండినట్లైన నతఁడు। నిత్యపరిపూర్ణుఁడగుచు నన్నియును మఱచి। జడతలే
కయుండును జడునిభంగి॥ శా॥ పానీయంబులు ద్రావుచున్ గుడుచుచున్ భా
షించుచున్ హాసలీ। లానిద్రాదులు సేయుచుందిరుగుచున్ లక్షించుచున్ సంతత। శ్రీ
నారాయణపాదపద్మయుగళీచింతామృతాస్వాదసం। ధానుండై మఱచున్ సురా
రిసుతుఁడేతద్విశ్వమున్ భూవరా॥ సీ॥ వైకుంఠచింతావివర్జితచేష్టుఁడై యొకచో
టు నేడ్చుచు నొక్కచోట। నశ్రాంతహరిభావనారూఢచిత్తుఁడై యుద్ధతుఁడై పా
డు నొకచోట। విష్ణుఁడింతియకాని వేఱొండు లేదని యొత్తిలి నగుచుండు నొకచో
ట। నలినాక్షుఁ డని ధ్యానమునఁ గంటి నేనని యుబ్బి గంతులు వైచు నొక్కచోట
బలుకు నొక్కచోట బరమేశ గేశవ। ప్రణయహర్షజనితబాష్పసలిల। మిళితపు
లకుఁడై నిమీలితనేత్రుఁడై। యొక్కచోట నగుచు నూరకుండు॥ వ॥ ఇట్లు పూర్వజ
న్మపరమభాగవతసంసర్గసమాగతంబైన ముకుందచరణారవిందసేవాతిరేకం
బున నఖర్వనిర్వాణభావంబు విస్తరించుచు నప్పటప్పటికి దుర్జనసంసర్గనిమి
త్తంబు నందనచిత్తంబు న్యాయత్తంబు గాక నిజాయత్తంబు సేయుచు నప్రమత్తుం
డు సంసారనివృత్తుండును బుధజనవిధేయుండును మహాభాగధేయుండును సు
గుణమణిగణగరిష్ఠుండును పరమభాగవతశ్రేష్ఠుండును గర్మబంధలతాలవి
త్రుండును బవిత్రుండునైన పుత్రునియందు విరోధించి సురవిరోధి యనుకంపలేక
చంపం బంపెనని పలికిన నారదునకు ధర్మజుండిట్లనియె॥ శా॥ పుత్రుల్నేరని సేరకు
జ్ఞ జనకుల్పోషింతురెల్లప్పుడు। న్మిత్రత్వంబున బుద్ధిఁ జెప్పుదురితో ద్వేషంబువా
రింతురే। శత్రుత్వంబు వలంపరిట్టియెడ నా సౌజన్యరత్నాకరుం। బుత్రున్ శ్లోకప
విత్రుఁ దండ్రి మిగుల న్బాధింప నెట్లోర్చెనే॥ ఉ॥ బాలుఁ బ్రభావిశాలు హరిపాదప
యోరుహచింతనప్రియా। లోలుగృపాళుసాధుగుణలోకపదానతఫాలు సమ

లశ్రీలుసమస్తసభ్యనుతశీలువిఖండితమోహవల్లికాజాలున దేలతండ్రివదజం
పగబంపుమునీంద్రసెప్పవే॥ అనినారదుండిట్లనియె॥ శా॥ లభ్యంబైనసురాధిరా
జపదముల్ లక్షింపఁడశ్రాంతమున్ సభ్యత్వంబునమన్నవాడబలుఁడైజాడ్యంబు
తోఁపిఁడువిద్యాభ్యాసంబునఁగానితిప్రమతిగాడంచున్విచారించిదైజాడ్యంబు
డొక్కదినంబునంబ్రియసుతున్వీక్షించిసోత్కంఠుఁడయి॥ క॥ చదువనివాఁడజ్ఞుం
డగు। జదివినసదసద్వివేకచతురతగలుగుం। జదువఁగవలయునుజనులకు। జ
దివించెదనార్యులొద్దజదువుముతండ్రీ॥ వ॥ అనిపలికియసురలోకపురోహితుం
డగుశుక్రాచార్యులకొడుకులబ్రచండామర్కులరావించి సత్కరించిఇట్లనియె॥
శా॥ అంధపక్షియనున్నవాఁడుపలుకండస్మత్ప్రతాపక్రియాగ్రంధంబించుక
లేమిమీరుగుణవ్యక్తారుణ్యచిత్తుల్మనోబంధుల్మాన్యులుమాకుఁబెద్దలు మ
హిమంబాటించిఈబాలకున్గ్రంధంబుల్చదివించినీతికుశలుంగాఁజేసిరక్షింపరే॥
వ॥ అనిపలికివారలకుంబ్రహ్లాదునప్పగించితోడ్తోనిపాండనినవారునదనుజరా
జకుమారునింగొనిపోయి యతనికిసవయస్కులగుసహశ్రోత్రియులైనయసురకుమా
రులంగొందరంగూర్చి॥ ఉ॥ అచ్చితభక్తితోడదనుజాధిపగేహసమీపమందుబ్ర
వేశించిసుగారిరాజసుతుఁజేకొనిశుక్రకుమారకుల్పఠింపించిరిపాఠయోగ్యము
లుపెక్కులుశాస్త్రములాకుమారుడా। లించిపఠించెనన్నియుఁజలింపనివైష్ణవ
భక్తిపూర్ణుడై॥ క॥ ఏపగిదివారుసెప్పిరినాపగిదిం జెప్పఁగా నిట్టనియాఁక్షేపిం
పడుతానన్నియుఁ రూపించినమిథ్యలనిరూఢమనిషన్॥ శా॥ అంతంగొన్నిదినం
బులేగినసురేంద్రారాతిశంకాన్వితాస్వాంతుండైనిజనందనుంగురువులెజాడం
బఠింపించిరో। భావింతుం జేమిపఠించెనోపిలిచిసంభాషించివిద్యాపరిశ్రాంతిం
జూచెదగాకనేడనిమహాసౌధాంతరాసీనుఁడై॥ ఉ॥ మోదమతోడదైత్యకుల
ముఖ్యుఁడురమ్మనిచీరబంచెబ్రహ్లాదకుమారకున్బనమహర్ణవతారకుఁగామరో
షలోభవిరోధిసద్గపరిహారకుగేశవచింతనామృతాస్వాదకరోరకుంగలు
షజాలమహోగ్రవనీధారకున్॥ వ॥ ఇట్లుచారులచేత నాహూయమానుం
డై ప్రహ్లాదుండుచనుదెంచిన॥ శా॥ ఉత్సాహప్రభుమంత్రశక్తియుతమేయుద్యో
మారూఢసంవిత్సంపన్నుడవైతివేచదివితేవేదంబులున్శాస్త్రముల్ వ్యాత్సార
మ్మంజేరజేటికోడుకువాత్సల్యసంపూర్ణుడై। యుత్సంగాగ్రముజేర్చిదానవవి
భుండుత్కంఠదీపింపఁగన్॥ క॥ అనుదినసంతోషణములు। జనితశ్రమతాపదుః
ఖసంశోషణముల్। తనయులసంభాషణములు। జనకులకుంగర్ణయుగళసద్భూష
ణముల్॥ వ॥ అనిమరియుబుత్రాసీకేతునవిభ్రమంబైయున్నది చెప్పుమనిపలుక

స్వతంత్రుడికి బ్రియానందనుండిట్లనియె॥ చ॥ ఎలశరీరధారులకునిల్లని చీకటికూపమైతో
పలం। ద్రెళ్ళి దీరని మానవమతిభ్రమణంబున భిన్నులై త్రవ। తెల్లక సర్వమును
తనిదివ్యకళామయమంచునిష్ఠునం। దుల్లము జేర్చి తారడవిని యుండుట మేలుని శాచ
రాగ్రణీ॥ వ॥ అనుమాటం దానిన ప్రతిపక్షసురూపంబులయిన సల్లాపంబులువి
నిదారవేంద్రుండునగుచునిట్లనియె॥ క॥ నెటులాడినసటులాడదు। ట్టిట్లనిపకు
కొనెటుగ శెల్లశిశువులుం। దట్టించి యెవ్వరేనియుం। బట్టించుకొ బాలకు. కుజరప
ఒంబులే॥ శా॥ నాకుంజూడగ జోద్యమయ్యెడుగ దానాతంత్రింబునిదా। కుక
లోకలవోచెనోవరులుదుర్నీతుల్ వ్రతి పించిరో। యోకాంత బుధభార్గవుల్వలికిరో
దానవశ్రేణికి। నైశ్వర్యుండు కృతాఘరాధుడతనిస్వర్ణింపనీ కేటికి॥ వ॥
సురలంగోలుటయూసురాధిపతుల స్వ్రీక్కించుటో సింహులం। బరశోధించుట
యోమునిప్రవరులవ్యాధించుటో యకుకి। స్వరగంధర్వవిహంగనాగపతులన్నా
శంబునొందించుటో। హరియంచుంగిరియంచునెలచిడమోహాంధుండవై పుత్ర
కా॥ వ॥ అనినదండ్రిమాటలకుబురోహితుల శిక్షించి ప్రహ్లాదుడిట్లనియె మో
హనిర్మూలంబుజేసి యవ్వనియందుమదత్పరులై శయెఱుకగలపురుషులకు బరు
లుదారనియెడుమాయాకృతంబైన యసద్గ్రాహ్యంబగు భేదంబుగానంబడదట్టి
పరమేశ్వరునకునమస్కరించెద॥ శా॥ అజ్ఞుల్గొందరు మేముదానసుచుమాయం
జెందిసర్వాత్మకుం। బ్రజ్ఞాలభ్యవరాన్వయక్రమము లన్వాపింపగానేరరా। జజ్ఞా
నాపథమందుమానులుగదాచింతింప బ్రహ్మాదివే। దజ్ఞుల్తప్పరమాత్మువిజ్ఞా
నితరులర్సింపగానేతుణ్రే। గీ॥ ఇనుమయస్కాంతసన్నిధినట్లుభ్రాంత। ఇగు
హృషీకేశుసన్నిధిగావిధయూన। కరగుచున్నదిదైవయోగమునజేసి। బ్రాంప
నోత్తమచిత్తంబు భ్రాంతమగుచు॥ సీ॥ మందారమకరంద మాధుర్యమునదే
లుమధుపంబులోవునే మదనములకు। నిర్మలమందాకినీవీచికలదూగురాయం
చచను నెతరంగిణులకు। లలితరసాలపల్లవఖాదియైచొక్కుకోయిలసేరునెకుటజ
ములకు। బూర్ణేందుచంద్రికాస్ఫురితచకోరకమరుగునే సాంద్రనీహారములకు। వంబుజోదరుదివ్యపాదారవింద। శీచింతనామృతపానవిశేషమత్త। చిత్త
మేరీతినితరంబు జేరనేర్చు। వినుత గుణశీలమాటలు వేయునేల॥ వ॥ అనినవిని కోపించి
రాజసేవకుడైనపురోహితుండు ప్రహ్లాదుంజూచితిరస్కరించి యిట్లనియె॥ ఉ॥
పంచశరస్వయమ్మునడవుబాలుడవైచుకగానిరేపు భా। షించెదు తర్కవాక్య
ములజెప్పినశాస్త్రములోనిదార్థము। క్కించుకయైనజెప్పనసుకేంద్రమునిముందట
మానవనాడలల్ల దుర్జనంగసేసితివినై రివిభూషణవంశదూషణా॥ చ॥ తనయుం

దుగా పశ్శాత్రవుఁడు దానవభటలకరకుఁడీడు దైత్యచం| దనవ. మందుగంటకయుత
ష్టికి జాతముభ.గిబుట్టెదా| దనపతతంబు రాక్షసకులాంతకు బ్రస్తుతిసేయుచుం
దుదం|దనమునగా. శిక్షలకు డాయకపట్టు కొట్టుడుద్ధ.క॥ క॥ నీపాదనిజది
వింతుము| పాదపులానఇంక నిపుణతతోడం| గోపింతుముదండింతుము| కోపిం
పకుమయ్యా దనుజకు జరవింటే॥ వ॥ అనిమఱియునారాచపాసనికివిని భీషోపాయ
మ్ము లంబుకోపితుండై వెరవుజూపుచు రాజసన్నిధిం బాపితోడకొనిపోయు మే
కాంతంబున॥ క॥ భార్గవనందనుడలిడికి| మార్గముసెడకుండ బెక్కు మూరు మని
చ్చె|ల్వర్గత్రితయముజెప్పెన|నిర్గళమగుమతివిశేషమమరన రేంద్రా॥ వ॥ మతి
యుగురుడుశిష్యానకు సామదానభేదదండోపాయంబుల నెఱిగించి నిశికోవి
దుండమైనవినిశ్చయించితల్లికిసెఱింగించి తల్లిచేతనలంకృతుండై నకులదీపకు
నవలోకించి॥ ఉ॥ త్రిప్పకుమన్న మామతమదీర్ఘముల్లై నతివర్గపారము| ల్లప్పకు
మన్న నేడు మానదైత్యావరేణ్యులిమో లనేమము| జెప్పినసీతిగారిమఱి సెప్ప రు
మన్నవిరోధిశాస్త్రము| ల్విప్పకుమన్నదుష్టమగువిష్ణుచరిత్రకథార్థజాలము
వ॥అ.బుజ్జగించిదానవేశ్వరుసన్నిధికిందోడి తెచ్చిన॥సీ॥ అ గర్భునకు మాధ
వానుచింతనసుధామాధుర్యముసమెనుమఱచువాని| నంభోజగర్భాదు లభ్య
సింపగలేని హరిభక్తి పుంభావమైనవాని| మాతృగర్భమునెచ్చి మున్నది మును
లుహరి జిత్తమచ్యుతుమీద జేర్చువాని| నంకించిలెనలోనసఖిల ప్రపంచంబు శ్రీవి
ష్ణుమయయమని తెలగువాని| వినయకారుణ్యబుద్ధివివేకలక్ష | ణాదిగుణములకా
టపట్టయినవాని|శిష్యబుధలోకసంభావ్యుజిఱిగురుని| ముందటికి ద్రోద్బ్యోధం ద్రి
కి|ప్తకు. మనుచు॥ క॥ శిక్షించితిమన్యములగు| పక్షంబులుమానినీతిపారగు
డయ్యె|ద్రక్షోనంశాధీశ్వర| వీచింపుముసీకుమారువిద్యాబలము॥ వ॥ అనిపలి
కినశుక్రకుమారకుపచనంబులాకర్ణించి దానవేంద్రుండు దనకువందన ప్రణా
మంబు జేసినిలుచున్నకొడుకును దీవించి బాహుదండంబులుసాచిదిగ్గునండగ్గం
దిగిచిగాఢాలింగనంబుసేసి తత్తొడమీదనిడుకొనిచుంబుడుచ్ది చుబుకంబుపుని
కి చెక్కిలిముద్దుగొనిశిరంబుమూర్కొని ప్రేమాతిరేకసంజనితబాష్పబిందుసం
దోహంబులనతని వదనారవిందంబుదడుపుచు మందమధురాలాపంబుల నిట్లని
యె॥ శా॥ చోద్యంబయ్యె మునింతకాలమరిరక్షోధించి యేమేమినం| వేద్యాం
శంబులుసెప్పిరోగురువులేవెంటపఠింపించిరో విద్యాసారమెయ్యంగనోరెదభవద్వి
జ్ఞాతశాస్త్రంబులో | పద్యంబొక్కటిజెప్పినార్థముగ. దాత్పర్యంబుభాషింపు
మా॥ శా॥ నిన్నున్నెచ్చరునీతిపారమహిమన్నీతోడిదైత్యార్భకుల్ గన్నారన్ని

యుఁజెప్ప నేర్చెఁ దగదా గ్రంథార్థముల్దుర్వృత్తై। యన్నా యెన్నఁడు నీవు నీతి మాతి
వాదంబున్మహావాంఛతో। నున్నాఁడన్ననుఁ గన్నతండ్రి భవదీయోత్కర్షతఁ జూవ
నే॥ వ॥ అనినఁ గన్నతండ్రికిఁ బ్రియనందనుండైన ప్రహ్లాదుండిట్లనియె॥ క॥ చదివిం
చిరి నను గురువులు। చదివితి ధర్మార్థముఖర శాస్త్రంబులు నే। జదివినవి గలవు పె
క్కులు। చదువులలో మర్మమెల్ల జదివితి తండ్రీ॥ మ॥ తనుహృద్భాషల సఖ్యము
శ్రవణము మందానత్వము స్సందనా। ర్చనము ల్సేవయు నాత్మలో నెఱుకయున్సం
కీర్తనల్చింతనం। బనునీతొమ్మిది భక్తిమార్గంబుల సర్వాత్మకున్ హరి నమ్మి సజ్జ
నుఁడై యుండుట భద్రమంచుఁ దలంతున్ సత్యంబు దైత్యోత్తమా॥ శా॥ ఆం ఛందో
దయము ల్మహాబధిర శంఖారావముల్మ్రాకస్రగ్గంధ ఖ్యాపనముల్నపుంసకవ
ధూకాంతల్ఘృతభస్మావలీ। బంధుత్వంబులు భస్మ హవ్యములు లుబ్ధద్రవ్యము
ల్క్రోధన। దగ్గంధంబుల్హరిభక్తివర్జితులు రిక్తవ్యర్థసంసారముల్॥ సీ॥ కమలా
క్షునర్చించు కరములు కరములు శ్రీనాథు వర్ణించు జిహ్వ జిహ్వ। సురరక్షకుని
జూచు చూడ్కులు చూడ్కులు శేషశాయికి మ్రొక్కు శిరము శిరము। విష్ణునాకర్
ణించు వీనులు వీనులు మధువైరి దవిలిన మనము మనము। భగవంతు వలగొను
పదములు పదములు పురుషోత్తముని మీఁది బుద్ధి బుద్ధి। దేవదేవుని జింతించు దినము
దినము। చక్రహస్తుఁ బ్రకటించు చదువు చదువు। కుంభినీధవు జెప్పెడి గురుడు గురు
డు। తండ్రి హరిఁ జేరుమనియెడి తండ్రి తండ్రి॥ సీ॥ కంజాక్షునకుఁ గాని కాయంబు కా
యమే పవనగుంభిత చర్మభస్త్రి గాక। వైకుంఠుఁ బొగడని వక్త్రంబు వక్త్రమే
ఢమఢమధ్వనితోడి ఢక్క గాక। హరిపూజనము లేని హస్తంబు హస్తమే తరుశా
ఖనిర్మిత దర్వి గాక। కమలేశుఁ జూడని కన్నులు కన్నులే తనుకుడ్యజాలరంధ్రము
లు గాక। చక్రిచింత లేని జన్మంబు జన్మమే। తరళసలిల బుద్బుదంబు గాక। విష్ణుభక్తి
లేని విబుధుండు విబుధుఁడే। పాదయుగముతోడి పశువు గాక॥ సీ॥ సంసార జీమూ
త సంఘంబు విచ్చునే చక్రిదాస్యప్రభంజనము లేక। తాపత్రయాభీల దావాగ్ని
లార్పనే విష్ణుసేవామృతవృష్టి లేక। సర్వంకషాఘౌఘ జలరాసు లింకునే హరివనీ
పాబడబాగ్ని లేక। ఘవిపదాత్యంధకారంబు లడఁగునే పద్మాక్షునుతిరవిప్రభ
లు లేక। నిరుపమాపునరావృత్తినిష్కళంక। ముక్తినిధిఁ గానవచ్చునే ముక్తుఁడైన
కంజకోదండచింతనాంజనము లేక। తామరసగర్భునకునైన దానవేంద్ర॥ వ॥
అని యివ్విధంబున వెఱపు మఱపు నెఱుంగక తనకుఁ జెడిపలికెడి కొడుకు నుడువులు వె
ఫులను విని కులమనోవిన గటములదర బెదవులు గఱచుచు నదరిపడి గురుసుతు
ని గనుంగొని నిమితకధన బుద్ధి గరపినాఁడవని దానవేశ్వరుండిట్లనియె॥ చ॥ వ

ఘుతరనీతిశాస్త్రచయ వారగు జేసెదనంచు బాలునిన్। వటుగొనిపోయి వారికిన న
త్వాముతైనవిరోధిశాస్త్రము। ల్కుటిలత జెప్పినాడవు భృగుప్రవరుండ! టంచు
నమ్మితిం। గటకట బ్రాహ్మణాకృతివిగాక యథార్థవు బ్రాహ్మణుండవే॥ క॥ ధర్మే
తరవర్తనులును। దుర్మంత్రులునై నజనులదుఃతములొందు। న్సర్మములుకల
చికల్మష। కర్మలరోగములునొందుకైవడి విప్రా। అని రాజునకుం బురోహితుం
డిట్లనియె॥ ఉ॥ తప్పులు లేవు మావలన దానవనాథ విరోధశాస్త్రము। ల్సెప్ప
క్రూరులైనరులు సెప్పరు మీచరణంబులానసు। మ్మెప్పుడు నీకుమారకు నింత
యునైపమనీవ యెవ్వరుం। జెప్పెడివారుగాదు ప్రతిచి తదలంపు మునేర్పు నవ్వ
డిటె॥ క॥ పుత్రులము పురోహితులము। పాత్రులమే మదియుగాక భార్గవు ముని
పుత్రుని నిటువలె జేయుద। శత్రులమే దైత్యజలధిచంద్రమ వింటే॥ వ॥ అనిన గు
రునందనుం గోపపక దైత్యవల్లభుండు కొడుకున వలోకించి యిట్లనియె॥ క॥ వా
జ్జలు సెప్పనియీ మతి। మజ్జాతుడవైన నీకు మరియెవ్వనిచే। నుజ్జాతమయ్యె బాల
క। తజ్జనులం జేరుగొను మతగనా మ్రోలన్॥ వ॥ అనిన దండ్రికి బ్రహ్లాదుండిట్లని
యె॥ ఉ॥ అచ్చపుజీకటింబడి గృహవ్రతులై విషయప్రమత్తులై। చచ్చుచుబుట్టు
చున్సలుపజర్విత చర్వణులైన వారికిం। జెచ్చెర బుట్టునే పరులు సెప్పిననైన నిజేచ్ఛ
నైననే। మిచ్చిననైన గానలకు నేగిననైన హరిప్రబోధముల్॥ ఉ॥ కాకని వాని
నూతగొని కానని వాడు విశేషవస్తువుల్। గానని భంగి గర్మములు గైకొని కొందరు
కర్మబద్ధులై। కానరు విష్ణు బొందరటగంతురకించనవైష్ణవాంఘ్రిసం। స్థానరజో
భిషిక్తులగు సంహృతకర్ములు దానవేశ్వరా॥ శా॥ శోధింపంబడెనర్వశాస్త్రము
లురక్షోనాథ వెయ్యేటికి। న్గాథల్మాధవ శేముషీతరణసాంగత్యంబునం గాకదు।
ర్మేధం దాటగవచ్చునే మునువధూమీనోగ్రవాచామన క్రోధోల్లోల విశాలసం
సృతిమహాఘోరామితాంభోనిధిన్॥ వ॥ అనిపలికిన కొడుకును దిక్కరించి మ
త్కృతసేయుకరక్కసులరేడు తనతొడలపైనుండనీక గొబ్బున దిగద్రొబ్బి నిబ్బ
రంబగు కోపంబు దీపింప వేడిచూపుల మింటమంట లెగయ మంత్రులం జూచి యిట్ల
నియె॥ శా॥ క్రోడంబై పినతండ్రి జంపెనని తా గ్రోధించి చిత్తంబులో। వీడం జే
యడు బంటుభంగి హరికిన్ ద్వేషికిన్ భృత్యుడై। వాడం జకటపాళి వాయువు
లు వీడొప్పించుచున్నాడు నా। తోడన్ వైరము పట్టె పుట్టిజనక ద్రోహిన్మహిం
గంటిరే। అని రాక్షసవీరుల వీక్షించి యిట్లనియె॥

హిరణ్యకశిపుండు ప్రహ్లాదుని వధావివిధోపాయంబుల శిక్షించుట,

శా॥ పంచాబ్దంబుల వాడు తండ్రినగునా పక్షంబు నిందించెయో। త్రుంచిద్బ్

తియులేక విష్ణునిహితుఁగీర్తించుచున్నాఁడున। ద్విషంజెప్పినమాడ్కిఁగఠినం
బుత్రాకారత వ్యాధిజ। మ్మించెనిషేధించిరందువనుజులీ మీఁదటుత్తమంబు
లు॥ శా॥ అంగవ్రాతములోఁజికిత్సకుఁడుదుష్టాంగంబుఖండించి। శేషాంగత్రాణ
కరణసేయుక్రియనీయజ్ఞాంగులద్రోహుఁడు। స్వాంగంబైనఁగేశవపక్షపాతినధముం జం
పించివీరవ్రతో। త్తుంగఖ్యాతిఁజరించెదంగులమునిద్వేషంబు గావించెదా॥
క॥ హంతవ్యుఁడురక్షింపను। మంతవ్యుఁడుగాఁడుయమునిమందిరమునకుఁ।
గంతవ్యుఁడువధనమునకుప। రంతవ్యుఁడు కిచ తీసండింపఁడుచుమీ॥ వ॥ అనిదాన
వేంద్రుండు పనతిచ్చిన వాఁడికోఱల రక్కసులు పెక్కండ్రు శూలహస్తులై వ
క్త్రంబులుదెఱచి యిఱియబ్బబొబ్బలిడుచు మూపుసహితదావదహనంబునుం
బోలె దామ్రసంకాశంబులైన కేశంబులు మెఱయ భేదనచ్ఛేదనంబులు సేయు
చు॥ చ॥ బాలుఁడు రాచబిడ్డఁడుకృపాళుఁడు సాధుఁడులోకమాన్యసం। శీలుఁడు
వీఁడవధ్యుఁడనిచిక్కకస్రుక్కక క్రూరచిత్తులై। శూలముఖంబులందఁదగములనుష్టి
తులై ప్రహరించిరుగ్రవా। చాలతనందఱున్నివిఖళస్త్రముడువల్లనడదవ్యభూవరా॥
చ॥ వఱువుఁబడానవ్రుల్చోడుఁబాలునిదేహములేశమాత్రము। న్నాయుధములో
పలఁ రుధిరముబ్బుదుకండ్లశల్యసంఘము। న్నలియదుదృష్టివేభవముసత్తు
గాదుముఖేందుకొంతియుం। బోలియదుదురాత్మశ్రమముపట్టుమోముకీదీన
భావముఁ॥ ఉ॥ తన్నునిశాచరుల్చొడువ దైత్యకుమారుఁడుమాటిమాటికిన్।
పన్నగశాయియోధనుజభంజనయోజ దీశయోమహా। పన్నశరణ్యయోనిఖి
లపావనయంచుఁదలంచుఁగానితాఁ। గన్నులఁదెఱచుఁభయకంపనమేతుఁడుగా
డుభూవరా॥ ఉ॥ పాఱుఁడులేచిదిక్కులకుఁబాహువుఁజోద్దుఁబంధురాజిలో।
దూఱుఁడు ఘోరకృత్యమనిజేరుడుతండ్రినిమిత్రవర్గముం। జేఱఁడుమాతృసం
ఘమువసించునవర్ణగృహంబులోనికిన్। దాఱఁడుకావరేయునదుతాపము
నొందఁడుకంటగింపఁగన్ ॥ వ॥ ఇట్లుసమస్తకబైయట్టిగట్టిదనిదేశాశీ పరా
నివరబ్రహ్మంబుధానయై శ్రీమహావిష్ణునియందుఁజిత్తంబుజేర్చి తన్మయుండై వర
మానందంబునున్న ప్రహ్లాదునియందు రాక్షసేంద్రుండుకిలసంకరులజేయిం
చు మారణకర్మంబులుపాపకర్ములనియుండు ప్రయుక్తంబులైనసత్కారంబు
లంబోలెవిఫలలంబులగుటంజూచి॥ మ॥ శూలములన్నిసాచరులుస్రుక్కకదేహ
మునిగ్రహింపఁగా। బాలుఁడునేలపైఁబడఁడుపాఱఁడు చావఁడుదండ్రిసైననా। బా
లికివచ్చిచక్రధరుపక్షము మానితికావుమంచుదా। ఫాలమువ్రాకమ్రొక్కఁడ
నపాయలమంచుటకేమిహేతువో॥ అనిశంకింపుచు॥ సీ॥ ఓకమాటుదిక్కులి

ఖియోధంబుచెప్పించి కరలిదంభకుల ద్రొక్కింపబంపు। నొకమాటు విషభీకరో
రగశ్రేణుల డు వడిసర్పకుంగ అవబంపు। నొకమాటు హేతిసంఘోగ్రానల
ములోన విసరిమూరు ద్రేయబంపు। నొకమాటు కూలంకషోల్లోలజలధిలో
ముత్రించి శాబకు గుంపబంపు। విషము పెట్టించంపువుగళింపగాబంపు। దొడ్డ
కొండచరుల ద్రోయబంపు। బట్టిట్టబంపు బాధింపగాబంపు। బాలుగి సికముజ
పాలుడధిపా॥సీ॥ఒకవేళనభిచార హోమంబు సేయించు నొకవేళ నెండల నెండ
బంపు। నొకవేళ వానలను పహతిగొందిచు నొకవేళ రంధ్రింటులుకెన్నిసట్టు। నొ
కవేళ దసమాయనాదవిం బెగడించు నొకవేళమంచునంటిపిలువు। నొక
వేళ జైనుగాలికి సన్మఖ గావించు నొకవేళ శాంతిచు నుర్వియందు। నీరున న్నం
బునిడనీకనిగ్రహించు। నలనడిపించుబుగ్గాంచుగండశిలల గదలముత్రించు ద్రే
యించు ఘనశరములు। గొడుకు నొకవేళ నసురారి క్రోధియగుచు॥వ॥ఈ తెఱ
ననేకమానసోపాయంబులం బాపరహితుండైన పాపనిరూపు మానలేకయే
కాంతంబున దురంతచింతాపరిక్రాంతుడై రాక్షసేంద్రుండు దనమనంబున॥ఉ॥
ముంచితి వార్ధులం గలకు త్రిశైలతటంబులందు ద్రొబ్బించితి శస్త్రరాజి బొ
డిపించితి రదనిభేంద్రపంక్తిచో బ్బించితి ధిక్కరించితి శపించితి ఘోరదవాగ్ను
లందుద్రోయించితి పెక్కుబాధల నొంచితి చావడిదేమిచిత్రమో॥చ॥ఎఱు
గడు జీవనాపధను తెఱ్వరు భర్తలు లేరు బాధలం। దగుగడు నైజతేజము నంద
ధ్యమ జాడ్యము లేదు మికిలి మన్నించుచున్న వాదొకనిమేశము దైన్యము
నొందడింకనె। కైకొనుచుండు తు వేసరిరి దివ్యమువీని ప్రభావ మెట్టిదో॥వ॥అది
యుమంగాక తొల్లి స్వశ్చంద్రుండను మునికుమారుండు దండ్రిచేత యాగపశు
త్వంబునకు నెత్తుండై ద ద్రిదనకునపకారియని తలంపక బ్రతికిన చందంబున॥
క॥ఆగ్రహమున జేసిన। నిగ్రహముల పగలతోడ నెఱిపొకనాడు। న్విగ్ర
హముల నుచుబ కడ। సుగ్రహముల గాస్తూంచుసొవ్వడు మదిలో॥వ॥కా
వున వీడు మహాతపః ప్రభావసంపన్నుండు వీని కెందును భయంబు లేదు వీనితోడి
విరోధంబున తనకు మృత్యువు సిద్ధించునని విన్నభావముఖుండై ప్రసన్నుండుగా
శుక్రతనూజులు మువిపన్నుండై చింతనంబు సేయుచున్న రాజునకు మంతనంబున జం
డామర్కులిట్లనిరి॥శా॥శుభ్రఖ్యాతివినిప్రతాపము సహా చోద్యంబుదైత్యేం
ద్ర రో। సభ్రూయుగ్మనిజృంభణంబున దిశాప్రాతముం బోరులు। నీభ్రూ తెంబు
గజేసి తొలిత సదావిశ్వంబు వీడెకేతయాదభ్రక్రుద్ధుణ కోప హేతువును చింత
బొందదికేటికి నక్రుండ నజమెందువృద్ధగురుసేవం జేసిమేధానయో। ప

క్రాంతిన్విలసిల్లుమీఁదటవయఃపాకంబుతో బాలకు। న్వక్రద్వేషణబుద్ధిఁజేయు
మానుడిఁ జాలింపుమీ రోషము। న్శుక్రాచార్యులువచ్చునంతకితఁడు న్శిక్షియు
తుండయ్యెడున్॥ వ॥ అనిగురుపుత్రులుపలికిన రాక్షసేశ్వరుండుగృహస్థులైన
రాజులకునుపదేశింపఁదగినధర్మార్థకామంబులు ప్రహ్లాదునకు నుపదేశింపుఁడని
యనుజ్ఞజేసినవారునతనికిత్రివర్గంబు నుపదేశించిన నతండురాగద్వేషంబుల
చేత విషయాసక్తులయినవారలకు గ్రాహ్యంబులయినధర్మార్థకామంబులు
దనకునగ్రాహ్యంబులనియునువ్యవహారప్రసిద్ధికొఱకైనభేదంబుగానియాత్మభే
దంబులేదనియు ననర్థంబులయందర్థకల్పనసేయుట దిగ్భ్రమంబనినిశ్చ
యించి గురూపదిష్టశాస్త్రంబులుమంచిదనితలంపకగురువులుతమగృహస్థధ
ర్మానుసంధానంబునకుంజనినసమయంబున॥ క॥ అటలకుఁదన్నురమ్మని పా
టించినిశాటసుతులుభాషించుసదా। సాటకులేంద్రకుమారుడుపాటవమునవా
రిజేడిప్రజ్ఞాన్వితుడై॥ క॥ చెప్పెదనొకచదువుమంచిది। చెప్పెడిదగులములుచెవులు
చిందరగొనగా। నెప్పుడుమనయెడనొజ్జలు। సెప్పెలనొకచదువువినుడు చిత్త
ములలరన్॥ వ॥ అనిరాజకుమారుండుగావునగరుణించిసంగడికాండ్రతోడన
గిరియుడుచందంబున క్రీడలాడుచునవయస్కులయిన దయిత్యదానవకుమారు
లకెల్ల నేకాంతంబుననిట్లనియె॥ ఉ॥ బాలకులారరండుమనప్రాయపుబాలురు
కొందఱుర్విలో। గూలుటగంటిరేగురుడుక్రూరుడునర్థచయంబునిందురు।
శీలతనర్థకల్పనముజెప్పెడిగ్రాహ్యముకాదుశాస్త్రము। ల్మేలెఱిగించెదన్వి
నినఫీకునిరంతరభద్రమయ్యెడిన్॥ వ॥ వినుఁడుసకలజన్మంబులందును ధర్మా
ర్థాచరణకారణంబయినమానుషజన్మంబుదుర్లభంబందు బురుషత్వంబు
దుర్గమంబదియు శతవర్షపరిమితంబయినజీవితకాలంబున నియతంబు
యుండు నందు సగమంధకారబంధురంబగు రాత్రిరూపంబుననిద్రాదివ్యాహా
రంబుల నిరర్థకంబయి చనుజిక్కినవంచాశద్వత్సరంబులందును బాల్యయౌ
వనకౌమారకకయిశోరతయో విశేషంబుల వింశతిహాయనంబులుగడచుగ
డమనుప్పదియబ్దంబులు నింద్రియంబులచేత బట్టుపడి దురవగాహంబులయి
న కామక్రోధలోభ మోహమదమత్సరంబులను పాశంబులగట్టువడివిడివడ
సమర్థుఁడుగాక ప్రాణంబులకంటెమధురాయమానమైనతృష్ణకులోనైభృ
త్యతస్కరవణిక్కర్మంబుల ప్రాణహానియైన నంగీకరించి పదార్థంబు స
ర్థించుచు రహస్యసంభోగచాతుర్యసౌందర్యవిశేషంబుల ధయిర్యవల్లికా
లవిత్రంబులయిన కళత్రంబులను మహనీయమంజుల వధురాలాపంబులుగలి

గివశులయినశిశువులను శీలవయోరూపధన్యలగు కన్యలను వినయవివేకవిద్యా
లంకారులయినకుమారులను నామితఫలప్రదాతలగు భ్రాతలను మమత్వప్రేమ
దైన్యజనకులయిన జననీజనకులను సకలసాజన్యసింధువులయినబంధువులను ధ
నకనకవస్తువాహనసుందరంబులైన మందిరంబులను సుకరంబులైనపశుభృత్య
నికరంబులను వంశపరంపరాయత్తంబులైనవిత్తంబులను వర్జింపలేక సంసా
రంబు నిర్జింపను పాయంబుగానక తంతువర్గంబున గృహము ద్వారశూన్యంబయిన
మందిరంబుచేరి చిక్కుపడి వెడలెడి పాటవంబుచాలక తగులుపడు కీటకంబుచం
దంబున గృహస్థుండు స్వయంకృతకర్మబద్ధుండయి శిశ్నోదరాదిసుఖంబుల భ్రమ
త్తుండయి నిజకుటుంబపోషణపారవశ్యంబున విరక్తిమార్గంబు దెలియనేరక స్వ
కీయపరకీయభిన్నభావంబున నంధకారంబున బ్రవేశించుగావున గామారసమ
యంబున ననీపాగరిష్ఠుండై పరమభాగవతధర్మంబనుష్ఠింపవలయు దుఃఖంబు
లు వాంఛితంబులుగాక జేకురుభంగి సుఖంబులు కాలానుసారంబులయి లబ్ధంబుల
గుంగావున వృథాప్రయాసంబున నాయుర్వ్యయంబు సేయక హరిభజనం
బున మోక్షంబు సిద్ధించు విష్ణుండు సర్వభూతంబులకు నాత్మేశ్వరుండు ప్రియుండు
ము నుతుండగు దేహికి దేహావసానపర్యంతంబు నారాయణచరణారవింద సే
వనంబు కర్తవ్యంబు॥ సీ॥ కంటిరే మనవారు ఘనులు గృహస్థులై విఫలులై రెగొన్న
వెఱ్ఱితనము। భద్రార్థులై యుండిపాయరు సంసారపద్ధతి నూరకపట్టువడిరి। కల
యోనులందెల్లగర్భాద్యవస్థలబురుషుండు దేహియై పుట్టుచుండు। దన్నెరుంగక
కర్మతంత్రుడై కడపటముట్టడు భవశదమలకునైన। దీనశుభము లేదు దివ్యకీర్తి
యు లేదు। జగతిబుట్టి పుట్టిచచ్చి చచ్చి। పౌరలనేలకు మనకు బుట్టని చావని త్రోవ
వెదకుకొనుట దొడ్డబుద్ధి॥ శా॥ హాలాపానవిజృంభమాణ మదగర్వాతీత దే
హాల్లసద్బాలాలోకనశృంఖలానిచయసంబద్ధాత్ముడై లేశము। న్వేలాని
స్సరణంబుగానక మహావిద్యాంసు సంగామిని। హేలాకృష్ణకురంగశాబకము
గుణహీనస్థితిఁ బావిటిరే॥ గీ॥ విషయసక్తులైన విబుధాహితులతోడి। మనికిపల
దుముక్తిమార్గవాంఛ। నాదిదేవువిష్ణునాశ్రయింపుడు ముక్తి। సంగజనులగూ
డికయిశవమున॥ వ॥ కావున విషయంబులజిక్కువడినరకంబులకు హరిభజనం
బు శక్యంబుగాదు రమ్యంబయ్యును బహుతర ప్రయాసగమ్యము తలంచితి రేని సై
ప్పెదసర్వభూతాత్మకుండై సర్వదిక్కాలసిద్ధుండై బ్రహ్మకడపల గాగలచరా
చరస్థూలసూక్ష్మజీవసంఘంబులందును నభోవాయుకుంభినీసలిల తేజంబులని
యెడు మహాభూతంబులందును భూతవికారంబులయిన ఘటపటాదులందును

గుణసామ్యంబయిన ప్రధానమందును గుణవ్యతిరిక్తంబయిన మహత్తత్వాది
యందును రజస్సత్వతమోగుణంబులయందును భగవంతుండవ్యయుండీశ్వరుం
డు పరమాత్మ పరబ్రహ్మమని యెడు వాచకశబ్దంబులం గేవలానుభవానంద స్వ
రూపకుండును వికల్పితుండు నిర్దేశ్యుండు ననిర్దేశ్యుండు నయిన పరమేశ్వరుండు త్రి
గుణాత్మకంబయిన తనదివ్యమాయ చేత నంతర్హితైశ్వర్యుండై వ్యాప్య వ్యాప
కరూపంబులం జేసి దృశ్యుండును ద్రష్టయు భోగ్యుండును భోక్తయు నయి నిర్దేశిం
పదగి వికల్పితుండై యుండు తత్కారణంబున నాసురభావంబు విడిచి సర్వభూ
తంబులందును దయాసహృద్భావంబులు కర్తవ్యంబులు దయగలిగిన నధోక్షజుం
డు సంతసించు ననంతుండాద్యుండు హరి సంతసించిన నలభ్యంబెయ్యదియు లేదు
జనార్దన చరణసరోరుహయుగళ స్మరణసుధారసపానపరవశుల మైతిమేని మనకు దై
వవశంబున కాంక్షితంబులై సిద్ధించు ధర్మార్థకామంబులు కాంక్షితంబై సిద్ధించు
మోక్షంబన నేల త్రివర్గంబును నాత్మవిద్యయుం దర్కదండనీతి జీవికాదులన్ని
యు త్రైగుణ్యవిషయంబులైన వేదంబులవలనం బ్రతిపాద్యంబులు నిస్త్రైగుణ్యం
లక్షణంబును బరమపురుషుండైన హరికి నాత్మసమర్పణంబు సేయుట మేలు పర
మాత్మతత్వజ్ఞానోదయంబునం జేసి స్వపర భ్రాంతి జేయక పురుషుండు యోగా
వభూత తత్వంబున నాత్మ వికల్ప భేదంబునం గలలోఁ గన్న విశేషంబు భంగి దగ్ధం
బనక మిథ్యయని తలంచు నని మఱియు బ్రహ్లాదుండిట్లనియె॥ మ॥ నరుడుం దాను
ను మైత్రితో మెలఁగుచున్నారాయణుండింతయు। న్వారు నన్నారదసంయమీశ్వరు
నకున్వ్యాఖ్యానముం జేసె ముక్తి। హరిభక్తాంఘ్రిపరాగశుద్ధతను లేకాంతుల్మ
హాకించనుల్పరతత్వజ్ఞులు గాని నేరరు మదిన్భావింప నిజ్ఞానముల్॥ వ॥ తొల్లి నేను ది
వ్యదృష్టిగల నారద మహామునివలన సవిశేషంబయిన యీజ్ఞానంబును బరమభా
గవతధర్మంబును వింటిననిన విని వెరగుపడి దైత్యబాలకులు దనుజరాజకుమారున కి
ట్లనిరి॥ ఉ॥ మంటిమి కూడి భార్గవకుమారకునొద్ద ననేకశాస్త్రముల్। వింటిమి
లేదు సద్గురుడు వేఱొక డెన్నడు రాజశాలలన్। గ్గంటికి నైన రారు సరగాఁ బిలికిం
జనరాదు నీకు ని। ష్కంటకవృత్తి నెవ్వడు ప్రగల్భుడు సెప్పె గుణాఢ్య సెప్పుమా॥
క॥ సేవింతుని స్నేహ్యుడు। భావింతుము రాజవనుచు బహుమానంబుల్। గావింతు
ము తెలియము నీ। కీవింతమతి ప్రకాశమె క్రియ గలిగెన్॥ వ॥ అని ఇట్లు దైత్యనంద
నులు దన్నడిగిన పరమభాగవతకులాలంకారుండైన ప్రహ్లాదుండు నగి తనకు బూ
ర్వంబునందు వినంబడిన నారదుని మాటలు దలంచి ఇట్లనియె॥ శా॥ అక్షీణోగ్ర
తపంబు మందరమ్మున పెనధించి మా తండ్రి శుద్ధక్షోభించపనియుండ జంభగమిచే

తనభోగిచందంబున। నృక్షింపంబడెపూర్వపాపములచే బాపాత్మకుండంచు ను
ద్వత్తుస్ఫంఘుముమిదనిర్జరులుసంరంభించియుద్ధాత్ములై ॥ శా॥ ప్రస్థానోచితభే
రీభాంకృతులతో। బాంకారియుందారుశౌ। ర్యస్థైర్యంబున నేగుదెంచినదదీ
యాటోపవిభ్రాంతులై। స్వస్థేమల్లిగనాడిపుత్రధనయోషామిత్రసంపత్కళా
ప్రస్థానంబులుడించిపాజిరసురుల్ప్రావనోద్యుక్తులై॥ మత్తకోకిల॥ పల్లి
దంబున వేల్పులుద్ధతిబారిరాజనివాసముల్ । గొల్లబెట్టిసమస్తవిత్తము గ్రూర
తంగొనిపోవగా। నిల్లుజొచ్చివిశంకుడయియమరేశ్వరుండదలించిమా । తల్లి
దాజెరబట్టెసిగ్గున దప్తయైవిలపింపగాన్॥ వ॥ ఇట్లునురేంద్రుండుమాతల్లిం జెఱ
గొనిపోవుచుండ నమ్ముగుదకురరియనుపులుగుక్రియ మొఱలిడినదెరువునదయి
వయోగంబున నారదుండుపొడగని యిట్లనియె॥ ఉ॥ స్వర్భువనాధినాథసురస
త్తమ వేల్పులలోనమిక్కిలి। న్నిర్భరపుణ్యమూర్తివిటు నీతివిమానుసిబట్టనే
లయీ। గర్భిణి గాతుకన్యపుశకల్మషమానసురాలు గాదుసీ। దుర్భరరోషము
న్నిలువుమర్జయుండవైవనిలంపవెరిప్పై॥ అనినవేల్పుతపసికి వేయిగన్నులదొర
యిట్లనియె॥ ఉ॥ ఆతఖాననైపదివిజాధిపువీర్యముదీనికుక్షిన । త్యంతసమృ
ద్ధిబొందెడిమహాత్మకకావునదీవ్రసూతిప। ర్యంతముబద్ధజేసి జనితార్భకువ
జ్రపుధారద్రుంచెదని। శ్చింతుడనైతుదిన్నుడుతుసిద్ధముదానవరాజవల్లభన్॥ అ
నిపలికినవేల్పుఱేనికిదపసియిట్లనియె॥ శా॥ నిర్భీతుండు ప్రశస్తభాగవతుడు
న్నిర్వైరిజయ్నాంతరా। విర్భూతాచ్యుతపాదభక్తిమహిమావిష్టుండుదైత్యాం
గనా। గర్భస్థుండగుబాలకుండు బహుసంగ్రామాద్యపాయంబులన్ । దు
ర్భావంబుసంబొంది చావడుభవద్బోధర్వ విభ్రాంతుడై ॥ వ॥ అని దేవముని
దేశించినతనివచనంబులు మన్నించి తానును హరిభక్తుండుగావున దేవేం
ద్రుండు భక్తిభావంబునమాయమ్మనువిడిచి వలగొనిసురలోకంబునకు జని
యె మునీంద్రుడు మజ్జననియందు బుత్రికాభావంబు జేసి యూరడించి ని
జాశ్రమంబునకుం గొనిపోయినీవు పతివ్రతవు నీయుదరంబున బరమభాగవ
తుండయిన ప్రాణియున్నవాడు తపోమహాత్మ్యంబున గృతార్థుండై నీపె
నిమిటిరాగలడందాక నివిక్కడనుండు మనినసమ్మతించి॥ శా॥ యోషారత్న
మువాధదేశతవిశాలోద్యోగమాతల్లిని। ద్వేషవ్యంబుననాథురాకమదిలో
వాంఛించి ధోషమై యాశద్భీతియులేకగభ్శాపరిరక్షేచ్ఛన్ ప్రార్థించిశుశ్రూ
షచేసెయుచునుండెనారదునకు స్నవ్యక్తశీలంబునన్ ॥ వ॥ ఇట్లుతనకు బరిచర్య
జేయుచున్నదైత్యరాజకుటుంబినికి నాశ్రితరక్షా విశారదుండయిన నారదుం

డు నిజసామర్థ్యంబున నభయంబిచ్చి గర్భస్థుండయిన నన్ను నుద్దేశించిధ
ర్మతత్త్వంబును నిర్మలజ్ఞానంబు నుపదేశించిన నమ్ముద్ధియుఁ దద్దయుఁ బెద్దకాలం
బు నాటివినికిఁగావున నాఁటిదియగుటం జేసి పరిపాటిఁదప్పి నూటిలేక మఱచె
నారదుండు నాయెడ గృపగలనిమిత్తంబున॥ క॥ వెల్లిగొని నాటనుండియు।
నుల్లసితంబైన దైవయోగంబున శో। భిల్లెడు మునిమతమంతయు। నల్లబున
మఱపుపుట్టదాక నాడెందిన్॥ గీ॥ వినుఁడు నాదు పల్కు విశ్వసించితిరేని। సతు
లకైన బాలజనులకైనఁ। దెలియవచ్చు మేలు దేహాద్యలంకార।దళనవిపుణమైన
నతపసి మతము॥ వ॥ అనిన నారదోక్త ప్రకారంబున బాలురకు ప్రహ్లాదుండిట్ల
నియె నీశ్వరమూర్తియైన కాలంబునం జేసి వృక్షంబు గలుగుచుండ ఫలంబునకు
జన్మసంస్థాన వర్ధనాపక్షీణత్వ పరిపాక నాశంబులు ప్రాప్తంబులైన తెఱంగు
న దేహంబునకుం గాని షడ్భావవికారంబు లాత్మకు లేవు ఆత్మ నిత్యుండు క్షయ
రహితుండు శుద్ధుండు క్షేత్రజ్ఞుండు గగనాదులకు నాశ్రయుండు క్రియాశూ
న్యుండు స్వప్రకాశుండు సృష్టిహేతువు వ్యాపకుండు నిస్సంగుడు పరిపూ
ర్ణుండొక్కఁడని వివేకసమర్థంబులగు నాత్మలక్షణంబులు పండ్రెండు నెఱుంగు
చు దేహాదుల దు మోహజనకంబులగు మహాకార మమకారంబులు విడిచి
పసిండిగనులు గలనేలపున విహారిటమాన కనకలేశంబుల పాషాణాదులందు
బుట్టుబువెటి వహ్నియోగంబునఁ గఱగనూది హేమకారుకుండు పాటవం
బున హాటకంబుఁబడయుంభంగి నాత్మకృతకార్య కారణంబుల నెఱింగెడినే
ర్పరి దేహంబువం దాత్మసిద్ధికొఱకున్నైన యుపాయంబులం జేసి బ్రహ్మభావం
బునఁబడయు మూలప్రకృతియును మహదహంకారంబులుఁ బంచతన్మాత్రంబు
లును నివియెనిమిదియుం బ్రకృతులనియును రజస్సత్త్వతమంబులు మూడునుం బ్ర
కృతిగుణంబులనియును గర్మేంద్రియంబులైన వాక్పాణిపాద పాయూపస్థ
లును జ్ఞానేంద్రియంబులయిన శ్రవణనయనరసనాత్వగ్ఘ్రాణంబులును మనం
బును మహీసలిల తేజోవాయుగగనంబులు నివి పదాఱును వికారంబులనియు
ను గపిలాదిపూర్వాచార్యులచేతం జెప్పంబడియె సాక్షిత్వంబున వీనినిరువది
యేడింటిని నాత్మ గూడియుండు బెక్కంటికూటున దేహమదియు జంగమ
స్థావరరూపంబుల రెండువిధములయ్యె మూలప్రకృతి మొదలయినవర్గం
బునకు నేరైన మణిగణంబులఁ జొచ్చియున్న సూత్రంబుచందంబున నాత్మయి
ట్లంటియుండును జొచ్చి దీపించు నాత్మకు జన్మస్థితిలయంబులు గలవంచుమి
థ్యాతత్పదులుగాక వివేకశుద్ధమైన మనంబున విచారించి దేహంబునందాత్మ వె

దుకవలయు నాత్మకు నవస్థలు గలయట్లుండుగాని యవస్థలులేవు జాగరణ స్వప్న సుషుప్తులను వృత్తులెవ్వనిచేత నెఱుంగంబడు నతం డాత్మ యండ్రుకుసుమధర్మంబు లయిన గంధంబులచేత గంధాశ్రయుండయిన వాయువు నెఱింగెడుభంగిఁ ద్రిగుణాత్మకంబులయి కర్మజన్యంబులయిన బుద్ధిభేదంబుల నాత్మ నెఱుంగందగునని చెప్పి॥ సీ॥ సంసారమిది బుద్ధిసాధ్యము గుణకర్మగణబద్ధమజ్ఞానకారణంబు। కలవంటిదింతియ కానినిక్కము గాదు సత్యార్థముల మనస్సంభవములు। స్వప్నజాగరములు సములు గుణశూన్యుండగు పరమునికి గుణాశ్రయమున। భవవినాశంబులు పాటిల్లినట్లుండుఁ బట్టిచూచిన లేవు బాలులార। కడిఁది త్రిగుణాత్మకములయిన కర్మములకు। జనకమైవచ్చు నజ్ఞాన మదయము న। ఘనతరజ్ఞానవహ్ని చేఁగాల్చిపుచ్చి। కర్మవిరహితుఁడై హరిఁగనుట మేలు। అదిగావున గురుశుశ్రూషయు సర్వలాభ సమర్పణంబును సాధుజన సంగంబు నీశ్వరప్రతిమా సమారాధనంబును హరితత్పరత్వంబును వాసుదేవునియందలి ప్రేమయు నారాయణ గుణకర్మకథానామకీర్తనంబును వైకుంఠచరణ కమలధ్యానంబును విశ్వంభరమూర్తి విలోకనపూజనంబులు మొదలైనవిజ్ఞాన వైరాగ్య లాభసాధనంబులైన భాగవతధర్మంబులపెరతిగలిగి సర్వభూతంబులయందు నీశ్వరుండు భగవంతుం డాత్మగలండని సన్మానంబుసేయుచు గామక్రోధలోభ మోహమదమత్సరంబులం గెలిచి యింద్రియవర్గంబుమ బంధించి భక్తిసేయుచుండ నీశ్వరుండయిన విష్ణుదేవునియందు లగ సిద్ధించు॥ సీ॥ తనుజారిలీలావతారంబులందలి శౌర్యకర్మంబులు సద్గుణములు। వినిభక్తుండగువాడు వేడ్కతో బులకించు గన్నులహర్షాశ్రుకణములొలుక। గద్గదస్వరముతో గమలాక్ష వైకుంఠవరద నారాయణ వాసుదేవ। యనుచునొత్తిలిపాడు నాడు నాక్రోశించు నగు జింతనము సేయు నతిమొనర్చు। మఱలుకొనియుండుఁ దనలోన మాటలాడు। వేల్పుసోకిన పురుషుని వృత్తి దిరుగు బంధములువాసి యజ్ఞాన పటలిఁగాల్చి। విష్ణుం బ్రాపించు మది భక్తివిశదుఁ డగుచు॥ వ॥ కావున రాగాది యుక్తమనస్కుండయిన శరీరికి సంసార చక్రనివర్తకంబైన హరిచింతనంబు బ్రహ్మమందిరనిర్వాణసుఖంబని బుధులు దెలియుదురు హరిభజనంబు దుర్గమంబుగాదు హరి సకల ప్రాణిహృదయంబులయందు నంతర్యామియై యాకాశంబుభంగినుండు విషయార్జనంబులనయ్యెడ లేదు నిమిషభంగుర ప్రాణులైన మర్త్యులకు షమతాస్పదంబులు చంచలంబులయిన పుత్రమిత్రకళత్ర పశుభృత్యంబులు బంధురాజ్య కోశ మణిమందిరమం

త్రి మాతంగమహి ప్రముఖవిభవంబులు నిరర్థకంబులు యాగప్రముఖపుణ్య లబ్ధంబులయిన స్వర్గాదిలోకభోగంబులు పుణ్యానుభవక్షీణంపులుగాని నిత్యంబులుగావు నరుండు విద్వాంసుండననియభిమానించి కర్మంబులాచరించి యమోఘంబులయిన విపరీతఫలంబుల నొందు గర్మంబులుగోరక చేయవలయుగోరి చేసిన దుఃఖంబులు ప్రాపించు బురుషుండు దేహంబుకొఱకు భోగంబుల నపేక్షించు దేహంబు నిత్యంబుగాదు తోడరాదు మృతంబయిన దేహమును శునకాదులు భక్షించు దేహికర్మంబులాచరించి కర్మబద్ధుండై క్రమ్మఱం గర్మానుకూలంబైన దేహంబు దాల్చు నజ్ఞానంబునం జేసి పురుషుండు కర్మదేహంబుల విస్తరించు నజ్ఞానతంత్రంబులు ధర్మార్థకామంబులు జ్ఞానలభ్యంబు మోక్షంబు మోక్షప్రదాతయగు హరి సకలభూతంబులకు నాత్మేశ్వరుండు ప్రియుండు దనచేతనైన మహాభూతంబులతోడ జీవసంజ్ఞితుండై యుండు నిష్కాములయి హృదయగతుండయిన హరిని నిజభక్తిని భజ పవలయు॥ క॥ దానవ చైత్యభుజంగమ। మానవగంధర్వసుర సమాజములోల। శ్రీమన్మాధుచరణకమల। ధ్యానంబున నెవ్వడైన ధన్యతనొందున్॥ క॥ చిక్కడు వ్రతములక్రతువుల। జిక్కడు దానములశౌచశీలతపములం। జిక్కడు వృత్తిని భక్తిని। జిక్కిన క్రియనచ్యుతుండు సిద్ధము సుండీ॥ క॥ చాలదు భూదేవత్వము। చాలదు దేవత్వమధికశాస్త్రత్వంబుల్। జాలదు హరి మెప్పింపవి। శాలలోద్యములారభక్తి బాలిన భంగిన్॥ గీ॥ దనుజభుజగయక్ష దైత్యమృగాభీర। సుందరీవిహంగ శూద్ర శబరు। లయిన బాప జీవులైనను ముక్తికిబోదు। రఖిలజగము విష్ణుడనుచు దలచి॥ క॥ గురువులు దమకును లోనడు। తెరువులు సెప్పెదరు విష్ణుదివ్యపదవికిం। దెరువులు సెప్పరు చీకటి। బరువులు వెట్టంగ నేల బాలకులారా॥ క॥ తండ్రి పుస్తకంబుల। నిండాచార్యనకుమ అలం నేకతమునకున్। రండు విశేషము జెప్పెద। బొండొల్లని వారు కర్మపుంజము పాలై॥ క॥ ఆపదమున మనము హరిరతిం బాపుద మేప్రొద్దు విష్ణుభద్రయశంబు। ల్వ్రాదుదనుజసంగతి। నూడుదము ముకుందభక్తకోటిన్బూటిన్॥ క॥ విత్తము సంసృతిపటలము। వ్రతము కామారివైరివర్గంబుల నెడిత్తము చిత్తము హరికిని। జొత్తము నిర్వాణ నవము శుభమగు మనకున్॥ వ॥ అని యిట్లు రహస్యంబున బ్రహ్లాదుండు నయ్యావేళ రాక్షస కుమారులకు నపవర్గమార్గంబెఱింగించిన వారును గురుశిక్షితులై చదువులు సాలించి నారాయణభక్తి జితంబులంగీలించియుండుటంజూచి వారలయేకాంత భావంబు దెలిసి వెఱచి వచ్చి శుక్రాచార్యనందనుండు శక్రవైరికిట్లనియె॥ శా॥ రక్షో బాలుర నెల్లనీకొడుకు చేరంజీరిలోలో

సనా। శిక్షామార్గము లెల్లగల్గులనియా క్షేపించి తానందఱన్ శిక్షాయత్తుల జేసి
నాఁడు మనకున్ సంబువాటిల్లెనే । దక్షత్వంబున జక్కఁజేయవలెయుక్తైదైతే
యవంశాగ్రణీ॥ క। ఉల్లసితవిష్ణుకథనము। లెల్లప్పుడు మాకు జెప్పగురుడనిన॥
న్నుల్లంఘించి కుమారకు। లొల్లరు చదువంగ దానవోత్తమ వింటే॥ క॥ ఉడుగడు
మధురిపుకథనము విడువడు జడుపగిదిదిఱుగు విబుసనమునసే । నొడివిననొడువు
లునొడువడు । దుడు నిజదివిషమాకు దుర్లభమధిపా॥ క॥ చొక్కపురక్క
సకులమున । బెక్కురు జన్మించిరిందు పీతాంబరుని । న్నిక్కపు మక్కువ గోలి
చెడు నెక్కడి సుతుఁ గంటి రాక్షసేశ్వర వెఱ్ఱీ॥ వ॥ అనియిట్లు గురుసుతుండు సె
ప్పిన కొడుకు వలని విరోధవ్యవహారంబులు కర్ణరంధ్రంబులందు ఖడ్గప్రహారం
బులై సోఁకిన బిట్టుమిట్టిపడి పాదతాడితంబయిన భుజంగంబు భంగి బవనప్రేరి
తంబయిన దవానంబు చందంబున దండతాడితంబైన కంఠీరవంబు కైవడి భీ
షణరోష రసావేశ జాజ్వల్యమాన చిత్తుండును బుత్రసంహారోద్యోగయుక్తుం
డును గంపమాన గాత్రుండును కరుణీకృత నేత్రుండునై కొడుకునురప్పించి
సంమాన కృత్యంబులుదప్పించి నిర్దయుండయి యుని సంకాశ భాషణంబులద
ల్చుచు॥ శా॥ నానున్నాంతగుణపఁనునతిసంశుద్ధాంచితజ్ఞానునజ్ఞాన । జ్ఞానా
రణ్యాకృశానువఁదలిపుట్టిసంభ్రాజమానున్సదా। శ్రీనారాయణపాదపద్మయు
గళీదంతామృతాస్వాదనా । ధిసున్నికారణంబు చేసివలికెద్దేవాహితుండుగ్ర
తక్॥ సీ॥ అస్మదీయంబగునాదేశమునగాని మిక్కిలిరవిమంటమేఱయవెఱచు
నన్నికాలములదునను కూలుఁడయి కానివిద్వేషమునగాలిపీవవెఱచు। మ
త్ప్రతాపానమందీకృతార్చిపై విచ్చలవిడినగ్ని వెలగవెరదు। నతితీక్ష్ణమై
న నాయాజ్ఞనుల్లంఘించి శమనుండుప్రాణులఁజంప వెఱచు। నింద్రుఁడాదల
నాగ్రమోలవెత్తవెఱచు। నమరకిన్నరగంధర్వయక్షవిహగ। నాగవిద్యాధరా
వలినాకువెఱచు। నెఁవెఱవవుపలువనికేగిదిక్కు॥ శా॥ ప్రజ్ఞావంతులులోక
పాలకులుశుంభద్వేషులయ్యున్మదీ। యాజ్ఞాభంగము సేయనోపరుదురోపా
పాంగదృష్టిన్నివే। కజ్ఞానాచ్యుతమైజగత్త్రయముంగంపింపనీవిట్టిజో। నాజ్ఞో
లంఘనమెట్లుచేసితివిపాహంకారతందుమ్మతీ॥ శా॥ కంఠక్షోభముగాగనోతి
లిమహాగాఢంబుగాడింభనై। కుంతంజెప్పెదుదుర్జయుఁడను చుపైకుంతుండు
వీరప్రతో। తరాతాబంధురుడేని సేనమరుర్ఘండింపదండింపంగా। గుంతిభూతు
డుగాక రావల దెమఘ్నోహవక్షోణికిక్॥ శా॥ ఆచార్యోక్తము మాని బాలుర
కు మోక్షాసక్తిబుట్టించి నీ। నాచాలత్వముజూపివిష్ణునహితుస్వర్ణించి మ

త్యశంశాచారంబులునీవు జేసితివిమూఢాత్ముండగులద్రోహివి। స్నేచుంజగపు
ట్మేలుచంపి కులమునిర్దోషముం జేసెదన్॥ క॥ దిక్కులుగెలిచితినన్నియు। ది
క్కెవ్వడురోరినీకు దేవేంద్రాదు। ల్దిక్కులరాజులు వేరొక। దిక్కెఱుఁగకగొలు
చుండితడెదిక్కనినన్నున్॥ క॥ బలమంతుడనేజగముల। బలములతో జనకవీర
భావమునమహా। బలులజయించితినెవ్వని। బలముననాడేదవునా ప్రతివీరు
డవై॥ అనినతండ్రికిమెల్లనవినయంబుతో గొడుకిట్లనియె॥ క॥ బలయుతులకు
ర్బలులకు। బలమెవ్వడునీకునాకు బ్రహ్మాదులకు। న్బలమెవ్వడుప్రాణులకును
బలమెవ్వండట్టివిభుడు బలసుసురేంద్రా॥ క॥ దిక్కులమొదలయి। దిక్కుగల
శ్రేణివారికి। దిక్కెయ్యదియదియనాకు దిక్కుమహాత్మా॥ సీ॥ కాలరూపంబు
లుగలవిశేషంబులనలఘుగుణాశ్రయుండయినవిభుడు। సత్వాఖిలేంద్రియసహ
జప్రభావాత్ముడయివినోదంబుననఖిలజగము। గల్పించురక్షించుఖండించునవ్య
యుండన్నిరూపములందునతడు। చిత్తంబుసమముగాజేయు మువార్గంబుద
ప్రవర్తించుచిత్తంబుకంటె। వైరులెవ్వరుచిత్తంబువైరిగాక। చిత్తమునునీ
కువశముగా జేయుమయ్య। మదయుతాసురభావంబు మానుమయ్య। య
య్యనీద్రోవలమేలాడరయ్యలనులు॥ ఉ॥ లోకములన్నియుంగడియలోనయిం
చినవాడనింద్రియా। నీకముచిత్తముంగెలువనేరవునిన్నునిబద్ధుజేయునీ। భిక
శశత్రులార్వురబ్రభిన్నులజేసిన ప్రాణికోటిలో। నీకువిరోధిలేడొకడునేర్పు
నజూడుముదానవేశ్వరా॥ క॥ పాలింపుముశేముషీను। న్మాలింపుముతమః
బంధములనమదృష్టిం। జాలింపుముసంసారము। గీలింపుముహృదయమందు
కేశవభక్తిన్॥ అనినబరమభాగవతశేఖరునకుదోశాచరశేఖరుండిట్లనియె॥ క॥
చంపినజచ్చెదననుచును। గంపింపకయోరిపడుచకరినోక్తులసన్। గుంపిం
చెదుచావునకుం। దెవకివైపదరువానితెలుగునగుమతీ॥ శా॥ నాతోడంబ్రతి
భాషలాడెదుజగన్నాథుండువాకంటెబే। భూతశ్రేణికిరాజులేనారాయణు।
డేతద్విశ్వములోలవేడుమరివాడెందుండురాడుమతీ॥ క॥ ఎక్కడఁగలడేక్రి
యనే। చక్కటివర్తించునట్టిజాడనువచ్చుం। జక్కడతునిన్నువిష్ణని। బెక్కు
లుప్రేలెదవువానిభృత్యునిపగదిన్॥ వ॥ అనిహరికింకరుండుశంకింబునహరిం
దలంచి సమస్కరించి బాలవర్తనంబున నర్తనంబుసేయుచునిట్లనియె॥ మ॥
కలడంభోధిగలండు గాలిగలడాకాశంబునంగుంభినిం। గలడగ్నిన్దిశలంబగ
ల్లనిశలన్ఖద్యోతచంద్రాదులం। గలడోంకారమునంద్రిమూర్తులంద్రిలింగ
వ్యక్తులందంతటం। గలడీశుండుగలడుతండ్రికుదుకంగాశేలయీయూయెడన్॥

క॥ ఇందుఁ గలఁ డందు లేఁడని। సందేహము వలదు చక్రి సర్వోపగతుం। డెం
దెందు వెదకి చూచిన। నందందే కలఁడు దానవాగ్రణి వింటె॥ ఇవ్విధంబున॥ ౧ ॥ వారి
సర్వాకృతులందను చుబ్రహ్లాదుఁడు భాషింపఁగలంపత్వరుఁడయి యెందును లేఁడు
లేఁడనిసుతుఁ దైత్యుఁడు తర్జింప శ్రీనరసింహాకృతిఁ నుండె నచ్యుతుఁడు నానాజం
గమస్థావరోత్కర గర్భంబులన్ని దేశములనుద్దండప్రభావంబునన్॥ అయ్య
వసరంబున దానవేంద్రుండు॥ క॥ డింభక సర్వస్థలములనంభోరుహనేత్రుఁడుం
డుననుచు మిగులసంరంభంబున బలికెడివి। స్తంభంబునఁ జూపఁగలవె చక్రిన్ గి
క్రిన్॥ క॥ స్తంభమునఁ జూపవేనియు। గుంభినినిశిరము ద్రుంచి కూల్పఁగ రక్షారం
భమునవచ్చి హరివిప్రలంభంబున నడ్డపడఁగ శక్తుండగునే॥ అని విభక్తవత్సలుని భ
టుండిట్లనియె॥ శా॥ అంభోజాసనుఁడాది గాఁగ దృణపర్యంతంబు విశ్వాత్ముఁడై
సంభావంబున నుండఁ బ్రోడవిపుల స్తంభంబునం దుండఁడే। స్తంభారిప్రగతుఁడౌ
టకుం గలప నేసందేహము లేదని। స్తంభత్వంబున వేఁడు గానఁబడు బ్రత్యక్షస్వ
రూపంబునన్॥ వ॥ అనిన విని కరాళించి గ్రద్దన లేచి గద్దియనురికి యెటుఁ బెకినఖడ్గం
బు కేలనమర్చి ఝళిపించుచు మహాభాగవతశిఖామణియైన ప్రహ్లాదుని ధిక్కరిం
చుచు। మ॥ వినరా డింభక మూఢచిత్త గరిమన్ విష్ణుండు విశ్వాత్మకుం। డని భా
షించెదవయ్యు నిందుఁ గలఁడే యంచున్ మహోద్రేకియై। దనుజేంద్రుం డిలచేత వ్రేసె
నుమహోహ్లాదగ్ర ప్రభాశుంభమున్। జనదృగ్భీషణదంభముం హరిజనుస్స్థరం
భమున్॥ వ॥ ఇట్లు దానవేంద్రుండు పరిగృహ్యమాణవైరుండును, వైతాను

శ్రీహరినరసింహరూపంబెత్తి స్తంభమునుంచి వెడలివచ్చుట.

బంధజాజ్వల్యమానరోషానలుండును రోషానలజాజ్వల్యమానవిజ్ఞానవినయుం
డును వినయగాంభీర్యధైర్య జేగీయమానహృదయుండును, హృదయచాంచల్య
మానతామసుండును దామసగుణచక్రమ్యమానస్థైర్యుండు నై విస్రంభ బు
సహా కరించి బాలునిధిక్కరించి హరినిందుఁ జూపుమనికనత్కనకమణిమయకం
కణక్రేంకారశబ్దపూర్వకసన్నాభిఘ్నంతిదంతభేనపాటవప్రశస్తంబగు మాసన్నసన్న
సభామంటపస్తంభంబు వ్రేసి వ్రేటుతోడనః శిదిశలందుంగురురు చిదరిజిటి
లి చిటిలిపడి బంభభ్యమానంబునగు నమ్మహాస్తంభంబున బ్రళయవేళాసంభూ
తస ప్తస్కంధబంధుర సమీరసంఘటితరజోఘుమ్యమాణమహాబలాహకవర్గనిర్గ
తనిబిడనిష్ఠురస్ఫుహనిర్ఘాతసంఘనిర్ఘోషనీకాశంబులయిన ఘటఘటస్ఫుటస్ఫుట
ధ్వని ప్రముఖభయంకరారావపుంజంబులు జజన్యమానంబులై నెగసి యా
కాశకుహరాంతరాళంబు పరఁ కాశంబుజేసి నిండిన బ్రహ్మాండగోళ యమాన

హృదయంబులై పరవశంబులయిన పితామహ మహేంద్ర వరుణ వాయు శిఖి ప్రము
ఖ చరాచర జంతుజాలంబులతోడ బ్రహ్మాండకటాహంబు గిరివ స్ఫోటితంబు
గా ప్రఫుల్లపద్మయుగళసంకాశ భాస్వర చక్ర చాప హల కులిశ వజ్ర రేఖాంకిత
చారుచరణతలుండును ఘూర్ణమాన సంక్రమణ ఘన వినమిత విశ్వంభరాభారాధారేభ
నక్రకుంభికుంభీనస కుంభినీధర కూర్మ కులశేఖరుండును దుగ్ధజలజాతకుందాల
సందాదంమండిత ప్రకాండ ప్రచండ మహోరుస్తంభయుగళుండును ఘనఘ
నాయమాన దక్షిణోత్తర కింకిణీగణముఖరిత మేఖలావలయితవలయి పీతాంబరశోభిత
కటిప్రదేశుండును నిజజఠర నిమ్నగావర్తవర్తులక కమలాకరగభీర నాభివివ
రుండును ముష్టిపరిమేయ వినుత తనుతర స్నిగ్ధమధ్యుండును, కులాచలసానుభా
గసదృశ కర్కశ విశాల వక్షుండును దుర్జనదనుజభట ధైర్యలతికాలవిత్రాయ
మాన రక్షోరాజవక్షోభాగ విశంకట తీక్ష్ణ విలేఖనమంచులాంగలాయమాన ప్ర
తాపజ్వాలనజ్వాలాయమాన శరణాగత నయనచకోరక చంద్రరేఖాయమాన వ
జ్రాయుధప్రతిమాన భాసమాన విశాలనఖరతర ముఖనఖరుండును శంఖచక్రగ
దాఖడ్గకుంతతోమర ప్రముఖ నానాయుధ మహితమహోత్తుంగ మహీధర
శృంగసన్నిభ వీరసాగర వేలాయమాన నిరర్గళానేక బాహార్గళుండును మంజు
మంజీర మణిపుంజ రంజిత మంజులహార కేయూర కంకణ కిరీట మకర కుండలాది
భూషణభూషితుండును, త్రివళీయుత శిఖరిశిఖరాభ పరిద్ధ బంధురకంధరుండును
ప్రకంపనకంపిత పారిజాతపాదప పల్లవప్రతీకాశ కోపావేశ సంచలితాధరుండును
శరత్కాల మేఘజాల మధ్యమ ధగద్ధగాయమాన తటిల్లతాయమాన దేదీప్యమానా
దంష్ట్రాంకురుండును కల్పాంతకాల సకలభువనగ్రసన వ్యసనవిజృంభమాన
సప్తజిహ్వజిహ్వాతులిత తరళతరలాయమాన నిభయమాన జిహ్వుండును మేరు
మందర మహాగుహాంతరాళ విస్తార విపులవక్త్ర నాసికావివరుండును నాసికావివ
రనిస్సరన్నిబిడ నిశ్వాసనికర సంఘట్టన సంక్షుభిత సంతప్యమాన సప్తసాగరుండు
ను పూర్వపర్వత విద్యోతమాన ఖద్యోతమండల సదృక్ష సమంచిత లోచనుండును లో
చనాంచల సముద్వర్షమాణ విలోల నీలాభీల విస్ఫులింగ వితాన రోదస్యమా
న తారకాగ్రహమండలుండును శక్రచాప సురుచిరోదగ్ర భ్రూలతాబంధ
బంధుర భయంకర వదనుండును ఘనసార గంభీర ఖులతుల్య కమాస్యుండును గండభా
సుండును సంధ్యారాగరక్త ధారాధర మాలికాప్రతిమ మహాభ్రంకష తంతస్య
మాన నవపుష్కర సటాచ్ఛటుండును సటాజాల సంచాలిత సంజాతవాత డోలాయ
మాన వైమానిక విమానుండును నిష్పీడిత సంగ్రామ సాహాయ్యక మకుం

దును మందదండాయమానమందరవసుంధరాధరపరిభ్రమణవేగసముత్పద్య
మానవిమలమండలమండితసుధారాశికల్లోలశీకరాకారభాసురకేసరుండును
గర్వాఖర్వశిశిరకిరణమయూరగౌరతనూరుహుండును నిజగర్జననినాదనిర్దళి
తకముదను ప్రతీకవాహినయిరావణ సార్వభౌమప్రముఖదిగిభరాజకర్ణకో
టరుండును మధవశధరాధరదీర్ఘదురవలోకనీయ దేహుండును దేహప్రభాపట
లనిర్మథ్యమాన నవశివ ధిమయూఖఘననికురంబగర్వాంధకారుండును బ్రహ్మాదపీ
రక్ష్యా శిపురంజనభంజననిమిత్తాంతరంగబహిరంగజాగరూకమాన కరుణావీరర
ససంయుతుండును మహాప్రభావుండు నగు నశ్రీనృసింహదేవుండావిర్భవించిన
గనుంగొని॥ క॥ నరమూర్తిగాదు కేవలహరిమూర్తియుగాదు మానవాకా
రము కేసరియాకారము నున్నది। పరిహరయాఁరచితమగుయథార్థము నూ
డఁ॥ ఉ॥ తెంపున బాలుడాడినసుధీరతసర్వగతత్వముం బ్రతిష్ఠింపదలంచియుం
దునరసింహముశరీరము దాల్చి చక్రి తా। క్షింపగ వచ్చినాడు హరి చేమ్మ యుందు
దలంతునయిననా। సొంపును బెంపు నందఱును జూడ జడింతును హరింతు శత్రుపున్॥

శ్రీనృసింహమూర్తి తనయూరువులయందు హిరణ్యకశిపుని వధించుట.

వ॥ అనిమొత్తంబడని చిత్తంబునగడమొత్తికొని తత్తరంబున నార్చుచున
కుంతికైక ధరపంబు డగ్గరగంధసింధురంబు చండంబున వక్త్రంచరకుంజరుంపు
నరసింహదేవునకెదురుగనడచి తదీయదివ్యతేజోజాలసన్నికర్షంబునం జేసిన
వాలంబుడగ్గరి ఖద్యోతంబునుంబోలెంగత తేజస్త్యాంబుబు డెలియక
నిగ్రహతప్రమదన్యోవన్నప్రుడు॥ మ॥ ప్రకటంబై ప్రళయావసానమున బ్రహ్మాం
డభాండావరో। ధరికమ్మైయున్నతమిస్రముం జగముసుత్పాదించు చో ద్రా
విషా। త్విట్తేజోనిధినైనవిష్ణు వెడనుద్దీపించునే నష్టమై। వికలంబై చెడుగాక
తామసులప్రావీణ్యంబు రాజోత్తమా॥ వ॥ అంతనద్ధానవేంద్రుండును హలా దం
డరిబగుగదాదండంబు గిరగిరం ద్రిప్పి నరమృగేంద్రుని వెసిన తం మసర్పంబున
సర్పంబునొడిసిపట్టు సర్పరాజబంధి సేర్పున ఘటిపట్టింబట్టికొని సమిట్టి డిగ్రటి. ఛి
బిట్టు కట్టినకనయ్యసురం పరిదృఢుండు నృపబలంబున నిట్టట్టు బిగిసినట్టు దప్పిం
చుకొని విడివడిదిట్టతనంబు తప్పక కుప్పించి యుప్పరంబున కెగసి విహంగకుల
రాజచరణనిగళిత భుజంగంబు తెఱంగునందలంగనుఱికి తనభుజాటోపంబు
ననరకంఠీరవుండు కుంతికొండవ్యో డినని తలంచికలంగక చేలంగుచుం దన్ని
బిడసిర తనికరంబులమాటు ననిలింపులు గుంపులుగొనిడాగి మూగిన్ ర్మ
నాత్మీయజీవనశంకాలంకితులయి మంతనంబుల జింతనంబు సేయుచు నిర్ణు

ప నక్షీణసమరదక్షతావిశేషంబు పరికించి ఖడ్గవర్మంబులు ధరియించి భూ
నభోగంబుల వివిధవిచిత్ర లంఘన లాఘనంబులం బరిభ్రమణ వేగంబులం గరాళవ
దనుండయి యంతరాళంబునం దిరుగు సాళ్వపక్షి డేగవడువున సంచరించుచ కసహింప
క॥ సీ॥ పంచాననోద్భూతపావకజ్వాలలు కభూనభోంతరమెల్లఁ బూరితము। సం
ష్ట్రాకురాభిలధగధగాయితదీప్తి నసురేంద్రు నేత్రములంధములుగ। కంఠ
కసన్నిభోత్కరకేశరాహతినభ్రసంఘము భిన్నమై చలింప। బ్రళయాభ్రచం
చలాప్రతిమభాస్వరములయి ఖరనఖరోచులు గ్రమ్మదెసలు। సటలు ఝళిపించి
గర్జించి। చినంభ్రమించి। దృష్టిసారించి దోర్మలు బంధించి కెరలి। జిహ్వయాడిం
చిలంఘించి చేతనొడిసి। పట్టె నరసింహుండు దితిపట్టి నధిప॥ క॥ సరకుఁగొనక లీ
లాగతి। సురగేంద్రుండు మూషకంబు నొడిసిన భంగి। న్న కేశరి తను నొడిసిన సు
రవిమతుఁడు ప్రాణభీతి సుంపడి యెన్నృపా॥ క॥ సుర జనవైరిం బోలెం। పరిభావిత
సాధుభక్త పట డిహునకు నరసింహునకును దంచత్తరత జిహుత్రనకును గ్ర
తపరంహునకున్॥ అంత ॥ హిహగేంద్రుండ హిభ్రచ్ఛకై కడిమ హు ద్వక్తి
న్నృసింహుడసా। గ్రిఘూడె యూరువులను జేర్చి నఖసంఘాతంబులన్ ద్రచ్చె
దు। స్ఫురదంభోళికఠోరదేహుని చలోత్సాహున్ మహాబాహునిం। గ్రహ
తాక్రాంత భికరుఘనకరున్ దైత్యాన్వయశ్రీకరున్॥ శా॥ చించున్ హృత్క
మల బు శోణితము వమించు ధరారామండలిం। ద్రెంచుం గర్కశనాడికావళు
లు భేదించున్ మహావక్షముం। ద్రుంచున్ మాంసము సూత్స్రఖండములుగా దుష్టా
సురున్వ్రేచ్చెని। ర్వించుం ద్రేవులు కంఠమాలికలుగల్పించున్ నృభోద్భాసియై॥
సీ॥ వక్షఃకవాటంబు వ్రక్కలు సేయుగో ఘనకుఠారంబులకరణి నొప్పు। గంభీర
హృదయపంకజము భేదించుచో గుద్దాలముఖభంగి గొమిరుమిగులు। ధమని
వితానంబు డవిలిఖండించుచో బటులవిత్రంబుల పగిది మేయు। జ విశాలాంత్ర
జాలంబు దెంచుచో గ్రకచసంఘంబుల గరిమజూపు। సంకగతుడయి దైత్యాని
నాగహామున। శస్త్రచయములనోంవక సంహరించి। యమరునరసింహునఖ
రంబులంవిచిత్ర। సమరముఖరంబులయియుండెజనవరేణ్య॥ క॥ స్ఫురితవిబుధ
జనముఖములు। పరివిదళితదనుజనివహవలితసుఖములు। రురుచి జీతశిఖములు।
నరహరికరనఖములమరు సతజనసఖముల్ ॥ వ॥ ఇట్లు కేవలపురుషరూప బును
మృగరూపంబునంగాని నరసింహరూపంబున రేయునుం బవలునుంగాని సం
ధ్యాసమయంబునన తరంగంబును బహిరంగంబునుంగాని సభాద్వారంబున గగ
నంబును భూమియుంగాని యూపమధ్యంబున ప్రాణరహితంబునుంగాని నఖం

బులంబులై త్రిలోక్యజనహృదయభల్లుండయిన దైత్యమల్లుని వధించి మహాదహాసకీ-
లాభీలకర్ణుండును గరాళవదనుండును లేలిహానభీషణజిహ్వుండును శోణితపం-
కాంకితకేసరుండునై ప్రేవులు మాలికలుగ ధరించి కుంభికుంభవిదళనంబు జేసి చనుదెం-
చు పంచాననంబునుం బోలె దనుజకుంజరహృదయకమలవిదళనంబు జేసి తదీయర-
క్తసిక్తంబులైన నఖంబులు సంధ్యారాగరక్త చంద్రరేఖల చెనువు వహింప
నహింపలేచి తనకట్టెదుర నాయుధంబులెత్తికొని తత్తరంబున రణంబునకుఱు-
రువడి చురకక్కసులం బెక్కుసహస్రంబుల జక్రాదిర్వక్రిసాధనంబుల నొ-
క్కజిక్కకుండ జక్కడించె నివ్విధంబున॥ శా॥ క్షోపీసులనెల్ల ద్రుంచి రణసం-
రంభంబు చాలించి దృష్టిక్షేపంబు భయంకరంబుగ సభాసింహాసనారూఢుడై
సింహుండు కరాళాస్యంబుతో నొప్పెడ। న్వీక్షింపం బరికింపనోడిరమరుల్ భ్రాం-
తులయి డాయంగ॥ క॥ సురచారణవిద్యాధర। గరుడోరగయక్షసిద్ధగణము-
లలోనొక్కరుడయిన డాయవెఱచు। నహరిన త్యవసరమున నరలోకేశా॥ క॥
తర్షంబుల నరసింహుని। హర్షంబుల జూచి నిర్జరాంగనలుమ్మహో! త్కర్షంబు-
లం గుసుమంబుల వర్షంబుల గురిసిరుత్సవంబుల నధిపా॥ వ॥ మఱియు నయ్యవసరం-
బున మింటనసేక దేవతావిమానంబులును గంధర్వగానంబులు నప్సరోగణ-
నర్తనసంవిధానంబులును వాఁభేరి పటహమురజాది ధ్వానంబులును బ్రకాశ-
మానంబులయ్యె; ననందకునందాదులయిన హరిపార్శ్వచరులును మహేశ్వ-
రవిరించిమహేంద్రపురస్సరులగు త్రిదశకిన్నరకింపురుష పన్నగసిద్ధసాధ్యగ-
రుడగంధర్వచారణవిద్యాధరాదులును బ్రజాపతులును నరకకంఠీరవదర్శనో-
త్కంఠితులయిగను దెంచి॥ క॥ కరకమలయుగళకీలిత। శిరులమిగ్గలభక్తి
జేసిరిబహుసం। నరణాబ్ధితుకి నఖరికి। నరభోజనహస్తిహరికి నరకేసరికిన్॥ వ॥ ఆ

—(బ్రహ్మాదిదేవతలు శ్రీనృసింహమూర్తిని వేర్వేఱుగా స్తుతించుట.)—

సమయంబున దేవతలందఱు వెఱువేఱవినుతించ రందు గమలాసనుండిట్లనియె॥

మ॥ ఘనలీలాగుణ చాతురిన్భువనముల్గల్పించి రక్షించి భే। ధనముం జే-
యుదురంతశక్తికిని నిత్యజ్యోతికిం జిత్రవీ। ర్యాకిన్నిత్యపవిత్రకర్మునికి నేనుత్కంఠ-
తో నవ్యయాత్మునికిన్ వందనమాచరించెద గృపామాఖ్యప్రవాదార్థినై॥ రుద్రుం-
డిట్లనియె॥ చ॥ అమరవతేన్యామీదటసహస్రయుగాంతము నాఁడుగానికో। ప-
మునకు వేళగాదు సురబాధకుడయినతమస్వినీచరు। స్వమశముసన్వధించితి
విచారుడాత్మజుడయిటపీడున। ద్విమలుడు నీకు భక్తుడు పవిత్రుడుగావుము
భక్తవత్సలా॥ ఇంద్రుండిట్లనియె॥ సీ॥ ప్రాణిసంఘముల హృత్పద్మమధ్యంబుల

నివసించి భాసిల్లుమయ్య మెఱుంగు । దింతకాలము దానవేశ్వరుచే బాధపడి చిక్కి-
యున్న యాపన్నజనుల । రక్షించితివి మమ్ము రాక్షసేశ్వరు జంపి క్రమహవ్య
ములు మాకు గలిగె నని । మ టిమిఁ సేవ మరిగినవారలు కైవల్యవిభవంబు
గాంక్ష సేయరు । ఇతర సుఖములెల్ల దృణీకరింపగ నేల । యస్థిరంబులివి యనంతభక్తి
గొలువనిమ్ము నృఘోర దైత్యానీక । చిత్తభయదరూప శ్రీనృసింహ । యను
లిట్లనిరి మ॥ భవదీయోదరలీల లోకముల నుత్పాదించి రక్షింపనే । దని దైత్యే
శునిచేత భేదితములయి హ్రాస్వంబులయి తను దని । యువిసితున్న రసిన్మారా
పమ్ము సంహారంబు నొందించితే । రవిధిం గ్రమ్మఱ ధరించి గదా ధర్మానుసం
ధానము పైపిక్త సేవతలిట్లనిరి ॥ శా॥ చండక్రోధము తోడ దైత్యుడు వడిం గ్రాద్ధం
బుల ... త్రుతం । త్పిండంబుల్ తిలోదకంబులుగ త్పింపంగ పాకీకయు । ద్ధం
డెత్తీ బున దానగైకొన మహోగ్రుం ... పిడికర్క డక్ । ఖండింపంబడెనీ నఖం
బులు మాతోవ్రాపి తు మాత్మేశ్వరా । సిద్ధులిట్ల రి॥ క॥ క్రుద్ధుండయి యణిమాదికసి
ద్ధులు గైకొనిన దైత్యు జీలిచుహో । యోద్ధవు నిక్కము కూసిద్ధులు మాకుఁ గలి
గె శ్రీనరసింహా ॥ విద్యాధరులిట్లనిరి ॥ క॥ దానవుని జపియంత । ధారాదిక వి
ద్యలెల్ల గయ తోమఱలం । గానిచ్చితి విచిత్రము । నీనిరుపమ వైభవ బునిజము
ప్పాసించె హో ॥ నాగులిట్లనిరి ॥ క॥ రత్నముల మము తా ... తా । రత్నంబుల బుచ్చి
స్త్రీ కక్కమురముకా । యత్నమున వచ్చి వైచితివి । పత్నులు రత్నములుగలి
గె బ్రతికితిమి శౌరీ ॥ మనువులిట్ల రి ॥ క॥ మనుజయుని దైత్యు బోరిగాని । వర్ణాశ్ర
మధర్మసేతువగ నము మడల । బగాణా మ జేసితి వేమసే । పగిలింతుము
కొని బ్రతుకువారము దేవా ॥ ప్రజాపతులిట్లనిరి ॥ మ॥ ప్రజలం జేయుట కై సృజి
ప్పితి మము నం బాటించి దైత్యాజ్ఞ । బ్రజల జేయక యింతకాలము మహాభారంబు
తో మూఁటిబిడి గుజరవ్యక్షము చీరించి పిలిపనుల్కొ వక్షస్థలే కెల్లవా । ప్రజలం జేయుచు
నుండువారము జగద్భద్రాకారా మానోరయా । గంధర్వులిట్లనిరి ॥ క॥ ఆడుదుము రే
యుబగలుం । బాడుదుము నీ కాటు ... బాధించునయా । జూడను తేజమునిం ।
గూడె మహాపాతకున కుకాలము ... ల దే । చారణులిట్లనిరి । క॥ గవనజవహృదయ
భల్లూకా । దవిజేంద్ర విరోధి నేడు డగని చే । న్నపరో గసివ కము గుఁ । భవదంఘ్రి
యుగంబు జేరి బ్రతికెదము శౌరీ ॥ యక్షులిట్లనిరి । ఉ॥ భక్తి తముతేని నిభటుల భంగవి
మ త్రిమము న్నే ... ని । సంతయవ్రత్రిదివ ... బ్రచారము జేయుచునుండుమీ
డని । త్ర్యంశముతోడ వీసిగడ కేర్చితి నాపద మాన్నవోచతు । విధాత్రతిత
ల్వాకానతి విష్టస్ము ... గన్నిదానవా ॥ కింపురుషోత్తమ నేరము । కిం । పురుషుల

వేల్పులమున్న భూషింపఁగదు। దుష్పురుషున్ గెలుసుజనహ్రు। త్పురుషుం జంపి
తివిజగముఁ బ్రోచెనఖిలేశా॥ వైతాళికులిట్లనిరి॥ క॥ త్రిభువనశత్రుఁ డనువడిమొన
సభలందు సమ్ముఖులము జగదీశ్వర నీకు భ॥ గీ॥ ఈ లునతనిచ్చు నభయులమై
సంచరింతు మూర్తక రగణ్య॥ కిన్నరులిట్లనిరి॥ క॥ ధర్మములన్ పడుఁబు తరకర్మము సే
యుచ్చున్ సంగముగ నీపాద్మనమపట్టర్నజ ఫలితప్లత। శత్మ్రులపైనీమ నక్తినల
లిపైన ముకా॥ విష్ణుసేవకులిట్లనిరి॥ ఉ॥ ఉచితవిప్రశాప మున జనని శాచరుఁడై
నవీనశక్తి చుటకేమగాదు కృపఁ జేసితి విశ్వర భక్తితోడ సేవిచుటకంటె వైరము
న వేగమ చేరఁగ వచ్చు నిక్క। యంచుఁ దనారసింహతనుహద్భుత మాపద బాసెనంద
ఱుఁగా॥ వ॥ ఇట్లు బ్రహ్మరుద్రేంద్రసిద్ధసాధ్యసురసృష్టులైన దేవముఖ్యులందఱునే
కప్రకారంబుల వినుతించిరంత నుగ్రకోప విజృంభమాణుండైన నరసింహదేవుని డ
గ్గఱఁ జేర వెఱచి లక్ష్మీదేవిఁ బిలిచి యిట్లనిరి॥ క॥ హరికిం బట్టపుదేవివి హరిసేవానిపుణ
మతివి హరిగతివిని వారతనీవు వినవె॥ హరికోపము డిప్పఁ వమ్ము హరి రవు
ధ్యా॥ వ॥ అని నియ్యకొనిమహాలాతఁ దతోడ నాకలక త్తినరకంఠీరవుఁ యును
కంఠంబు కు జని॥ శీ॥ ప్రళయార్క బింబంబుపగిదిగాని నెమ్మోము నూర్ణేందు
బింబముగాదు। శిఖిశిఖాసంబు చెరువుల జూపె గాని చూడ్కి ప్రసాదభాసుర
ముగాదు। వీరరౌద్రానవ్రుత వేశమొప్పెడు గాలభూరికృపారసస్ఫూర్తిగాదు భ
యదమౌ ప్రళయకర ప్రభలుగప్పెడు గావిరరిపాసి తాంబుజాతంబుగాదు। కఠినఖ
ర దరసిగ్గ విగ్రహంబు గాని। కాముని జనకుల భవ్య విగ్రహముగాదు విన్న చూరియుగ
గాచెతోల్లి నెవిస్వరూపలఁగన్న దియుగాడు భీషణాకారమగుచు॥ క। పలికెద నినిగ
నుక నుగోనఁ బలికినఁగడు లిగివిభడు ప్రతివచనములఁ బలుకఁడని నిలుచు మనశ్శిము
ఖంబున నెత్తయు నంబున భయమునగదురగ॥ వ॥ ఇట్లు సరసిరూపం
బు నారజని వాసినిప్రేక్షించి శంకించి శాంతుఁడ మున వెనుకడగ్గరి కదనని చింతిం
చుచున్న వారిజనంభవుండ దేవుని రోషంబు నివారింప నితరులకలవిగాక ప్రహ్లా
దుం జేరి యిట్లనియెం॥ కం॥ ఉగ్రమగు రోషకమానని। తండ్రిని మిత్తము నజ క్రిదారుణా
సురుఁ॥ నేనుగ్రమునిపుడు పెల్లన ద్రిశీతలుఁజేసి యనుసేయఁగదే॥ వ। అని
నియోగించ యనిమహాభాగవత శేఖరుండైన బాలకుండు గరికమల బుబుకుము
కించి మందగమన బునసమండ వినయవివేకంబుల నరసింహ దేవుని సన్నిధికిఁ జని
సాష్టాంగదండ ప్రణామంబుఁ జేసిన భక్తపరాధీనుండనగు నారసింహుండు లోకిం
చి కరుణాయత్తచిత్తుండై॥ ఉ॥ ప్రాభవమొప్పఁగ గోనికృపామతియైకదియంగజే
సిగ శోభితహస్తము జూపుచు బాలు మోలిపై నుంచినఁ। కాఖిసతు డు

పైబైనసురాంతకుండుగ్భటకాలసర్ప భీతాభయప్రదానశస్తమునసగణ్యమంగళ
హేతువహస్తము॥ వ॥ ఇట్లుహరికరస్పర్శనంబునభయవిరహితుండును బ్రహ్మ
జ్ఞానసహితుండును బులకితదేహుండును సముత్పన్నసంతోషబాష్పసలిలధారా
సమూహుండును బ్రేమాతిశయగద్గదభాషణుండును వినయవివేకభూషణుండు
ననేకాగ్రచిత్తుండు భక్తిపరాయత్తుండునైయద్దేవుని చరణకమలంబులు దనహృ
దయంబుననిలిపికొని కరకమలంబులు ముకుళించియిట్లనియె॥ మ॥ అసురుల్ గంధ
నఁయమీశ్వరులు బ్రహ్మాదుల్సతాత్పర్యచిత్తములనిన్నుబహుప్రకారములని

—[ప్రహ్లాదుండు నరసింహమూర్తిని స్తుతించుట.]—

త్యంబున్వింబున్విచారించి పారము మిటన్నతిసేయనోపరట నేరకస్తవ్యజుండగ
ర్వమదోద్రక్తుడబాలుడంజడమతిస్వర్ణింపశక్తుండనే॥ వ॥ తపమున్వంశము తేజ
ముశ్రుతసౌందర్యంబునుద్యోగమున్నిపుణత్వంబుం బ్రతాపపౌరుషములున్ని
ష్ఠాబలప్రజ్ఞలు। జంపహోమంబులు చాలవీశ్వర భవత్సంతుష్టికై దంతియూ। థ
పుచందంబున భక్తిసేయవలయుం దాత్పర్యసంయుక్తుడై ॥మ॥ అచలజ్ఞానసదానధ
మశరతిత్వశ్శాంతినిర్మత్సరత్వములవ్యజ్ఞతపోనసూయలుగడుంధర్పించిధాత్రీ
సురోత్తముడటకైన్నశ్వపచుండుముఖ్యుడుమనోర్థప్రాణవాక్కర్మములు మత
నిష్ణనయించనేనిభగవత్సంతోషుండౌతుదకా॥ సీ॥ ఆజ్ఞ దుశ్శీసిసయపరాధ
ములను జేపట్టండీశ్వరుండుకృపాళుడగుట। జేపట్టునొకచోటసిద్ధవిశ్వాసనకుసరం
బులేకుండునతండుపూర్ణుడై యర్థములునీశ్వరార్పణంబులుగాగచేయుధర్మము
ణసేసెనేని। నద్దంబుజూచినవాళికలలామంబుప్రతిబింబితంబగుపగిదిమబలవక్ష
ములుదోచుగావుపనీకబుద్ధి। భక్తిసేయంగవయంగవలయునభక్తిగాని మెచ్చ
డర్థంబులొసగెడుమేరలందుంబరమకరుణుండుహరిభక్తబాంధవుండు॥క॥ కావు
నల్పుడనంనుతిగావించెదవెఱపులేకకలనేరువున। న్నివర్ణనమునమక్తికింబో
వునవిద్యనుజయించిపురుషుడంతా॥సీ॥సత్వాకరుడవైనసర్వేశనీయాజ్ఞ శిరము
లనిడుదునిచేయువారు। బ్రహ్మాదులుసురలుభయమందుచున్నారునిభీషణాకృతి
నేడుచూచి। కోపంబుమానుసీరుచి విగ్రహములుకల్యాణపరములుగా క్షితి।
కరములుగావులోకములకువృశ్చికపన్నగంబులభంగిభయముజేయు। కరములు
గావులోకములకువృశ్చికపన్నగంబులభంగిభయము । జేయునసురమర్దించితివి
సాధుహర్షణమయ్యె । వతరించినపనిదీరెనలుకయేలగలుషహారివిసంతోషకా
రివగుచు।నిన్నుదలతురులోకులునిర్మలాత్మ॥ క॥ ఖరదంష్ట్రాభ్రుకుటీసటానఖ
ప్రగ్రధ్వానయుగ్రక్తకేనడయుక్ దీర్ఘతరాంత్రమాలికయుభస్వన్నేత్రయుక్తైన

నని! నరసింహాకృతిఁగాంచి నే వెఱవ బాలుండ క్రూరదుర్వారదు ! ర్భరసంసా
రదవాగ్నికి వెఱతుని పాదాశ్రయుం జేయవే॥ వ॥ దేవా సకల యోనులందు
నుసుఖవియోగ దుఃఖసంయోగజనితంబయిన శోకానలంబున దందహ్యమా
నుండనయి దుఃఖవారకంబు గాని దేహాద్యభిమానంబున మోహితుండ
నయి పరిభ్రమించుచున్న యేను నాకుఁ బ్రియుండవు సఖుండవు పరమదేవ
తయు నయిన నీ బ్రహ్మగీతంబులయిన లీలావతార విశేషంబుల పఠియించు
చు రాగాది విముక్తుండనయి దుఃఖపుంజంబుల నుత్తరించి భవదీయచరణా
రవింద స్మరణ సేవా నిపుణులయిన భక్తులం జేరియుండెద బాలునిం దల్లిదండ్రు
లును రోగిని వైద్యదత్తంబయిన యౌషధంబును సముద్రంబున మునుంగె
డి వాని నావయును రక్షకులు రక్షింపలేని తెఱంగున సంసారతాప సంత
ప్యమానుండయి నీచేత నుపేక్షితుండయిన వాని నుద్ధరింప నీకన్న నన్యుం
డు సమర్థుండు గాఁడు జగంబుల నెవ్వఁ డేమి కృత్యంబున నెవ్వనికిఁ
జేతఁ బ్రేరితుండయి యే యింద్రియంబులం జేసి యేమిటికొఱకు నెవ్వనికి
నెప్పుడు నే స్థలంబున నే నామంబున నే రూపంబున నే గుణంబునఁ దా
పరంబున నయిన జనకాది భావంబు నుత్పాదించి పరంబయిన బ్రహ్మాదిభా
వంబున రూపాంతరంబుఁ బొందించునట్టి వివిధప్రకారంబులన్నియు నీవ యత్యంత విము
క్తుండవు పురుషుండవు నీయంశంబయిన పురుషునికి నీయనుగ్రహంబున గాలం
బుచేతం బ్రేరితయై కర్మమయంబును బలయుతంబును బ్రధానలింగంబును
నయిన మనంబును మాయ సృజియించు నని ద్వ్యాప్త వికారంబును వేదోక్త
కర్మప్రధానంబును సంసారచక్రాంతకంబయిన యీమనంబున నిన్ను సే
వింపక నిర్జించి తరియింప నొక్కండును సమర్థుండు లేడు విజ్ఞాననిర్ధూ
తబుద్ధి గుణుండవు నీవు వలన వశీకృత కార్యసాధన శక్తియైన కాలంబు మా
యతోడం గూడ షోడశవికార యుక్తంబయిన సంసారచక్రంబు జేయుచుం
డు సంసారదావదహన సంతప్యమానుండను నన్ను రక్షింపుము॥ సీ॥ జనులు
దిక్పాలుర సంపదాయుర్విభవంబులు గోరుదురు భవ్యంబులనుచు! నసురుం
తము రోష హాసజృంభితమయిన మాతండ్రి భ్రూవిలాసము జేసి! విహ
తంబులగునట్టి మీరుండు నీచేత నిమిషమాత్రంబున నేడు వడిసె! గావు నిర్భ
వములు గావు బ్రహ్మాదులశ్రీ విభవంబులు జీవితములు! కాలరూపకుడ వగుచు
రుక్రముని చేత ! విచ్ఛితములగు నిలువవు నేయు నేల ! యుపరమైనోల్లనివినాడి
యొకరి కాలత ! గలిగియున్న నీగాలు తొంగిరి కరుడనగుచ॥ ఉత్తరకోకిల॥ యెం

దమాద్యులవ తిథక్రమ మెల్ల పాథఃమూలుంపుమ । భక్త్యాంబురోగనిధానజే
హాము తోఁచి క్షుద్రుగాకయు। ద్దండమన్మథవహ్ని నెప్పుడున ప్రదయిరొయిక వా
మజె। రండువారముదుష్టాఖ్య వరపదాక్రమణంబునఁ । ఉ॥ శ్రీమహిళా
మహేశ్వర నీరుహాగర్భులకై ననీమహిమా । ద్దామకరంబుచేనభయ దాశ
ముశేయనినీవు బాలుఁడ। దాపసవంశసంభవుఁడ దైత్యుఁడనుగ్రరజోగుణుం
డని । స్వీమదయంగరాంబుజము శీఘ్రము జేర్పుట ...శ్వరా॥ వ॥ మ
హాత్మా సుజనులయిన బ్రహ్మాదులందును దుర్జనులైన మాయందును స
మానరూపంబునం బక్షపాతంబులు లేక కల్పవృక్షంబుచందంబున ఫలప్రదా
నంబు సేయుదువు కందర్పదర్ప సమేతంబగు సంసారకూపంబునం గూలుచు
న్న మాదృశ లంగూడి కూలెడి నేను భవదీయభృత్యుండగు నారదుని య
నుగ్రహంబునం జేసి నీకృపపాత్రుండనయితి నన్ను రక్షించి మజ్జనకునివధించు
టు నాయందుల బక్షపాతంబుగాదు దుష్టజన సంహారంబును శిష్ట రక్ష
ణము నీ జనకత్వ ప్రకారంబును నీకున్న గుణంబులు విశ్వంబు నీవగు నాత్మ
క బయిన విశ్వంబు సృజియించి యందుం బ్రవేశించి హేతుభూత గుణయు
క్తుండవయి రక్షక సంహారకాది నానారూపంబుల నుండుదువు సదసత్కార
ణ కార్యంబయిన విశ్వంబునకుం బరమకారణంబు నీవని మాయచేసి వి
ను దాననియెడి బుద్ధివికల్పంబు దోఁచుగాని నీకంటె నొండెద్దియు లేదు బీజం
బున దు వస్తుమాత్ర భూతసౌక్ష్యంబును వృక్షంబునందు నీలత్వాదివర్ణంబు
నుం గలుగు తెరంగున విశ్వంబునకు నీయందు జన్మస్థితి ప్రకాశ నాశంబులుం
గలుగు నీచేతనయిన విశ్వంబు నీయందు నిలుపుకొని తొల్లి ప్రళయకాలపారా
వారంబున పన్నగేంద్ర పర్యంకంబున క్రియారహితుండవయి నిజసుఖాను
భవంబు సేయుచు నిద్రితునిభంగి యోగనిమీలితలోచనుండవయి యుండుచు
కొంత కాలంబునకు నిజకాల శక్తిచేత ప్రేరితంబులయి ప్రకృతి ధర్మంబులి
యిన సత్త్వాది గుణగణంబుల నంగీకరించి సమాధి చాలించి మెలంగుచున్న
నీనాభియందు వటబీజమువలన నుద్భవించు వటంబు తెరంగున నొక్క కమ
లంబు సంభవించె నట్టి కమలంబుల నాల్గు మోముల బ్రహ్మ జనియించి దిశ
లు వీక్షించి కమలంబునకు నొండయినరూపంబు లేకుండుట చింతించి జలాం
తరాళంబు బ్రవేశించి జలంబులందు నూరు దివ్య వత్సరంబులు వెదకి తనజ
న్మంబునకు నుపాదానకారణంబయి నిన్నుఁ దర్శింప సమర్థుండు గాక మ
గిడి కమలంబు కడకుం జని విస్మయంబునొంది హిరణ్యగర్భుండు చిరకాలంబు

నిశ్చల రూపంబుజేసి పృథివియందు గంధంబుగను జలంబున రసరూపయగు
చు నానాసహస్రవదన శిరోనయన నాసాకర్ణవక్త్ర భుజకర చరణంబుల
ను బహువిధాభరణంబులను మాయాకలితుండును మహాలక్ష్మీలక్షితుం
డును నిజప్రకాశ దూరీకృతతమోండును బురుషోత్తముండనఁ జను నిన్ను ద
ర్శించె నయ్యానసంబున॥ క॥ ఘోటకవదనుడవై మధు। కైటభులం ద్రుం
చి నిగమ గణముల నెల్ల। చాటి విధికిచ్చిన। కూటస్థుడ వీశ్వరుడవు కో
విదవంద్యా॥ వ॥ ఇవ్విధంబునఁ గృతత్రేతద్వాపరంబులను మూడుయుగంబు
లందును తిర్యఙ్మానవ నిజల చరాకారంబు నవతరించి లోకంబులను
ధరించుచు హరియించుచు హరియించుచు యుగానుకూల ధర్మంబులం బ్ర
తిష్ఠించుచు నుందువు దేవా యుగధర్మంపు॥ సీ॥ కామహర్షాది సంకలి
తమును చిత్తంబు భవదీయచింతన పదవిశారదు। మధురాదిరసముల మరిగి
చొక్కుచు జిహ్వ నీగుణానము కునికుడనీదు। సుందరీముఖగౌరవాలోకనరడి
దూడ్కి బావకాకృతులౌచై దగులువడదు। వివిధదుర్భాషలు వినగోరు వీను
లు వినవు నీ కథా విశేషములు। ఘ్రాణము రువడిదివిగు దుర్గంధ
ములకు। దనువు గోలుపదు వైష్ణవ ధర్మములకు। నడిగియుండవు కర్మేంద్రి
యములు పురుషు గలచునట్లు॥ వ॥ ఇవ్విధంబున నిం
ద్రియంబుల జేతం జిక్కువడి స్వకీయపరకీయ శరీరంబులందు మిత్రామిత్ర భావ
ములు సేయుచు జన్మమరణంబుల నొందుచు సంసార వైతరణిని మగ్నంబైన లో
కంబును ద్ధరించుటలో కళ భవస్థితిలయకారణానందైకనికురంబ కర్తవ్యంబు భవదీ
య సేవకులమైన మాయందు బ్రతి నిభక్తులైన వారల నుద్ధరింపుము॥ మ॥ భగవ
ద్గానువర్తనము ధారా ప్రాప్తైక దిత్తుండనై। జగదన్యం నరణోగ్ర వైతరణిన్ భజి
త్వ నైకాచకీ। యగణస్తోత్రపరాబ్జ ముఖకృ మున మూయా సౌఖ్య భావంబుల
స్సగది గాన మూఢులకా గనిమది కోర్కెలు దీర్చెదర్॥ వ॥ దేవా మునీంద్రు
లు నిజముక్తకాములై నిజవనంబులం దపంబులాచరింతురు కాముకత్వం
బు నొల్లకనుండు వారికి నీక టనొండు శరణంబు లేదు నిన్నుసేవించెదంగొం
డఱు కాముకులు శరద్యాయకందూతి జేతందగని చందంబునుచ్ఛ నపశు
పక్షి క్రిమికీట సామాన్యంబయిన మైథునాది గృహమేధిసుఖంబులం దనియక
కడపటనతిదుఃఖపంతుఁ గెదరు నీ ప్రసాదంబుగల సుగుణాంబునిష్ఠాము
డై యుండు మానవ్రతజఁ తప ధృత్యాది హేతువులగు నయనసిద్ధి
యాని సత్కియ జయంబులో వారికి భోగారంభులై వీ సేవించువారికి శివసో

లందు భృత్యులర్థకాములై రాజుల సేవింతురు రాజులుం బ్రయోజనంబు ల
క్షించి భృత్యులకు నర్థంబు లొసంగుదు రివ్విధంబున గాదు నాకుం గామంబు
లేదు నీకుం బ్రయోజనంబు లేదయిన దేవా వరదుండవయ్యెద వేని గామంబు
వృద్ధిఁ బొందని వరంబు గృపసేయుము కామంబుల విడిచిన పురుషుండు నీతో
డ సమాన విభవుండగు నరసింహ పరమాత్మ పురుషోత్తమ యని ప్రణవపూ
ర్వకంబుగా నమస్కరించిన హరి యిట్లనియె॥ సీ॥ నివంటి విజ్ఞాన నిపుణులై
శాంతులు గోర్కులు నాయందు గోరనొల్ల । రైన ప్రహ్లాద యసురేంద్ర
భర్తవై సాగి మన్వంతర సమయమెల్ల । నిఖిలభోగంబులు నీవు భోగింపుము
కల్యాణబుద్ధి నా కథలు వినుము । సకలభూతములందు సంపూర్ణుడగు నన్ను
యజ్ఞేశు నీశ్వరు నాత్మ నిలిపి । కర్మచయములెల్ల ఖండించి పూజన । మాచ
రింపుమీశ్వరార్పణముగ । భోగములన శించు పుణ్యంబ వరితముల । బొం
పంచములు బాపు నిన్ను॥ వ॥ మఱియును కాలవేగంబున గళేబరంబు
విడిచి త్రైలోక్య విరాజమానంబులును దివిజరాజ జేగీయమానంబును
బరిపూరిత సకలదిశంబునైన యశంబుతోడ ముక్తబంధుండవై నన్ను
డగ్గఱి యెదవు వినుము॥ గీ॥ నరుడు ప్రియముతోడ నా యవతారంబు । నీయు
దారకీర్తి నికరములను । మానసించెనేని మఱి సంభవింపడు । కర్మబంధచయ
ము గడచి పోవు॥ అనిన బ్రహ్లాదుండిట్లనియె॥ సీ॥ దంష్ట్రివై తొల్లి సోదరుని హి
రణ్యాక్షు నీవు సంపుటజేసి నిగ్రహమున । మాతండ్రి రోష నిర్మగ్నుడై సర్వ
లోకేశ్వరుండవు మునిన్నెఱుకలేక । పరిపంధివగు నీ భక్తుండనగు నాకు నప
కారములు సేసె నతడు నేడు । నీకాంత దృష్టిచే నిర్మలత్వము నొందె గావున
పాపసంఘములవలన । బాసి శుద్ధాత్ముడుగాగ భవ్యగాత్ర । వరము వేడె
దనాకిమ్ము వనజనేత్ర । భక్తసంఘాత సుఖపద్మ పద్మమిత్ర । భక్తకల్పకవల్లి
కా పటులవిత్రి॥ వ॥ అనిన భక్తవత్సలుండిట్లనియె॥ మ॥ నిజభక్తుండవు
నాకు నన్నుగంటి నీ తండ్రి త్రిసప్తపూర్వజులం గూడి పవిత్రుడై శుభగతిన్
లిడ్జా చువిజ్ఞాపదీ । నజితానేక భవాంధకారులగు సద్భక్తు లివ్వినోదించు దే
శజనుల్ దుర్జనులైన శుద్ధులు సుమీ సత్యంబు దైత్యోత్తమా॥ సీ॥ సుసమాత్మ భూత
సంఘాతంబులోపల నెల్ల వాంఛలు మాయె వ్వని । నీచకమున నన్ను నెలయ
సేవించి మద్భక్తులగుదురు మత్పరులు । గుఱిసేయ నీవ యోగ్యుడవై తివిట
మీద వేద చోదితమైన విధముతోడ । జిత్తంబు నామీద జేర్చి మీతండ్రికి బ్రేత కార్య
ములు సంప్రీతి జేయుము నీ తడు కరణము నేను మాయంగ మర్త్యనముల నిర్మల దేహు

ద్దైవవ్యయమహిమ। నవగతాఖిలకర్ముఁడయి తనర్చి। పుణ్యశ్లోకంబునకు నెఱ్ఱఁబుణ్య
చరిత॥ వ॥ అని నరసింహదేవుం డానతిచ్చిన హిరణ్యకశిపునకుఁ బ్రహ్లాదుండు
పరలోకక్రియలు చేసి భూసురోత్తములచేత నభిషిక్తుండయ్యె నయ్యెడఁ బ్రసాద
సంపూర్ణముఖుండగు నశ్రీనృసింహదేవునిం జూచి దేవతాప్రముఖసహితుండ
యి బ్రహ్మదేవుం డిట్లనియె॥ సీ॥ దేవ దేవాఖిల దేవేశ భూతభావన విభునాచేత వర
మువడసి। సృష్టిజనులచే మరణంబు నొందక మత్తుఁడయి సకలధర్మంబులు చె
ఱిచి। నేఁడు భాగ్యంబున నీచేత హతుఁడయ్యెఁ గల్యాణమయ్యె లోకములకెల్ల। బాలు
నితని మహాభాగవతశ్రేష్ఠుఁ బ్రతికించితివి మృత్యుభయము బాపి। వరము కృపఁ జే
సితివి మాకు వారిజాక్ష॥ నీ నృసింహావతారంబు నిష్ఠతోడ। దగిలి చదువు వారలు దుర
ధరుని। బాధనొందరు మృత్యువు బాఱిఁబడరు॥ అనన నరసింహదేవుం డిట్లనియె॥
ఆ॥ మన్నించి దేవశత్రుల। కెన్నఁడు నిటువంటి వరము లీకుము పాపో। త్పన్నులకవ
రములిచ్చుట। పన్నగములకమృతమిడుట పంకజగర్భా॥ వ॥ అని యిట్లానతిచ్చి
బ్రహ్మాది దేవమునులచేఁ బూజితుండయి భగవంతుండయి శ్రీనృసింహదేవుం
డంతర్హితుండయ్యె బ్రహ్లాదుండును హరికిఁ బ్రణతుండయి బ్రహ్మాదులకు వం
దనంబులు చేసి ప్రజాపతులకు ముక్కంటికి భగవత్కళలైన దేవతలకును న
మస్కరించినఁ జూచి బ్రహ్మదేవుండు శుక్రాదిమునీంద్ర సహితుండయి దై
త్యదానవరాజ్యంబునకుఁ బ్రహ్లాదుం బట్టంబుగట్టి తనచేతఁ బూజితుండయి
చనియెఁ దదనంతరంబ శర్వాదులగు దేవతలు వివిధంబులగు నాశీర్వాదంబుల చేతఁ బ్ర
హ్లాదుని గృతార్థుంగాఁ జేసి తమ్మాలిని ముందఱ నిడుకొని తమ స్థానంబులకుఁ జ
నిరి ఇట్లు విష్ణుదేవుని నిజపార్శ్వచరులిరువురు బ్రాహ్మణశాపంబున దితిపుత్రు
లయిన హిరణ్యాక్ష హిరణ్యకశిపులను వరాహనారసింహరూపంబుల వధియించె
ద్వితీయజన్మంబున రావణకుంభకర్ణులైన శ్రీరామరూపంబున సంహరించె
తృతీయజన్మంబున శిశుపాలదంతవక్త్రులైన శ్రీకృష్ణరూపంబున ఖండించె
వివిధంబులగు మూఁడుజన్మంబులను వైరానుబంధంబున నిరంతర సంభావిత
ధ్యానులై వారలు హరినిందాదిపాపనిర్ముక్తులై హరిం గలిసిరని చెప్పి నారదుం డి
ట్లనియె॥ ఉ॥ శ్రీరమణీయమైన నరసింహవిహారము నీ ప్రకాశ సం। హారము
ప్రభాగవతుఁడయిన నిశాచరనాథుపుత్త్ర సం। చారము నిత్యుఁడయిన మునిచారు వి
స్ఫూర్తి చిత్తశుద్ధి। కారము తోడ నెవ్వఁడు వినుఁ గలుషిలోకము నొందు భూవరా॥
వ॥ జలజాతసంభవాదులకు ననవ్యయములో జర్చించి భాషావళిం। బలుక నేనిజ నా
రాయణు పరబ్రహ్మంబ నిని ముంచిటిరో। జెలియైన మహాంతిద్రోహ చిత్త

జయి చిత్రప్రియుం డయి మహా। ఫలనంధాయకుడై చరించుట మహాభాగ్యం
బు రాజోత్తమా॥

— * త్రిపురాసురసంహారం. * —

క॥ బహుమాయుఁడైన మయుచే।
విహితంబగు పురనియుశను విఖ్యాతజయా।
వహనుగ నీభగవంతుడు।
మహిమాత్మకముల్ వెలసె మనుజవరేణ్యా!

వ॥ అనిన ధర్మనందనుం డిట్లనియె.

క॥ ఏకవర్ణంబునవిభుఁడగు । శ్రీకంఠ నిమ్మ్యముమయు నీచేసుడివడియె।
నైవృకుంఠుఁడెవ్విధ బున। గంకొనితతిం-తిం చకశగానొనరి. చెక॥ అనినవా
రదుండిట్లనియె॥ క॥ చక్రాయుధబలయుతులగు। శక్రాదులకోహడి. చిత్రిమ
మనకును। సురుల్నరోధ బంనరిగిరి। విక్రమముగ మానిమయుని వేఁకకు
వధిపా॥ వ॥ ఇట్లు రక్కసులు దనవెంక జోచ్చెన మాయా నిలయుండును
దుర్గమంబు నయిన మయుండు దన మాయాబలంబున నయోరజత సువ
ర్ణంబులును యొవ్వరికిలక్షింపరాని గమనాగమనంబులును వితర్కింపగాని
కర్కశపరిచ్ఛదంబులు గలిగిన త్రిపురంబులు నిర్మించి ఇచ్చిన నత్తెంచిరు
లందరు నందుం బ్రవేశించి కామసంచారులై పూర్వవైరంబు దలంచినాకనా
యకానీకంబులైనలోకంబు లనస్తోకంబులగు బలాతిరేకంబు లశోకంబులనొ
ర్చ్చెన॥ క॥ లోకాధినాధులెల్లను । శోకాతురులగుచు వేగి చొచ్చిరిమస్తా।
నీకంధరుశంకరునిరంతరా। శ్రీకంఠ న్ముఖనధరణచితోత్తంతర॥ వ॥ ఇట్లునకల
లోకేశ్వరుండగు మహేశ్వరు జేసి లోకపాలకులు ప్రణతులయి పూజించి కర
కమలంబులు సారించి॥ క॥ ప్రపురాలయులగు దానవు। లవరాజితులగుచు
మాకుసక్రాంతంబు। న్నెపు ధపీడజేసెద। దపరాధికులను వధి వృమగజా
ధీశా॥ క॥ దీంబును గాకయున్నధ। ధీనులమై యుండుమేము దేవాహితదో।
ర్దీనులమైనారముబల। హీనులగుచు ము గాపుమీశానశివా॥ వ॥ అనినధ
క్తవత్సలుండగు పరమేశ్వరుండు శరణాగతులయి సగీర్వాణుల వెఱవకుండని
దుర్వారబలంబున బాణాసన బాణంబులనందికొని యొక్క దివ్యబాణంబు సంధిం
చిత్రిపురంబులపై వేసిని మార్తాండ మండలంబున వెలువడుమయూఖజాలం
బులచందంబున దద్బాణంబువలన దేదీప్యమానంబులైన యనేక బాణసహ
స్రంబులు సంభవించి ఘోరాంతరాళంబులు నిండియుండి తెప్పగానుప్పొ

గాని త్రిపురంబులు దైగప్పినప్పుడు తద్బాణపావక హేతిసందోహ దందహ్య మానులైన త్రిపురనివాసులం దెచ్చి మహాయోగియైన మయుండు సిద్ధరస కూపకంబున వైచిన॥ క॥ సిద్ధామృతరసమహిమను। శుద్ధమహావజ్రతుల్యశోభితతనులై। వృద్ధిం బొందిరి దానవు లిద్ధతటిద్ఘాతపావకోపములగుచున్॥ క॥ కూపామృతరససంగతి। దీపితులై నిలిచియున్న దేవాహితులన్। రూపించి చింతనొందెడ। గోపధ్వజుడు చికిత్సకు నానాన్వితుడై॥ ఉ॥ ఉత్సాహంబున నాకలిం బాడి బుద్ధపై యూథంబు ఘూర్ణించుచున్। వత్సంబై తనవెంట బ్రహ్మ నడవన్ వైకుంఠుం డేతెంచియు। ద్వృత్తిం ద్వంబు నకూపమధ్యరసముం ద్రావెన్ విలోకించుచున్। దత్సౌభాగ్యనిమగ్నులై మఱచిరా దైత్యాన్వవారింవఁగన్॥ వ॥ ఇట్లు విష్ణుండు గోమహాకారంబున ధేనువై వచ్చి త్రిపురమధ్య కూపామృతరసంబు ద్రావిన నెఱింగి శోకాకులచిత్తులై నరసకూపపాలకులం జూచి మహాయోగియైన సురుండు వేఱుగుపడి దైవగతిం జింతించి శోకింపక యిట్లనియె॥

గీ॥ అమరులైన దనుజులైన నరులైన। నెంతనిపుణులైన నెవ్వరైన
దైవికార్థచయము దప్పింపగా లేడు। వలదు దనుజ రావగదలనకు॥

వ॥ అని పలికెనంత విష్ణుండు నైజ బలమైన ధర్మజ్ఞాన విద్యాతపోవిరక్తిసమృద్ధిక్రియాశక్తి నిశేశంబులు శంభుతికి భ్రాతృత్వంబు సమర్పించి రథసూతకేతు వర్మవాహన బాణబాణాసన ప్రముఖసంగ్రామసాధనంబులు జేసి సన్నైకొని॥ మ॥ శరియై కార్ముకియై మహావచియై సన్నాహియై వాహియై। నరథుండై నియంతయైన సబలుండై సత్కేతు చ్ఛత్రియై। పరమేశుండొక బాణమున్విడిచె దీదదానానలజ్వాలలం। బురములు గాలె జటచ్చటాధ్వనిన భోభూమధ్యమున్నిండగన్॥ వ॥ ఇట్లు వారు దుర్నవగాహంబులైన త్రిపురంబులన భిజిన్ముహూర్తంబున భస్మంబుజేసి కూల్చిన నమరగరుడగంధర్వసిద్ధసాధ్య యక్షవల్లభులు వీక్షించి జయజయ శబ్దంబులు సేయుచు గుసుమంబులు గురిసిరి పితృజలు హర్షించిరి బ్రహ్మాదులు గీర్తించిరి యప్సరసలు వర్తించిరి దివ్యకాహళ దుందుభిరవంబులును మంగళోత్సవంబులు ప్రచురంబులయ్యె నిట్లు విశ్వజనీనంబగు త్రిపురాసుర సంహారంబున నఖిలలోకులు సంతోసిల్లియుండ నయ్యవసరంబున॥

గీ॥ తొలిదికముఖభంగి త్రిపురంబుల హరించి। పరముడవ్యయుండు గోత్రియశుడు। శివుడువర్మజాగిచేగియమానుడై। నిజనివాసమునకు నెమ్మి జనియె॥ వ॥ ఇట్లు నిజమాయావిశేషంబున మర్త్యలోకంబు విడంబించుచు

నారదుండు ధర్మరాజునకు వర్ణాశ్రమధర్మనిర్ణయం బుపదేశించుట.

ప్నవిష్ణుని వర్ణాశ్రమవిధానంబులు మునిజనసంస్తవ్యమానంబులయి సకలలోక కల్యాణప్రధానంబులయి యుండునని విని నారదుండు ధర్మనందనుం డిట్లనియె॥ సీ॥ అనఘాత్మ సకలవర్ణాశ్రమాచార సమ్మతిధర్మమె య్యదిమాన వులకు। నేధర్మమున నరుండిద్ధవిజ్ఞానము భక్తియుబ్రాపించుబర్మజునకు। సా క్షాత్స్వదపుణ్యము నెఱుఁగరాని దివ్యధర్మ మింతలేదు। నారాయణపరాయణ స్వాం తులనఘులు శాంతులు నరయుల నాథుప్రవృత్తి। కెరయుచున్న ఘనులుయిటువంటి వారెట్టి। పరధర్మసాధుభక్తిగలట్టి। రట్టివనుజేశ వరుసలంబు సెరిగింపు। వినగనిష్కలము విమలచరిత॥ వ॥ అనిననారదుండు ధర్మరాజుం జూచి దా క్షాయణీసుతుండు మునిజాతంబు సజ్జనించి భువనశోభనంబు కొరకు బదరికాశ్ర మంబునం దపోనిష్ఠుండై యున్న నారాయణునివలన సనాతనధర్మంబు వింటి నది సెప్పెద సకలవర్ణంబులజనులకు సత్యంబును దయయు నుపవాసా దితపంబును శౌచంబును సైరణయు సదసద్వివేకంబు పుమనోనియంబును బరిహింద్రియ జయంబును బహిరింద్రియ జయంబును హింసలేమియు బ్రహ్మచర్యంబును దానంబును యథోచితజపంబును సంతోషంబును మార్జ నంబును సమదర్శనంబును మహాజన సేవయు గ్రామ్యంబులయిన కోరికలు మానుటయు నిష్ఫలక్రియలు విడుచుట యమ్మిత భాషిత్వంబును దేహంబు గాని తన్నువెదకి కొనుటయు నన్నోదకంబులు ప్రాణులకుం బంచియిచ్చుట యు ప్రాణులందు దేవతాబుద్ధియు నాత్మబుద్ధిం జేయుటయు శ్రీనారాయ ణచరణ స్మరణ కీర్తన శ్రవణ సేవార్చన నమస్కార దాస్యాత్మ సమర్ప ణ సఖ్యంబులనియెడి త్రింశల్లక్షణంబులు గలుగవలయు నందు సత్కులా చారుండయి విధిగోచిత మంత్రములయిన గర్భాదానాది సంస్కారంబుల విచ్ఛి న్నంబులుగా గలవాండు ద్విజుండు విప్రజునకు యజనయాజనాధ్య యనాధ్యా పనదాన ప్రతిగ్రహంబులను షట్కర్మంబులు విహితంబులు రాజునకు ప్ర తిగ్రహవ్యతిరిక్తంబులయిన యజనాది కర్మంబులనుండును బ్రజాపాలన మ్మును బ్రాహ్మణులుగాని వారివలన దండశుల్కాదులు గొనుటయు విహి తకర్మంబులు వైశ్యునికి కృషి వాణిజ్య గోరక్షణాది కర్మంబులు బ్రా హ్మణ కులానుసరణంబును విహితంబులు శూద్రునకు ద్విజశుశ్రూష సేవావ లయు॥ సీ॥ వినుకర్షణాదిక వృత్తిం బెక్కుమేలు యాచింపనొల్ల యట్టినవృ త్తి। ప్రాప్తంబుగయికొని బ్రతుకుకంటెను లెస్స యనుదినంబు ధాన్య మడి

గికొనుట। యాయావరమార్గంబె యధికశ్లాఘ్యంబు పరిగణియింపనుత్తమధర్మభ
క్షణంబు। శిలజీవనముకంటె శ్రేయస్సాధనముల బద్ధగింజలుదిని బ్రతుక
ుట। యడపకచోటన్నుపతిగీనాల్గువృత్తులు। దగుబ్రతిగ్రహంబుదలపడగదు।
సాపవివసరముల నధమమైనశ్వవృత్తి। వృత్తినున్నదోష విధముగాదు॥ వ॥
వినుము శిలవృత్తియు నుంఛవృత్తియు ఋతమనియు నయాచితవృత్తి య
మృతమనియు యాచ్ఞావృత్తి మృతమనియు గర్షక వృత్తి ప్రమృతమని
యు నెన్నఁదు రట్టివృత్తుల జీవింపుట మేలు శ్వవృత్తి నీచసేవయనిపలుకుదురు
సర్వవేదమయుఁడు బ్రాహ్మణుండు సర్వదేవమయుండు క్షత్రియుండు బ్రా
హ్మణక్షత్రియులకు నీచసేవనంబు గర్తవ్యంబుగాదు॥ క॥ దమమును శౌచ
మునదపమును। శమమును నార్జవము గృపయు సత్యజ్ఞాన। క్షమయును హరి
భక్తియుహా। సమమీనిజలక్షణము లగ్రజాతికినధిపా॥ ఉ॥ శౌర్యము దానశీల
ము బ్రసాదము నాత్మజయంబు దేజమున్। ధైర్యము దేవభక్తియును ధ
ర్మము నర్థము గామముల్ బుధా। చార్యులకుంద సేవలును సత్క్రియయుం
బ్ర తోషణంబున। ద్వీర్యము రక్షణంబు బృథివీచరశేఖర రాజచిహ్నముల్॥
క॥ ధర్మార్థకామవాంఛయు। నిర్మలగురు దేవవిప్రనివహార్చనము। న్నిర్మ
లభావము ప్రమదము। శర్మకరత్వంబులు వైశ్య జనలక్షణముల్॥ ఉ॥ స్తే
యము లేనివృత్తియును చిత్తముననుతియున్నిజేశుల। న్మాయలు లేకడాయు
టయు మాత్రము జెప్పక పంచయజ్ఞముల్। సేయుటయున్ ధరామరుల సేవ
యు గోవుల రక్షణంబున। న్యాయము లేమియున్ మనుజనాథ తెలుంగుము
శూద్రధర్మముల్॥ సీ॥ నిలయము పాటించి నిర్మల దేహయై శృంగారము
ప్రొద్దుజేయవలయు। సత్యప్రియాలాపచతురయై ప్రాణేశు చిత్తంబు ప్రేమ
రంజింపవలయు। దాక్షిణ్యసంతోష ధర్మమేధాదుల దయితునిప్రియుడ
లపవలయు। నాథుడేయవస్థ నుండునా పద్ధతి నడచి సద్బంధుల నడుపవలయు।
మార్దవమున బతికి మృష్టభోజన। శయన పాదరక్షల జరుపవలయు। విభుడుప
తితుడయిన వెలది పాతివ్రత్య। మహిమ బుణ్యుజేసి మనుపవలయు॥ క॥ తరుణి
లేన ప్రాణవల్లభు। హరిభావముగా భజించి యతనుసుగాసున్। సిరికయి పడి
నలరించును। హరిలోకమునందునంత తానందమునన్॥ క॥ ఉపవాసంబులు
వ్రతములు। దపములువెయ్యేల భర్త దయితమునీన। కృపతోడ నెగ్గొల్చిన
సాధ్వికి। సుపసరమార్గభమి లేదు నిఖిలజగములన్॥ వ॥ మఱియు సంకర
జాతులయిన రజకచర్మకారకనట బురుడక కైవర్తక మ్లేచ్ఛభిల్లురను నం

తన్నాతు లేవ్వరకుజంబాల వృత్తనమాతంగజాతులకును నాయాకులాగతం
బులయిన వృత్తులు, చౌర్యహింసాదులు వర్జించి సంచరింపవలయు మానవుల
కు బ్రతియుగంబునయిన సర్గకంబులయిన ధర్మంబులు రెండులోకంబులం
దుసుఖకరంబులని వేదవిదులయిన పెద్దలు సెప్పుదురు కారుకారున దున్నడు
క్షేత్రంబు లావుచెడునందు జల్లినబీజంబులు నిస్తేజంబులయియుండి లెస్సగ
నంకురింపవు నిరంతరఘృత ధారావర్షంబున దహనంబునకు దాహకత్వం
బు లేక శాంతిం జెందునందు వ్రేల్చినహవ్యంబులు ఫలింపవు తద్విధంబున ననవ
రత కామానుసంధానంబునగా మోక్షముఖంబయినచిత్తంబు కామంబుల
దనిసి నిష్కామంబై విరక్తినొందుగావున సత్త్వస్వభావంబుతోడ నెవ్వడు
దప్పక నిజవంశానుగతవిహితధర్మంబున వర్తించునరుండు మెల్లన స్వాభా
వికకర్మపరత్వంబు విడిచి ముక్తినొందుజాతిమాత్రంబున బగుసువర్ణం
బని దేశింపలేదు శమదమాదివర్ణలక్షణవ్యవహారంబుల గనవలయునని
నారదుండిట్లనియె॥ క॥ క్రమమున వర్ణంబులచే। ధర్మములెల్లను జెప్పబడి
యె నాశ్రమముల। ధర్మము లెరిగించెదనన్నియు। సమదాహితహృదయ
శూలనదమశీలా॥ వ॥ వినుము బ్రహ్మచారి మౌంజీకౌపీనయజ్ఞోపవీతకృష్ణా
జినపాలాశదండకమండలుధరుండును సంస్కారహీన శిరోరుహుండును ద
ర్భహస్తుండును శీలప్రశస్తుండును మౌనియునయి త్రిసంధ్యంబుల బ్రహ్మగాయ
త్రి జపియించుచు సాయంప్రాతరవసరంబుల నర్కపావకగురుదేవతోపాసనం
బులు సేయుచు గురుమందిరంబునకుం జని దాసునిచందంబున భక్తివినయసౌ
మనస్యంబులుగలిగి వేదంబులు సదువుచు సద్యయనోపక్రమావసానంబుల
గురుచరణంబులకు నమస్కరించుచు రేపుమాపునువిహితగృహంబుల భిక్షి
ంచి భైక్షంబు గురువునకు నివేదించియనుజ్ఞ నామితభోజనంబు గావించుచు వి
హితకాలంబున నుపాసించుచు నంగనయందు నంగనాసక్తులందుం బ్రయోజ
నమాత్ర భాషణంబులొనర్చుచు గురుపరాంగనలవలన నభ్యంగన కేశప్ర
సాధన శరీరమర్దనమజ్జనరహస్య యోగంబులు వర్జించుచు గృహంబున
నుండక జితేంద్రియత్వంబున సత్యభాషణుండయి సంచరింపవలయు॥ గీ॥ పొ
లతి దావవహ్నిపురుషు డాజ్యఘటంబు। గాగకుండరాదంగదిసెనే। బ్రహ్మయు
యునగూతు బట్టకమానడు। వటువకింతిపొత్తు వలదువలదు॥ వ॥ వినుము స్వ
రూప సాక్షాత్కారంబున దేహ బహిరింద్రియాదికంబయిన యంతయునా
భాస మాత్రంబుగా నిశ్చయించి యెందాక జీవుండు స్వతంత్రుండయి సయా

శ్వరుండుగాఁడు దనంతదశేవుఁడంగనయిది పురుషుండు నేనని యెడి బుద్ధిగా
నుట కర్తవ్యంబు బ్రహ్మచారి యతిథిగృహస్థులందెవ్వఁడైన జిత్తంబు
వశ్యంబుగాక నద్వైతానుసంధానంబు సేసిన మూఢుఁ డగుఁ గావున రహస్యం
బును బ్రతికనైన జాయకుండవలయు॥ చ॥ శిరమున మేనసంస్కారతులు సేయక
చందనభూషణాద్యలం। కరణము లెల్ల మాని బుతుకాలముల న్నిజభార్యఁ బొందు
చుం। దరుణులఁ జూడ కాలక దృఢవ్రతుఁడై మధుమాంసవర్జితుఁడై। గురుతరవృ
త్తితో మెలఁగుకోవదుఁ డాకృ గృహస్థభూవరా॥ వ॥ మఱియు ద్విజుండు గృహ
స్థుఁడై గురువులవలన నుపనిషదంగసహితంబు న నేదమంత్రంబును బఠియించి
నిజాధికారానుసారంబు నసర్థవిచారంబు జేసి తనబలంబు కొలంది గురువుఁ కున
భీష్టంబులొసంగి గృహంబు నొండె నైష్ఠికత్వంబు నాశ్రయించి ప్రాణులతోడ
జీవించుచు గురువునందు నగ్నియందు నాత్మయందు సర్వభూతంబులందున మూర్తి
తద్దర్శనంబు జేయుచు నింద్రియవ్యసనాదిమగ్నుండుగాక యెఱుక గలిగి వర్తిం
చుచు పరబ్రహ్మంబు నొందు॥ క॥ విను మూవానప్రస్థుఁడు। మునికథితములైన
యమనియములు గలవాఁడ। వ్యనవనగతుఁడై మెలఁగు। ఘనుఁడు మహాలోకమున
కుఁగ వనించి ప్రముదా॥ వ॥ అటమీఁద గృహస్థాశ్రమంబు విడిచి వనమునకుం జనిదున్న
కవండెముని వారాదికంబులగ్నిపక్వంబు చేసియుండెనాపు బుసేసి యుండె
ర్కపక్వంబున ఫలైలాదులొండె నట్టించుచు వన్యాహారంబులు నిత్యకృత్యంబు
లయిన చరుపురోడాశంబులొనర్చుచు ప్రతిదినంబు నంబరార్జసంచితంబులు పరి
త్యజించి నూతన ద్రవ్యంబులు సంగ్రహించుచు నగ్నికొఱకు పర్ణశాలయైన
పర్వతకందరంబయిన నాశ్రయించుచు హిమవాయువహ్ని వర్షాతపంబులకు స
హించుచు నఖశ్మశ్రు కేశతనూరుహంబులు పరిసాధితంబుల సేయక జటిలుం
డై యువసించుచు దండాజినకమండలు వల్కలపరిచ్ఛదంబులు ధరి
యించి పండ్రెండయిన నెనిమిదయిన నాలుగైన రెండయిన నొకవత్సరంబ
యిన తపఃప్రయాసంబున బుద్ధిభ్రంశంబు గాకుండ మునియై యుచరించుచు మద
యువవశంబున జరారోగంబులచేతఁ జిక్కి నిజధర్మానుష్ఠానసమర్థుండు
గాని సమయంబున నిరశనవ్రతుండై యగ్నుల నాత్మారోపణంబు సేసిన
న్యసించి యాకాశంబు నందు శరీరరంధ్రంబులు గాలియందు నిశ్వాసంబును
దేజంబులోపల నూష్మంబును జలంబులరసంబును ధరణియందు శల్యమాంస
ప్రముఖంబులును వహ్నియందు వక్తంబుతోడ వాక్కు నింద్రునియందు శి
ల్పంబుతోడ హస్తంబును విష్ణునందు గతితోడ బదంబులును బ్రజాపతియం

డు. తితోడను హస్తంబును మృత్యువునందు విసర్గంబుతోడ వాయువునుదిక్కు-
లందు శబ్దంబుతోడ శ్రోత్రంబును వాయువునందు స్పర్శంబుతోడ త్వక్కును
సూర్యునియందు రూపంబుతోడ చక్షువులును సలిలంబునందుఁ బ్రచేతస్స
హితయయిన జిహ్వయు క్షితియందు గంధసహితంబయిన ఘ్రాణంబును
చంద్రునియందు మనోరథంబులతోడ మనంబును కవియయిన బ్రహ్మయం
దు బోధంబుతోడ బుద్ధియు రుద్రునియందహంకారంబుతోడ మమ
త్వంబును క్షేత్రజ్ఞునియందు సత్త్వంబుతోడ జిత్తంబును జేరిచి యట
మీఁద బృథివి నుండు బృథివిని జలంబునందు జలంబును తేజంబు నందు తేజంబు
నువాయువందు వాయువును గగనమందు గగనము నహంకారతత్త్వమందు న
హంకారమును మహత్తత్త్వమునందు మహత్తత్త్వమును బ్రకృతియందు
బ్రకృతిని నక్షరుండయిన పరమాత్మయందును లయంబునొందించి చిన్మాత్రా
వశేషితుండయిన క్షేత్రజ్ఞుండగు తన్ను నక్షరత్వంబున నెఱింగి ద్వయరహితుం
డై దగ్ధకాష్ఠుండగు వహ్ని చందంబున బరమాత్మయైన నిర్వికార పరబ్రహ్మం
బునందు లీనుండగావలయు. క. అనఘ వనప్రస్థుండయి చతుర్థమార్గంబు లిట్లున
లుపుమహితీయాన్మనెనేని సన్న్యసింపం జనున టమీఁద ముక్తిసంగత్వము
నకు. వ. ఇట్లు వానప్రస్థాశ్రమంబు జరిపి సన్న్యసించి దేహమాత్రావశి
ష్టుండును నిరపేక్షుండును భిక్షుండును నిరాశ్రయుండును నాత్మారాముం
డును సకలభూతసముండును శాంతుండును సమచిత్తుండును నారాయణప
రాయణుండునై కౌపీనంబును నాచ్ఛాదనమాత్రంబైన వస్త్రంబును ధరియించి
దండాదివ్యతిరిక్తంబులు విసర్జించి యాత్మపరంబులుగాని శాస్త్రంబులు వ
ర్జించి గ్రహనక్షత్రాది విద్యలఁ జీవింపక భేదవాదంబైన తర్కంబులఁ దరిం
పక నెందును బక్షీకరింపక శిష్యులకు గ్రంథంబులు వచించి యుపన్యసింపక బ
హువిద్యల జీవింపక మఠాది వ్యాపారంబుల నుల్లసిల్లక పెక్కుదినంబు లొ
క్కెడ వసియింపక యూరనూర నొక్కొక్క రాత్రి నిలుచుచు గార్యకారణ
వ్యతిరిక్తంబైన పరమాత్మయందు విశ్వంబు దర్శించుచు సదసన్మయంబైన విశ్వం
బునందు పరబ్రహ్మంబైన యాత్మనవలోకించుచు జాగరణ స్వప్న సంధిసమయం
బుల నాత్మనిరీక్షణంబు సేయుచు నాత్మకు బంధమోక్షంబులు మాయామాత్రం
బులు గాని వస్తుప్రకారంబున లేవనియును దేహంబునకు జీవితంబు ధ్రువంబు
గాదనియును మృత్యువు ధ్రువంబని యెఱుంగుచు భూతదేహంబుల సంభవనా
శంబులకు మూలంబైన కాలంబుఁ బ్రతీక్షించుచు నివ్విధమున సజ్జనోత్పత్తి

సర్వాంతరంబు సంచరించి యాటవిూఁద విజ్ఞానవిశేషంబున సంభవించిన పరమహంస
యయి దండాదిచిహ్నంబులు ధరించియుండెడు ధరింపకయుండెడు బహిరంగవ్యక్త
చిహ్నుండుగాక యంతరంగవ్యక్తుండైన యాత్మానుసంధానంబు గలిగి మౌని
యై బాహ్యంబున నన్నానభావంబు మనుష్యులకుఁ దనవలన నున్మత్తబాలమూకులకుఁ
బోలెఁ జూపుచుండవలయు. క॥ మునివల్లభుఁ డజగరుఁడను। మునయుండు హిరణ్యకశిపు
మాతులుండును మ। నొసఁగిరించిన సంవాదము। వినుము యితిహాసంబునందు వెల

—[*) ప్రహ్లాదాజగరమునుల సంవాదము. (*]—

యునది ప్రాచీనంబు. తొల్లి భగవత్ప్రియుండయిన ప్రహ్లాదుండు ప్రియయామా
తన మిత్రుండయి లోకతత్త్వంబు సనెఱింగెడి కోరికను లోకంబుల సంచరించుచు
నొక్కనాడు కావేరీతీరంబున దూళిధూసరితంబులైన కరచరణాద్యవయవంబు
లతోడ గూఢంబయిన నిర్మలతేజంబుతో గ ... కారవచోలింగవర్ణాశ్రమాదు
లనెవ్వరికి నెఱుంగఁబడక నేలనిద్రించుచున్న యజగరవ్రతధరుండయిన మునింగని దా
సోహంబని విధిత్రికారంబున సర్పించి మునిచరణంబులకు శిరంబు మోపి మ్రొక్కి
యతని చరిత్రంబు దెలియ నిశ్చయించి యిట్లనియె. సీ॥ భూమినుద్యోగివై
భోగివైయుండెడివాని కైవడి మునినాథ నీవు। ఘనశరీరము దాల్చి కదలవు చి
త్రము ద్యమయుక్తుఁడకుఁగాని ధనము లేదు। ధనవంతునకుఁగాని తగుభోగములు లే
వు భోగికిగాని సంపూర్ణమైన। తనువు లేదంద్యోగధనభోగములు లేక నేల నూర
కపడి నిద్రపోవు। నీకు నెట్లు గలిగెనిరపమదేహంబు। సముఁడవార్యుఁడవు విశా
రదుఁడవు। బుద్ధిసిద్ధివిజ్ఞానలబ్ధుఁడవు। నిద్రప్రతిబింబ నియవనేల॥ వ॥ అనియి
ట్లు ప్రహ్లాదుండడిగిన వికసితముఖుండయి యమ్ముని ప్రహ్లాదు దదియమధురాలాప
సుధారస ప్రవాహంబుల గర్ణాంజలిబరిపూర్ణంబులయిన వతనసహలౌకిం
చి యిట్లనియె॥ సీ॥ అంతరంగికదృష్టి నంతయు నెఱుఁగుదు వార్యసమ్మతుఁడవీ
వసురవర్య। విశ్వజంతువుల ప్రవృత్తినివృత్తిలక్షణములు నీవెఱుంగనివి లేవు। భ
గవంతుఁడగు వారి సాయకనీమనో విభ్రాజిల్లుచు వెలుఁగు దేని। క్రమమున బహి
రంధకారంబు బరిమార్చు బరమసాత్త్వికుడవు భ ప్రబుద్ధ। వ ఘనసనీవు నన్ను నడి
గెదు గావున। విన్నధర్మ మెల్ల విస్తరింతు। నిన్ను జూడగలిగె నితోడి మాటలు
నాత్మశుద్ధి గలిగె సనఘచరిత॥ వ॥ వినుము ప్రవాహకారిణియయి విషయంబు
లంచేత బూరింపరాని తృష్ణచేతం గర్మంబులం బరిభ్రామ్యమానుండ నయిన
నేను నానావిధ యోనులయందు బ్రవేశించుచు వెడలుచు నెట్టకేలకు మను
ష్య దేహంబు ధరియించి యందు ధర్మంబున స్వర్గద్వారంబును నధర్మం

బు శునకసూకరాదితిర్యగ్జంతు యోనిద్వారంబుల నొంది క్రమ్మర మనుష్య యోనిఁ బుట్టువఁడగునని వివేకించి సుఖార్థంబు లగు కర్మంబు సేయు దంపతుల్యా వ్యవహారంబని సత్క్రియానివృత్తి గలిగిన జీవుండు స్వతంత్రుండై సు ప్రకాశించునని నిర్ణయించి భోగంబులు మనోరథజాలమాత్రంబులుగాని శాశ్వతంబులుగావని పరీక్షించి నివృత్తుండనై యుండి యుద్యోగంబు లేక నిద్రించుచు ప్రారబ్ధభోగంబు లనుభవించుచు నుండుదు నిట్టిదియైన దశ సుఖరూపంబగు పురుషార్థంబు దశయందు గలుగుట యెఱుంగక పురుషుండు శైవాలజాలనిరుద్ధంబులయిన శుద్ధజలంబులు విడిచి యెండమావుల జలంబులని పాఱు మూఢుని వడువున సత్యంబుగాని ద్వైతంబు జొచ్చి ఘోరసంసార చక్రపరిభ్రాంతుండయ్యె దైవతంత్రంబులైన దేహాదులచేత నాత్మకు దుఃఖనాశంబును గోరుచు నిరీశుండయిన వాని ప్రారంభంబులు నిష్ఫలంబులగును యయ్యునుం గాక మర్త్యునకు ధనంబు ప్రాప్తంబయ్యె నది దుఃఖకరంబు గాని సుకరంబుగాదు లోభవంతులయిన ధనవంతులు నిద్రాహారంబులు లేక రాజచోరయాచకశత్రుమిత్రాదిసర్వజనులవలన శంకించుచు దానభోగంబులను విడిచియుండుదురు ప్రాణార్థపరులకు భయంబు నిత్యంబు శోకమోహభయక్రోధరాగశ్రమాదులు వాంఛామూలంబులు వాంఛ లేకుండవలయు ॥ మ ॥ సరఘల్గూర్చిన తేనె మానవునకుం ప్రాప్తమయినట్టులో । ధరతుల్గూర్చినవిత్తముల్పనులకుం బ్రాపించి ప్రాపింపనౌ । తిరుగం బ్రతుకక దీనురాలంగదుఁడుయుండియుం । జరకాలంబున దానవర్తనములంజింతించి యేకాంతినయి ॥క॥ అజగరము నజుంపటీగయును । నిజగురువులుగాఁదలంచి నిశ్చింతుఁడనయి । విజనస్థలిగమనంబుల । గజిబిజిలేకున్నవాఁడ గాఢపవిత్రిన్ ॥ సీ॥ అవల్కలదుకూలాంబరంబులుగట్టియుండఁ గట్టకయుండఁ జూడుచుండు । నొక్కొకకారదహయనాగముల నెక్కి యయిన నెక్కకయైన నరుగుచుండు । గర్పూరచందనకస్తూరికాలేపనము లైన నలఁదికొందు । ధర్మశయ్యలనైన బర్ణశిలాతృణాళిస్థలంబులనైన బండుచుండు । మానవయుక్తమైన హీనంబయిన । ఉదయమైన మిగులనిస్తమయినగాని తినగుణములు నగుణాశ్రితంబులు । దియైనయిన జాలనస్థితమయిన ॥ క ॥ లేదని యెవరినడుగము । రాపని చింతింపబరులురప్పించినచో । గాదని యెద్దియుమాననను । ఖేదము మోదమును లేక క్రీడింతుమదిన్ ॥ క॥ నిందింపఁబరుల నెన్నఁడు । బంధింపన నేకపీడవచ్చినమదినా । క్రందింపవిభవములకా । సందింపఁబ్రకాముపర్ణనలబునసనథిపా ॥ వ॥ ఇట్లుకోరిక లేక యె

క్క సమయంబున దిగంబరుండనయి పిశాచంబు చందంబున నుండుదుఁ గొన్ని
దినంబులుం గోలెదను పాము వతిఁ నంబగయికొని నిమిలితలోచనత్వంబున
నేకాంతభావంబు విష్ణుని యందుం జేర్చి భేదగ్రాహక చిత్తవృత్తుల నర్థరూపపరి
భ్రమంబుగల మనమునందు మనంబు నహంకారంబునందు నహంకారంబు
మాయయందు మాయ నాత్మానుభూతియందుం లయంబు నొందించి సత్యంబుఁ ద
ర్శించుచు విరక్తుఁ నొంది స్వానుభవంబున నాత్మస్థితుండనయి యుండుదు నీ ప్రభ
గత్సరుండవు గావున రహస్యంబయిన పరమహంసధర్మంబు స్వానుభవగో
చరంబయిన తెఱంగున నీకు హృద్గోచరంబగునట్లు చెప్పితి ననిన విని॥ క॥ ఘనున
నజగరమునివల్లభుఁ దనుజేంద్రుఁడు పూజచేసి తగ వీడ్కొనెనే। జనితాన్నిజ చే
హామున కరశశికులతిలకా॥ అని నయ్యుధిష్ఠిరుం డిట్లనియె ॥ క ॥ నను బోటి జడ
గృహస్థుడు। మునివల్లభ యిట్టి పదవి మోదంబున నే। యనువున జెందును వేద
మ। వినిపింపుము నేడు నాకు విజ్ఞాననిధీ ॥ వ ॥ అనిన నారదుం డిట్లనియె గృహ
స్థుడయినవాడు వాసుదేవార్పణంబుగా గృహోచితక్రియలను సంధించుచు
మహామునుల సేవించి వారలవలన నారాయణదివ్యావతారకథా శ్రవణంబు
జేయుచు నయ్యైవిహితకాలంబుల శాంతజనులం గూడియుండుచు బుత్రమి
త్రకళత్రాదిసంగంబులు గలలవంటివని యెఱుంగుచు లోపల నాసక్తి లేక సక్తు
నికైవడి వెలుపల బురుషాకారంబులో నర్చ్యుడగుచు లంబాలులేక విత్తంబుల
చ్చి జనకసుతసోదర సఖిజ్ఞాతిజనులచిత్తంబులు గావించుచు ధనధాన్యనిదాన
దయిన లబ్ధంబులవలన నభిమానంబు మాని యనుభవించుచు గృహక్షేత్రంబు
లజొచ్చి యుదరపూరణమాత్రంబు దాం గిలిన దాని దండింపక భుజగమృగ
మూషకమర్కట మక్షికాఖరోష్ట్రంబుల హింసింపక పుత్రులభంగి నీక్షిం
చుచు దేశకాలదయివంబులకొలందిని ధర్మార్థకామంబుల బ్రవర్తించు
చు శునక పతితచండాలాదులకయిన భోజ్యపదార్థములు తనభంగి నిచ్చుచు నిజ
వృత్తిలబ్ధంబులగు సశనాదులచేత దేవఋషిపితృభూతమానవులఁ దృప్తిం
బొందించుచు బలిచ మహాజ్ఞావశేషంబుల నంతర్యామి పురుషయజ్ఞంబు నాత్మజీవనో
పాయంబును సమర్థించుచునుండవలయు॥ గీ॥ జనగురులనయిన జంపునర్థ
మునపయి। ప్రాణమయిన విడుచు భార్యకొఱకు। నట్టిభార్య పురుషుండతిథిశు
శ్రూష జేయించె నలుచు నజితునీశునయిన ॥ గీ ॥ పరమేశ్వరుండు బ్రాహ్మ
ణముఖమున। నాహరించు తుష్టుడయిన భంగి నగ్నిముఖ। మునందు హవ్యరా
సులుగొని। యయిన దుష్టినొంద డనఘచరిత॥ వ॥ కావున గృహస్థుండు బ్రా

హ్మణుల యందును, దేవతాలయందును, మఱియుఁ బ్రమత్తవమజాతులందును, సంత
ర్పణీయులయి బ్రాహ్మణానుకూలుండైన క్షత్రియుండు నయయిష్టకోరికలు సమర్పిం
చి సంతర్పణంబుఁ జేయువలయు భాద్రపదంబున కృష్ణపక్షంబునందు నదక్షిణో
త్తరాయణంబులందును, రేయుఁబగలు సమమగు నదాలంబులందును, వ్యతీ
పాతంబులందును, దినక్షయంబులందును, సూర్యచంద్రగ్రహణంబులం
దును, శ్రవణద్వాదశియందును, వయిశాఖశుక్లతృతీయయందును, కా
ర్తీక శుక్లనవమియందును, హేమంతశిశిరంబులలోని నాలుగష్టకలందును,
మాఘశుక్లసప్తమియందును, మాసనక్షత్రంబులతోడఁ గూడినపున్నమలందు
ను, ద్వాదశితోడం గూడిన యుత్తరా శ్రవణానురాధలందును, నుత్త
రాయసహితులయిన యేకాదశీతిథులయందును జన్మనక్షత్రయుక్తదివసం
బులందును, మఱియుఁ బ్రశస్తకాలంబులయందును, జననీజనకబంధుజనులకు
శ్రాద్ధంబులును, జపహోమస్నానవ్రతంబులును, దేవబ్రాహ్మణసమారా
ధనంబులు నాచరింపవలయు, భార్యకుఁ బుంసవనాదికంబు నపత్యంబునకు జా
తకర్మాదికంబును దనకు యజ్ఞదీక్షాదికంబును, ప్రేతజనులకు దహనాది
కంబును మృతదివసంబున సాంవత్సరికంబును జరుపవలయు॥ మ॥ విను మే దే
శములందు యోగుణతపోవిద్యాన్వితంబయినవి। ప్రసిద్ధాయంబు వసించు నేస్థల
ముల భాగీరథీముఖ్యవా। తనులుండుఁ హరిపూజ లెయ్యెడల భూమిస్థప్ర
కాశంబులం। దనరున్భవ్యరయిట్టి చోటులఁ దగునద మంగళంబులఁ జేయఁగ॥ క
హరియందు జగములుండును। హరిరూపము సాధుపాత్రము దుండు శివం।
కరమగు పాత్రముఁ గలిగిన। నరయఁగ దివ్యదేశమనఘచరిత్రా॥ వ॥ మఱి
యును గుక్షేత్రంబును, గయాశీర్షంబును, ప్రయాగంబును, బులహాశ్రమం
బును, నైమిశంబును, ఫాల్గునంబును, సేతువును, ప్రభాసంబును కుశస్థ
లియును, వారాణసియును, మధురాపురియును, బంపాభిందు సరోవరంబు
లును, నారాయణాశ్రమంబును, సీతారామాశ్రమంబును, మహేంద్ర మ
లయాదులయిన కులాచలంబులును హరిప్రతిమార్చనాదిదేశంబులును హ
రిసేవాపరమభాగవతులు వసించు పుణ్యక్షేత్రంబులు - శుభకాం
వారు సేవింపవలయు॥ గీ॥ భూవరేంద్ర యట్టి పుణ్యక్షేత్రదేశంబు
ను సేయునట్టి ధర్మ। మల్పమైననది సహస్రగుణాధి। కఫల మిచ్చు
పావశమున॥ వ॥ వినుము చరాచరంబైన విశ్వమంతయు విష్ణుమయంబగుటం
జేసి పాత్ర నిర్ణయనిపుణులైన విద్వాంసులు నారాయణుండె పాత్ర

బని పలుకుదురు దేవఋషులును బ్రహ్మపుత్రులగు సనసనకాదులునుండ భవ
దీయ రాజసూయంబున నగ్రపూజకు హరి సమ్మతుండయ్యె ననేకజంతుసం
ఘాతసంకీర్ణంబైన బ్రహ్మాండపాదపంబునకు నారాయణుండు మూలంబు త
న్నిమిత్తంబున నారాయణసంతర్పణంబు సకలజనసంతర్పణంబని యెఱుంగు
ము ఋషినరతిర్యగమరశరీరంబులు పురంబులు వానియందు దారతమ్యంబు
లతోడ జీవరూపంబున భగవంతుడైన హరి వర్తించుటం జేసి పురుషుండన బ్ర
సిద్ధుండయ్యె నందు తిర్యగ్జంతులకంటె నధికత్వంబు పురుషునియందు విలసి
ల్లుటం జేసి పురుషుండు పాత్రంబు పురుషులలోన హరితనువైన వేదంబు ధ
రించుచున్న తోడ విద్యాతపోగరిష్ఠుడైన బ్రాహ్మణుండు పాత్రంబు బ్రాహ్మ
ణులలోన నాత్మజ్ఞాన పరిపూర్ణుండైన యోగి ముఖ్యపాత్రంబని పలుకు
దురు పరస్పరపాత్రంబులకు సహింపని మనుష్యులకు పూజనార్థంబు త్రేతాయు
గంబునందు హరిప్రతిమలు గల్పింపబడియెఁ గొందఱు ప్రతిమార్చనంబు
జేయుదురు పురుషశ్రేష్ఠులయిన వారలకుఁ బట్టి ప్రతిమార్చనంబు ముఖ్యా
ర్థప్రదంబు గాదు మంతాధికారులకు బ్రతిమార్చనంబ పురుషార్థప్రదం
బగు॥ గీ॥ అఖిలలోకములకు హరి దైవతము సూడ। హరికి దైవతము ధరాధి
నాథ। పదపరాగలేశపంక్తి చేతఁ ద్రిలోక్య। పావనంబుఁ జేయు బ్రాహ్మణుండు॥ వ॥
అట్టి బ్రాహ్మణజనులందు గర్మనిష్ఠులు తపోనిష్ఠులు వేదశాస్త్రనిష్ఠులు జ్ఞానయో
గనిష్ఠులు నై కొందఱు వర్తింతురందు జ్ఞాననిష్ఠునికి ననంతఫలకామి నియైన గృహ
స్థుడు పితృజనులను ద్దేశించి కవ్యంబులును దేవతలను ద్దేశించి హవ్యంబులును బె
ట్టుట ముఖ్యంబు దైవకార్యంబునకు నిరువుర నైన నొకరి నైన బితృకార్యంబుని
కు మువ్వుర నైన నొకరి నైన భోజనంబు సేయింపవలయు ధనవంతుండైన శ్రాద్ధవి
స్తారంబు గర్తవ్యంబు గాదు దేశకాలప్రాప్త కందమూలఫలాదికంబైన
హరి నైవేద్యంబున విధిచోదితప్రకారంబ గా శ్రద్ధతోడం బాత్రంబునందుఁ బె
ట్టిన యన్నంబు కామదంబయి యక్షయఫలకారి యగు ధర్మతత్త్వవేదియైన వాడు
శ్రాద్ధంబులందు మాంసప్రదానంబు జేయక భక్షింపక చరింపవలయు గందమూ
లాది దానంబునను సౌఖ్యడిఫలంబు పశుహింసనంబున సంభవింపదు ప్రాణిహిం
స జేయక వర్తించుటకంటె మిక్కిలి ధర్మంబు లేదు యజ్ఞవిదులైన ప్రోడలు
నిష్కాములై బాహ్యకర్మంబులు విడచి యాత్మజ్ఞానదీపంబులందు గర్మ
మయంబులైన యజ్ఞంబుల నాచరింతురు॥ క॥ పశువుల బొరిగొని మఖ
ములు। విశదముగఁ జేయు బుధుల వీక్షించి తమున్। వ్రేసెద రసనము జేయు

నోయసి। తనిమసి బెగడొందు భూతగణమున రేంద్రా ॥ వ ॥ అదిగావున ధర్మవేదియైన వాఁడు దైవప్రాప్తంబు లయిన కందమూలాదికంబులచేత నిత్యనైమిత్తిక్రియలఁ జేయవలయు నిజధర్మబాధకంబైన ధర్మంబును బరధర్మ ప్రేరితంబైన ధర్మంబు నాభాసధర్మంబును బాషండధర్మంబు నుపధర్మంబు కపటధర్మంబును ధర్మజ్ఞుండైనవాఁడు మానవలయు నైసర్గికధర్మంబు దురితశాంతిక రంబగు నిర్ధనుండు ధర్మార్థంబు యాత్ర సేయుచున్నను ధనంబుఁ గోరవలదు జీవనోపాయంబునకై నిట్టట్టుదిరుగక గార్హస్థ్యంబు సేయుచు మహాసర్పంబు తెఱంగున సంతోషంబున నాత్మారాముఁడయియుండవలయు. గోరక బ్రతికెడి సుగుణునికిఁ గల సుఖంబు కామలోభంబు లందశదిశలం బఱిధావనంబు జేయువానికి సిద్ధింపదు పాదరక్షలు గలవానికిఁ గర్కశ కంటకాదులవలన భయంబు లేక మెలంగు తెఱంగి గామంబుల వలన నివృత్తి గలవానికి నెల్లకాలంబును భద్రంబగును జిహ్వాదయిస్థంబునకును బుభుక్షుండు గృహపాలక శునకంబు కయివడి సంచరించుచు సంతుష్టి లేకచెడు సంతోషిగాని విప్రునికి విద్యాతపోవిభవయశంబులు నిరర్థకంబులగు నింద్రియలోలత్వంబున విజ్ఞానంబు నశించు సకలభూలోక భోగంబులు భోగించియు దిగ్విజయంబు సేసియు బుభుక్షాపిపాసలవలన గామపారంబును హింసవలన గామవారంబును హింసవలన క్రోధపారంబును జేరటదుర్లభంబు సంకల్పవర్జనంబున గామంబును గామవర్జనంబున క్రోధంబును నర్థానర్థదర్శనంబున లోభంబును ద్వయితా సంధానంబున భయంబు నాత్మానాత్మవివేకంబుల శోక మోహంబులును సాత్త్వికసేవనంబున దంభంబును మౌనంబున యోగాంతరాయంబును శరీరవాంఛ లేమి హింసయు హితాచరణంబున భూతజయంబైన దుఃఖంబును సమాధిబలంబున దయివికవ్యథయును ప్రాణాయామాదికంబుల నాత్మవ్యథయును సాత్త్వికాహారంబుల నిద్రయు సత్త్వగుణంబున రజస్తమంబులును గురుభజనకుశలుండయి శీలంబున జయింపవలయు ॥ క ॥ హరిమహిమత లకు జెప్పెడి। గురువున్నరుడనుచు దలచి కుంఠితభక్తిన్। దిరుగువు రుషుండ్రశము మెల్లను। గరిశౌచము క్రియనిరర్థకంబగు నధిపా ॥ ఉ ॥ యౌవనజాత నేత్రకుంబర మే శుమహాత్మ్య బ్రధానపూరుషున్। దేవశరణ్యు సజ్జన ధ్యేయుఁ బదంబు జరాగి యోగిసంసేవిత పాదపద్ము దమచిత్తము లన్నరుడంచు లోకులి। చ్ఛాదవిచారించు దుదుపసన్మతి లేకన రేంద్రమా ॥ వ ॥ వినుము షడింద్రియంబుల యందు తత్పరులయి చ్ఛాపూరణ విధానంబుల జరితార్థులమైతిమను వార

లు ధారణాధ్యాన సమాధియోగంబులు సాధింపలేరు కృషిప్రముఖంబులు
సంసార సాధనంబులుగాని మోక్ష సాధనంబులుగావు కుటుంబసంగంబు
వర్జించి మితంబయిన భిక్షాన్నంబు భక్షించుచు శుద్ధవివిక్తసమప్రదేశం
బున నొక్కచో నాసీనుండయి సుస్థిరత్వంబున ప్రణవోచ్చారణంబు
జేయుచు రేచకపూరకకుంభకంబుల ప్రాణాపానంబుల నిరోధించి కామహతం
బగుచిత్తంబు పరిభ్రమణంబు మాని కామవిసర్జనంబు జేసి మఱలునంతకు నిజ
నాసాగ్ర నిరీక్షణంబు జేయుచు నివ్విధంబున యోగాభ్యాసంబు జేయువాని చిత్తం
బయిన వహ్నికైవడిం గుణ శాంతి జెందుం వేధింపంబడక ప్రశాంత సమస్తవృ
త్తంబయిన చిత్తంబు బ్రహ్మసుఖసమర్శనంబున లలీలనంబయి మఱియు నెగ
యనేరదు॥ మ॥ ధరణిదేవు సన్న్యసించి యతియై ధర్మార్థకామంబు
ల । న్బరివర్జించి పునర్భవంబున దత్తాత్రంభియమానేనిలో । భరతింగ
క్షాంతకుండుమంచి సనుచున్ భక్షించి జీవించుచు । న్వసుచ దంబున హాస్యదవ
నుడగున్నా నాప్రకారంబులన్ క॥ మలనిగ్రహియును దుష్క్రియ । నిలబ
డునోడలాత్మగాదు హేయంబని చున్ । దనతుహుతసుఖాలువోగడు । రలన
తనోడవాత్మ యనుచుసజ్జునితేశా॥ గీ॥ ప్రతనసూనపగసువదుకు బ్రహ్మనికిని ।
గ్రియులు నెనగను గృహాగతునికిం । దిగసిశూంర నుండుడగదు సన్న్యసికి । ద
రుణితోడిపోతు దగమతగదు ॥ సీ ॥ తథముమేనెల్ల సారధియింద్రియగణా
ముగుఱ్ఱములుపగ్గ ములు మనము । ప్రాణాదిదశవిధపవనంబులిరుసు ధర్మా
ధర్మాగతులుకళ్ళాంగకములు । బహుళతరంబయిన బంధంబు చిత్తంబు శబ్దాదిక
ములు సంచారభూములు । లభిమాన సంయుక్తుండయి జీవుండు రధిపుండతర ప్రణ
వంబు నమ్ముకంబు । శుద్ధజీవుండు బాణంబు సుభగమైన । బ్రహ్మము చిత
లక్ష్యంబుపలుకులుకాక । మదము ద్వేష శోకంబులోభ ప్రమోహ । మానమత్సర
ముఖములు మానవేంద్ర॥ వ॥ ఇట్లు మనుష్య శరీరరూపంబయిన రధంబు స్వవం
శంబు చేసికొని మహాభాగవత చరణ కమలసేవానిశితంబయిన విజ్ఞానఖడ్గం
బు ధరియించి శ్రీమన్నారాయణ కరుణావనశోక నజలంబన రాగాదిశత్రు
నిర్మూలనంబు గావించి ప్రణవ బాణాసనంబున శుద్ధజీవశరంబును సంధించి
బ్రహ్మమని యెడి గుఱియందుబడ వేసిన నహంకార రధికుండు రధికత్వంబు మా
ని నిజానంద బంధనుండు సలయునట్టి విశేషంబ సంభవింపని సమయంబ నబ
హిర్ముఖంబులైన లుంఠియ ఘోటకంబులు బుద్ధిసారధి సహితంబులయి
న భిమాన రథికున ప్రమత్తత్వంబు దెలిసి ప్రవృత్తిమార్గంబునొందించి

విషయ శత్రుమధ్యంబునం గూల్చిన॥గీ॥విషయశత్రులెల్ల విక్రాంతితోడ సా।
రధిసమేతు డైనరధికు బట్టి।యుగ్రనతిరమ్యత్యాయు తమగునంతా । కూలవమ
ధ్యమందుగూల్తురధిప॥

వ ॥ వినువైదికకర్మంబు ప్రవృత్తంబునునివృత్తంబును రెండు తెఱంగులనొప్పు
నందు ప్రవృత్తంబున రానవర్తనంబును నివృత్తంబున మోక్షంబును సిద్ధించు బ్ర
వృత్తకర్మంబులోన నిష్టాపూర్తంబులను రెండుమార్గంబుగలవందు హిం
సాద్రవ్యమయకామ్యరూపంబులైనదర్శపూర్ణమాసపశుయాగవైశ్వదేవ
బలిహరణప్రముఖంబులయిన యాగాదికంబులిష్టంబులు దేవాలయవనకూ
పతటాకప్రముఖంబులుపూర్తంబులు ప్రవృత్తకర్మంబున దేహంబువిడిచి
నంతరారంభంబున దేహాద్యయాగ్రంబునవెలుంగువానితోడ నింద్రియ
యంబులం గూడిభూతసూక్ష్మయుక్తుడగు ధూమమగక్షిణాయనక్రిష్ణపక్ష
రాత్రికళలంబులవలన సోమలోకంబుజేరి భోగావసానంబునవిలీనదేహుం
డయివృష్టిద్వారంబున క్రమంబున దోషధులతాన్నశుక్లరూపంబుల బ్రాపించి
భూమియందుజన్మించునది పునర్భవరూపంబయినపితృమార్గంబు నివృత్త
కర్మనిష్ఠుండైనవాడు జ్ఞానదీపంబులైనయింద్రియంబులందు గ్రియాయజ్ఞం
బుల యాజించి యింద్రియంబులదర్శనాదిసంకల్పరూపంబయినమనంబునం
బునందువికారయుక్తంబయినమనంబును శాకుయందు విద్యాదిలక్షణమై
నవాక్కు మవర్ణశముదాయంబునందును వర్ణసముదాయంబునకారాదు
స్వరత్రయాత్మకంబయినయోంకారంబునందు నోంకారంబును బిందువందు
బిందువును నాదంబు నందునాదంబును ప్రాణంబునందు ప్రాణంబు బ్రహ్మ
మందునిలుపవలయు దేవమార్గంబులయిన యుత్తరాయణశుక్లపక్ష దివా
ప్రాహ్ణపూర్ణిమారాకలవలన సూర్యబ్రహ్మలోకంబులందుజేరి భోగావ
సానంబున స్థూలోపాధి విశ్వుండైనసూక్ష్మంబునందు లయించి సూక్ష్మోపాధి
యైనతైజసుండయినసూక్ష్మంబును గారణంబునందు లయించు కారణంబును
సాక్షిస్వరూపంబునందు లయించి తుర్యుండైనసాక్షిలంబునందు శుద్ధాత్ముం
డైయివ్విధంబున ముక్తుండగుచు ॥గీ॥ అమరనిర్మితంబులై యొప్పిపిత్రు దేవ।

సరణులెవ్వడెఱుంగు శాస్త్రదృష్టి । నట్టివాఁడు దేహియైన మోహమున నొందఁ ।
డతిశయించు బద్ధిపవనినాథ। వ॥ వినుము దేహములకుఁ గారణత్వంబున నంత్యా
మందును గలుగుచు బహిరంగంబ నభోగ్యంబును నంతరంగంబ నభోక్తయు
వతంబునబరంబును జ్ఞానంబును జ్ఞేయంబును వచనంబును వాచ్యమును బ్రకాశ
మునబ్రకాశంబ నైనవస్తువునకు వేఱొండు లేదు ప్రతిబింబాదికంబు నవస్తు
త్వంబునంచేసి వికల్పిత ద్వైతంపంబ నఖండైంద్రియుకంబై నసర్వంబును
నతత్త్వంబు నవికల్పితంబై తోఁచుఁగాని యథార్థంబ గాను దేహాదికంబులుని
నాశ్యంబులు వానికి హేతువులైన క్షితిప్రముఖంబులు వినాశ్యంబు లగుటసి
ద్ధంబు పరమాత్మము నవిద్యచేత నంతతఁబు వికల్పంబ దోఁమ నవిద్యానివృత్తి
యైనసర్వంబును విస్మయమని శాస్త్రవిధినిషేధంబులనెఱింగి కలలోపల మెలు
గన్నతెఱంగులగు భావాద్వైత క్రియాద్వైత ద్రవ్యాద్వైతంబులు మూఁడుఁగ
లవందు బటతతుం వ్యాయంబున గార్యకారణం బందు వస్తువొకటై యే
యుండునని యెఱింగి యేకత్వాలోచనంబు జేసి వికల్పంబు లేవని భావించుట
భావాద్వైతంబు మనోవాక్కాయకృతంబులైన సర్వకర్మంబులును ఫల
భేదంబుఁ గోరక పరబ్రహ్మార్పణంబు జేయుట క్రియాద్వైతంబు పుత్రమిత్ర
కళత్రాది స్వప్రాణులకుం దనకుం దేహంబునకుం బంచభూతాత్మకత్వం
బునభోక్తయుకర్తయును పరమార్థతత్త్వంబున నర్థకామంబుల యెడనై
క్యదృష్టి జేయుట ద్రవ్యాద్వైతంబు నేర్పున నాత్మతత్త్వానుభవంబున నద్వై
తత్రయంబును విలోకించి వస్తుభేదబుద్ధియు స్వకీయ పరకీయ బుద్ధియు స్వ
ప్నంబుగాఁ దలంచి మునియయిన వాఁడు మానవ ఉయు॥ క॥ వాదములు వేయు
నేటికి। వేదోక్తవిధిం జరించు విబుధుండు గృహమం। బాదరమున నారాయణ।
పాదంబులఁ గొలిచి ముక్తిపదమునఁ గేగున్॥ శా॥ భూపాలోత్తమమీరుభ
క్తి గరిమ స్ఫూర్తిఁ జన్నరో జేతుఁ । శ్రీపాదాంబుజయుగ్మ మున్నియతులయి సే
వించి కాదే మహా । గ్రావత్సంఘములోనఁ జకయసమస్తాశాంతని జేతల
యాయు। యేహారంగముఖంబు జేసితిరి దేవేంద్ర ప్రభావంబునన్ ॥ వ॥ వినుము
పోయిన మహాకల్పంబునందు గంధర్వులలో నసుపబహుళాండడను పేరగంధ

ర్యాండనైన నేను సౌందర్య చాతుర్య మాధుర్యగాంభీర్యాదిగుణంబులనుం దరులకుఁ బ్రియుండనై క్రీడించుచు నొక్కనాఁడు విశ్వస్రష్టలయిన బ్రహ్మలు దేవసత్రమనియెడి యాగంబులోన నారాయణకథలు గానంబుచేయు కొఱకునప్సరోజనంబులను గంధర్వులం జీరిన ॥ గీ॥ శ్రుతపురోని కేను గంధర్వగణములోఁ । గలసిపోయి విష్ణుగాథలచటఁ । గొన్ని పాడి సతులఁ గూడి మోహితుఁడనై । తలఁగి చనితినంత ధరణినాథ । క । వారిజగంధుల పొత్తున । వారింగైకొనఁ దలఁగి వచ్చినబుద్ధి । గ్ర్యారెంగి శాపమిచ్చిరి । వారింపగరా నిరోషవశను సదివా ॥ గీ॥ పంకజాక్షు నిచట బాడక కామినీ । గుణముగూడిచని సకల్మషమున । దత్తకాంతివగుచు ధరణితలంబున । శూద్రజాతినతికి సుతుఁడవగుము॥వ॥అనియిట్లు విశ్వస్రష్టలు శపించిననొక్క బ్రాహ్మణదాసి బుత్రుఁడనై జన్మించియుం బ్రహ్మవాదులైన పెద్దలకు శుశ్రూషణ జేసిన భాగ్యంబునని మహాకల్పంబునందు బ్రహ్మపుత్రుండనయి జన్మించితిగి కౌశలమువ మోక్షగతికి గృహస్థుడే । ధర్మములు చరించితగిలిపోవు। నట్టిధర్మ మెల్లనతివిశదంబుగాఁ । బలుకఁబడితి మునీకు భవ్యచరిత ॥ మ ॥ అఖిలాధారుఁడ జావెమర్థభుండు బ్రహ్మాదె విష్ణుండనీ। మఖమందర్శితుఁడై వాసగతుఁడై మాధుర్యనంభాషియై । సఖియై చారకుఁడై మనోదయితుఁడై సంబంధియై మంత్రియై॥ సుఖదుండవె తథపన్నహామహిమ దాజోద్యంబు ధాత్రీశ్వరా ॥ వ ॥ అనియిట్లు నారదుఁడు చెప్పిన వృత్తాంతంబంతయు వి ధర్మనందనుండు ప్రేమవిహ్వలుండయి వాసుదేవుని బూజించె నాడు దేవ ధర్మనందనుల చేత బూజితుండయి నారదమునియు దేవమార్గంబునం జనియెనని శుకయోగీంద్రుండు పాండవపౌత్రునకుం జెప్పెనని సూతుండు శౌనకాదులకుం జెప్పె॥ క॥ రాజీవసదృశలోచన। రాజీవభవాదిదేవ రాజవినుతవి । భ్రాజిత కీర్తిల తాప్త రాజీవభవాండ భాండరఘుకులతిలకా॥

మాలిని ॥ధరణిదుహితృరంతాధవా మార్గనగంతా ॥ నిరుపమనయవంతా నిర్జరారాతిహంతా । దురుబధసుఖకర్తా కుభినీచక్రభర్తా సురభయపరిహర్తా సుస్థిరోవిహర్తా॥

గద్యము: ఇది శ్రీపరమేశ్వర కరుణాకలిత కవిచిత్ర కేసనమంత్రిపుత్త్రసహ
జపాండిత్యపోతనామాత్య ప్రణీతంబయిన శ్రీమహాభాగవతంబను మహా
పురాణంబునందు ధర్మనందనునకు నారదుండు హిరణ్యాక్షహిరణ్య
కశిపుల పూర్వజన్మవృత్తాంతంబు చెప్పుటయు హిరణ్యకశిపుదితి
సంవాదంబును సుయజ్ఞచరిత్రంబును యమసల్లాపంబును బ్రహ్మవర
లాభగర్వితుండగు హిరణ్యకశిపు చరిత్రంబును ప్రహ్లాదవి
ద్యాభ్యాసకథయును ప్రహ్లాదహిరణ్యకశిపుసంవాదంబును ప్ర
హ్లాదువచనంబు ప్రతిష్ఠించి హరి నరసింహరూపంబున నావి
ర్భవించి హిరణ్యకశిపుని సంహరించి ప్రహ్లాదునకభ
యంబిచ్చి నిఖిలదేవతానివహ ప్రహ్లాదాదిస్తూయమా
నుండగుటయు త్రిపురాసురవృత్తాం
తంబును ఈశ్వరుండు త్రిపురంబుల దహించుట
యు వర్ణాశ్రమధర్మ వివరణంబును ప్ర
హ్లాదాజగరముని సంవాదంబును నా
రదు పూర్వజన్మ వృత్తాం
తంబును కథలంగల సప్తము
స్కంధము సమాప్తము.

శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు

